

The Project Gutenberg eBook of Olviretki Schleusingenissä; Leo ja Liina; Alma, by Aleksis Kivi

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Olviretki Schleusingenissä; Leo ja Liina; Alma

Author: Aleksis Kivi

Release date: July 5, 2004 [EBook #12824]

Most recently updated: December 15, 2020

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK OLVIETKI SCHLEUSINGENISSÄ; LEO JA LIINA;
ALMA ***

Produced by Tapio Riikonen

OLVIRETKI SCHLEUSINGENISSÄ; LEO JA LIINA; ALMA

Kirj.

Aleksis Kivi

1916.

OLVIRETKI SCHLEUSINGENISSÄ

Näytelmällinen osotelma neljässä osassa

HENKILÖT:

PATRIK, kapteeni.

TOMMI.

ANTON.

ARISTARKUS.
TIMOTEUS.
TITUS.
MAKS.
FUCHS.
1:N, 2:N, 3:S.
MESTARI BONIFACIUS.
FAUSTUS.
GILBERT.
MIKKEL, fäntrikki.
1:N, 2:N.
MAURA, kapakka-eukko.
MARIANA, palvelijansa.
MUORI KUNIGUNDA.
Sotamiehiä ja naisia.
Sotamiehiä.
Kapteenia.
Bayerilaisia.
Preussiläisiä.

Tapaus: Schleusingenissä Saksanmaalla, kesällä 1866.

Ensimmäinen Osa.

(Avoin paikka Schleusingenissä: oikealla olvitoikka, Maura istuen sen takana; vasemmalla huone, eräs sotamieskortteeri; samalla puolella perempänä rahi, jossa Timoteus istuu vartijana kivääri kädessä ja olvituoppi vieressä; perillä ja oikealla puolella on toinen rahi, jossa vartijana istuu Titus kiväärinensä ja olvituoppinensa. Jokaiset, sekä sotamiehet että kapteeni, ovat tavattoman lihavia miehiä kovin punertavilla nenillä.)

TIMOTEUS. Maura, mun frouvani!

MAURA. Jaha, mun sankarini vieraasta maasta, mikä on toivonne?

TIMOTEUS. Että nukkuis toverini tuolla.

MAURA. Miksi toivotte niin?

TIMOTEUS. Hm!

MAURA. (Erikseen) Haa! minä jotain aavistan. No, miksi tempoellen sykähtelet taas, mun kurja leskisydämmeni? Aina levoton, aina juonikas ja kapinallinen! Mutta vaiti nyt, mää luulen, että toivon saari siintää.

TIMOTEUS. Tuhannen peeveliä, ettei hän nuku!

MAURA. Se nukkuminen tulis hänelle kalliiksi. Ai, ai! miksi tahtoisitte koota tuhon myrskyjä toverinne kiirehelle?

TIMOTEUS. Tosi, ettei sotavartija saa nukkua, mutta ensimmäisen nukahduksen vahti-ajallamme, joka kestää kaksi tuntia, saamme anteeksi, niin on kapteenin määräys, vaihka onkin hän kiivas mies. Siis hänelle tuossa ei paljon harmia pienestä unesta mutta muille kenties iloa ja onnee.

MAURA. (Eriks.) Kymmenen vasten yhtä, hän lemmestä kanssani keskustella tahtoo. (Korkeest) Jaa, hän valvoo eikä ole voimassanne häntä nukuttaa.

TIMOTEUS. Mutta teidän voimassanne.

MAURA. Miten, uljas sankarini?

TIMOTEUS. Sen tuoppi olta matkaansaattaa. Hän on jo huikeassa vauhdissa.

TITUS. (Eriks.) Mitä haastelee hän tuolla eukon kanssa? Jonkun sanan kuulen, mutta yhtään en järjestyksessä. (Korkeest) Mitä livertelet siellä?

TIMOTEUS. Vaiti, me saamme olta, joka ei juuri vahingoita; sillä pitkä on vartijan aika.

TITUS. Totisesti.

TIMOTEUS. Hän on hyvä muori.

TITUS. Verraton.

MAURA. Jaa, te mukulat siinä. Kyllä minä teidän annan. Sanosinpa jotain, mutta olkoon nyt sillänsä. (Menee ja täyttää Tiituksen tuopin olvella)

TITUS. Se vasta muori on.

TIMOTEUS. Niitä ensimmäisiä.

MAURA. Juo nyt ja istu kiltisti rahillas. (Täyttää myös Timoteuksen tuopin) Sinäkö myös, kanalja siinä.

TIMOTEUS. Muori kuin kultanen heinäsuova! Hih!

MAURA. Juo nyt ja ole vait, sanon minä. (Menee istumaan toikkansa taakse)

TIMOTEUS. (Laulaa)

»Wenn das die Preussen vüsten,
Das sie morgen sterben müsten.»
Hurraa!

MAURA. (Eriks.) Hän nukuttaa toveriensa, joka jo näyttää kovin uniseksi. (Mariana tulee Mauran huoneesta) Sinäkö siinä taas sinkoillen mun tielläni ja hyvän tilaisuuden käsistäni saattaen pois? Mutta kyllä sun tiedän siirtää tästä. (Korkeest) Mitä siinä pyhiittävää? Tuopit ovat puhtaita kyllä. Mene tiehees, lunttu. Sinua en tarvitse venyttelemissä tässä toikan nokalla. Mene tiehees, sanon minä; mene sepältä hiivaa perään. Paikalla, sinä lunttu!

MARIANA. (Eriks.) Sun rutto nielkään, ämmä. (Menee)

MAURA. (Ottaa salmikirjan ja lukee, huiskutellen itseänsä) Hoh hoo!

TIMOTEUS. Ja jumalinen myös.

MAURA. Hoh hoo, tätä mailmaa! (Aina lukien)

TIMOTEUS. (Eriks.) Ah sinä noita-ämmä musta niinkuin saunan raunio ja kiukkuinen kuin ampiain! Ja hän on rakastunut minuun, sen tiedän varmaan. Ha haa, ennen naskalisäkin kanssa morsiusvuoteeseen kuin syleilemään tätä peikkojen patruunessaa. Mutta tahdonpa kanssas leikitellä ja leikitessä voida niinkuin Otaheitissä sekä ruuan että juoman puolesta. Niin; tyhmäpä on muotoni, mutta kas kuin löytyy toki, keltään luulematta, joku mitta vikkelyyttä täällä, luun ja nahaan välissä. (Laulaa)

»Wenn das die Preussen vüsten,
Das sie morgen sterben müsten.»

(Titus on nukkunut)

MAURA. No kas, toivos on nyt täyttynyt. Hän makaa makeasti. Mitä tahdot lapsikurjalle?

TIMOTEUS. Mitä meitistä oikein luulette, muori?

MAURA. Olettepa hyviä vihollisija.

TIMOTEUS. Mutta minusta erittäin?

MAURA. Paras viholliseni.

TIMOTEUS. Teidän ystävänne. Onneton se, joka uskaltaa päälleen vaan katsoa karsasti! Hänen manaan heti veriseen taisteluun.

MAURA. (Eriks.) Ihanat sanat! Mun aavistuksein visseydeksi muuttuu.

TIMOTEUS. Mä tahdon teille kertoa erään tarinan.

MAURA. Mä tahdon kernaasti kuultella.

TIMOTEUS. Kävit kerran sotaa vastaan toinetoistaan kaksi heimolaista valtakuntaa. Rynkäsiipä äkisti vihollinen lauma viholliseen kaupunkiin ja otti siinä itsellensä majan. Kaupungissa oli eräs pulski muori ja majailipa luonansa myös eräs pulski sotamies, ja rupesitpa viimein nämät kaksi keskenänsä

vaihettelemaan armahimpia silmäniskuja. Mutta kiiti taas joukko pois kuin leimaus ja katos kaupunkilaisilta tietämättömiin, mutta kas, koska vihdoin jälleen rauha hengitti, niin, peijakas vie! astuipa eräänä koreana iltana sen pulskin muorin huoneeseen se pulski sotapussikka. Noo, kuinka kävi sitten? kysyy nyt frouva. Kuinka kävi? He ovat nyt samaa lihaa ja verta, ja sankari on ilonen ravintolan isäntä ja muori vielä ilosempa emäntä.

MAURA. Kas noita vaan.

TIMOTEUS. Se on tarina vaan. Mutta tarina, eikö se todeksi muuttua taida, muori kultasein?

MAURA. (Erikseen) No nyt hän on tehnyt lempensä ilmoituksen.

TIMOTEUS. Tarina, eikö se todeksi muuttua taida?

MAURA. O jaa, o jaa.

TIMOTEUS. (Eriks.) No nyt minä olen saanut: jaa. Toki, enpä ole mitään luvannut, sentähdenpä taidan rauhallisella omatunnolla nauttia hänen hyvyttänsä ja viimein kiepasta tieheeni.

MAURA. (Eriks.) Toki, enpä ole mitään luvannut, sentähdenpä taidan hänen jättää taas, jos onni, ennen tämän liiton vahvistusta, saattais helmahaani sulhasen vielä uhkeamman häntä; sillä nyt on miehiä kurjan ympärillä kuin sääkseä.—Mutta ylistetty olkoon tämä päivä! (Korkeest) Miksi tämä äännettömyys? Miksi muutuimme äkisti niin miettiviksi? Hei!— Oltta, sankarini. (Menee ja täyttää Timoteuksen tuopin)

TIMOTEUS. Miljuunit kiitokset.—Tämä päivä on riemupäivä Timoteukselle.

MAURA. Hi hi! Miksi niin, mun poikani? Miksi niin, mun sotasankarini?

TIMOTEUS. Hm!

MAURA. (Istuu toikan taakse ja ottaa kirjansa) Mutta muistelkaamme aina loppuamme, rukoillen viisautta ja sydämmen puhtautta. Hoh ho! (Lukee huiskutellen itseänsä)

TIMOTEUS. Ja jumalinen myös. Ihana asia. Aina muistan emoni sanat: »poika, katso, että nainen, jonka aviokses kerran valitset, on Herraa pelkäävä, siinä löydät ankkurikarin, joka myrskyssä kestää.»

MAURA. (Eriks.) Oo! tarvitseeko mun enään epäillä?

TIMOTEUS. Niin sanoi armas emoni; ja, taivas, suo mulle tänkaltain vaimo!

MAURA. Hy hyh! (Lukee)

TIMOTEUS. (Eriks.) Mutta Mariana tulee. Piki-rakas tyttöön, piki-rakas tyttöraäsyyn olen, ja jos en erehdy, niin eipä ole hänenkän sydännippunsa kaukana minusta. Jos vaan saisin tilaisuuden muutaman sanan vaihetukseen hänen kanssaan tuon toverini maatessa. (Mariana tulee, panee kädestään toikalle erään potellin)

MARIANA. Tässä, emäntä, hiivanne.

MAURA. Käy sisään askareihis.

TIMOTEUS. Mutta, frouvani: puoli mittaa oltta vielä. Sen saattakoon tänne tuo tyttölunttu.

MAURA. Onko sinulla korvia, flikka? (Mariana vie oltta Timoteukselle)

TIMOTEUS. (Kuiskavalla äänellä Marianalle) Pari sanaa kanssas, kaunoseni, niinkauvan kuin tuo kumppanini makaa. Mutta millä keinolla siirrettäisi tästä hetkeksi tuo ämmä?

MARIANA. Tahdon koettaa. (Eriks.) Hyvä! Näinpä Maalarin-Hannen matkustavan maalle. Siis taidan sepittää pienen valheen, pelkäämättä heti joutuvani kiin. (Korkeest) Tietkää, emäntä, mä taidan kertoa uusia.

MAURA. Jaa, mene sinä kertomuksines.—Noo, mitä tiedät sitten?

MARIANA. Minä kerron mitä kertoi mulle Hanne, jonka kohtasin lähteissänsä maalle. Mutta enpä tiedä, jos haasteli hän totta; hän oli niinkuin vähän päissään.

MAURA. Sinä kiusan henki, mitä tiesi hän kertoa?

MARIANA. Että vanha täti on tullut kotia Rothenburgista monilla tuhansilla uutisilla kuningaista,

ruhtinoista, prinsseistä ja verisistä tappeloista.

MAURA. (Panee korvamyssyn päähänsä) Istu tässä ja pidä tarkka räkninki olven menekistä. Istu tässä; ja oletpa onneton jos hetkeksikin poistut toikan äärestä. (Menee)

TIMOTEUS. Kas sitä kanaljaa tyttöä.

MARIANA. Minä tunnen eukkoni. Verrattoman utelias, niinkuin piikansakin. Jaa, mitä on sinulla sanottavaa?

TIMOTEUS. Onpa jotain. Haa! oikeestaan ja vauhdilla tahdon rynkätä esiin kuin kävis tieni vasten kanuunan kitaa.—Mariana, minä pidän sinusta.

MARIANA. Kiitoksia vaan.

TIMOTEUS. Minä pidän sinusta paljon.

MARIANA. Kiitoksia paljon.

TIMOTEUS. No no, ole kiltti lapsi.

MARIANA. Jaa, kiltit lapsethan kiittää.

TIMOTEUS. Minä kurja tarhapöllö olen rakastunut sinuun auttamattomasti. Sentähden teen nyt tämän kysymyksen, kaikkein kysymysten kysymyksen: Rakastatko sinä minua?

MARIANA. Ja minä teen tämän kysymyksen: Olenko minä silmissäsi naarastarhapöllö?

TIMOTEUS. Sä olet kyhkynen, lupauksen lintu.

MARIANA. Siis tahdot kurjan kyhkynen lentämään tarhapöllön kitaan, tämän petolinnun ruuaksi?

TIMOTEUS. Tosi; sillä niin sua rakastan, että olsin valmis syömään sinun, pistämään kupuuni kuin voissa paistetun poimullisen sianmakkaran. Mariana, Mariana, mun sydämeni loiskii, kimoilee ja särkee kuin likistelisi sitä pienet perkeleet, mutta sinä taidat sen auttaa.

MARIANA. En taida ulos-ajaa perkeleitä.

TIMOTEUS. Sen taidat ja yhdellä ainoalla sanalla.

MARIANA. Mikä on tämä sana?

TIMOTEUS. Se on: jaa. Sano: pidätkö minusta?

MARIANA. Yhdellä ehdolla.

TIMOTEUS. Ja tämä ehto? Sano, ja minä käyn vaihka vasten pöyreätä karhua pieni puukko kädessä, jos niin vaadit. Sano, mikä on ehtos?

MARIANA. Että otat minun vaimokses.

TIMOTEUS. Kirkas tuli ja jyrinä! sehän on tarkoitukseni, sehän kultanen meininkini. Katsos tässä. (Suutelee häntä) Katsos. Mutta minäkö suutella uskallan? Minä! Sitä en olis uskonut. Mutta siinä, missä klasit ja olvituopit kalisee, siinä paukahtelee myös suudelmat.

MARIANA. Ja siinä on myös rakkautta.

TIMOTEUS. No no, piikaseni; mikä ennen on kytenyt sydämen pohjassa, leimahtaa sillon voimalliseksi tuleksi.

MARIANA. Sinisiksi liekeiksi.

TIMOTEUS. Juuri niin; sillä sininen on rakkauden karva.—Rakkaan miehen saat, hyvän miehen. Elä katso hänen ulkomuotoonsa, joka, ohimennessä sanottu, on vähän niinkuin härkämäinen, vaan katso sydämmeensä, se on hyvä.—Tahdotko seurata minua Bayeriin, Marja, minun punertava mansikkamarjani? Tahdotko seurata sotamiestä?

MARIANA. Moni tyttö ennen minua on ollut yhtä hullu ja iskenyt kouransa sotamiehen patruunataskuun.

TIMOTEUS. Oivallista! Uljas tyttö, kelpo tyttö; mutta emäntäs, luulen, ei juuri kohtele sinua ansiotas

mukaan.

MARIANA. Saakeli ottakoon sen tattari-ämmän! Hän ei suo minulle hyvää sanaa, ja kaikki hänen häijyn kissansa rikkomat astiat on minun palkkani saanut karsiä.

TIMOTEUS. Ole suruton; minä imen häneltä kaikki takaisin kasvojen kanssa.—Käy nyt taasen toikkas taakse. Täytyy herättää tuon makaavan aasin. (Kovalla äänellä Titukselle) Titus! Hei! Karauul!

TITUS. (Heräy maristen) Mitä tahdot?

TIMOTEUS. Huomaa, että olet maannut.

TITUS. Tämä on ensimmäinen kerta, ja sen saan anteeksi.

TIMOTEUS. Yksi kerta vielä, poikani, ja maksanpa lainan takasin: yhtä armottomasti pitää kersantin saarnaman sinulle kuin äsken hän jyrretti minun korviini.

TITUS. Tuoppi oltta, tyttö, unen karkottajaksi!

MARIANA. Tuossa tulee emäntäni.

TIMOTEUS. Katso tukkas, se korea ja tumpurainen, Mariana piikasein. (Maura tulee vihaisena)

MAURA. Sinä naasikka, pidätkö mun narrina, sinä ilkeä harakka, pidätkö mun narrina?

MARIANA. Hyvä frouva, minä olen viaton; sanoin vaan mitä Maalarin-Hanne sanoi.

MAURA. Minä sun maalaan keltaseksi ja siniseksi.

TIMOTEUS. Hiljaa, naiset, hiljaa, koreat naiset!

MAURA. Elä ihmettele, Timoteus, että täytyy mun näin usein riidellä kansaansa; sillä tiedä, hänen vertaistansa hävyttömydessä ei löydy maan piirin päällä. Jumala siunakkoon! on minulla ennen ollut piikoja, mutta ei vielä tuommosta. Jaa-ah, sen sanon minä: onneton täällä se, jonka täytyy pitää palvelusväkeä, onneton se!

MARIANA. Ja tuhannen kertaa onneton se, jonka palvella täytyy.

MAURA. Kitas kiinni! Sinulla ei ole tässä vapaa sanavalta.

TIMOTEUS. Armahimmat flikat, vähempä ääni! Minä rukoilen. (Tommi, Anton, Aristarkus ja muita sotamiehiä olvituopit käsissä tulee huoneesta vasemmalla) Tässä tulee teidän ystäviänne. Vähempä ääni.

TOMMI. Bir!

ANTON. Bir, eukko!

ARISTARKUS. Bir, eukko, bir!

MAURA. Kaada heille oltta. (Tuopit täytetään)

TOMMI. Onko muori äkeä? (Taputtaa Maura)

MAURA. Suo mun olla rauhassa; minä pyydän.

TOMMI. No no; onhan se se iloinen frouva Maura.

MAURA. Nyt en ole iloinen.

TOMMI. Hyi! Elä rumenna sun ihanata muotoas tuonkaltaisilla rypyillä.

MAURA. Mitämä sitten tässä, villittyjen kanssa? Kun ma sanonki.

ANTON. Villittyjen? Mekö?

ARISTARKUS. Me olemme kuninkaan miehiä ja teidän herrojanne. Yksi viittaus kapteenilta, ja kaupunginne on tulinen meri.

TOMMI. Hiljaa, Aristarkus!

MAURA. Mitä on minulla teitä vastaan? Mutta tuo vuorivuohi tuossa.—

Minä taidan haljeta!

TOMMI. Tyttökö? Hyvä flikka vaihka vähän vallaton; mutta veri virtaa hänen povessansa kuin nuoren jalopeuran povessa. Hän tarvitsee miestä, niinkuin pieni frouvammekin. (Ottaa Maura leuvan alta) Jaa jaa, eikö tosi? No hymykää nyt vähän. Kas niin.

MAURA. Mene mene!

TOMMI. Niin; kirkas päivänpaiste taas. Ottakaamme tuoppimme, veljet, ja laulakaamme, että maa ja taivas huiskuu.

MAURA. (Lukee huiskutellen itseänsä) Hoh hoo! Jumala armahtakoon tätä mailmaa! (Timoteus nukkuu rahille)

TOMMI. »Wenn das», sankarveljeni. (Sotamiehet laulaa)

»Wenn das die Preussen vüsten,
Das sie morgen sterben müsten.

Hurra!

Wenn das die Preussen vüsten,
Das sie morgen sterben müsten.»

Hurra! Hurra!

TITUS. Herää sinä siellä, joka makaat.

TOMMI. Makaat! Ken makaa meistä? Etkö näe, että juomme kiltisti oltta?

ARISTARKUS. Ja uljastamme itseämme vihaisella laululla.—Sinä onneton Preussiläinen!

TOMMI. Huikea elämä!

ARISTARKUS. Sinä onneton Preussiläinen!

TITUS. Teitä ja teidän käytöstänne en moitikkaan, mutta tuota kiusankappaletta, joka istuu ja makaa tuolla rahilla. Hän on jo kolmannen kerran nukkunut tällä vahti-ajalla.

ANTON. Ai ai, kolmannen kerran!

MAURA. (Erikseen) Timoteus parka! Taivas suojelkoon hänen selkäänsä!

MARIANA. Ja te ette herätä häntä.

MAURA. Jaa, miksi ette sitä tee, te hänen kumppaninsa?

ANTON. Ylös, Timoteus.

ARISTARKUS. Ylös, ja elä istu siinä kuin huhkain ladonkatolla.

TOMMI. Ylös ja ole iloinen; sillä kauvan elää iloinen mieli.

ARISTARKUS. Herätä kantoa ennen.

TITUS. Olenpa hänen tähtensä kiipaleissa. Ankaran määräyksen on kapteenimme tehnyt, ja kuuluu se näin. Ensimmäinen nukkuminen annettakoon anteeksi, toista seuratkoon kersantin nuhteet, mutta jos se kolmannen kerran tapahtuu, niin tulkoon raportti hänelle, nimittäin kapteenille. Ensimmäisen kerran on hän nukkunut, sen sai hän anteeksi, toisen kerran on hän nukkunut, ja äsken juuri läksi tästä kersanttimme hirmuisella kirouksella, pauhulla ja jyryllä; mutta nyt on mies nukkunut kolmannen kerran.

TOMMI. Ja nyt pitää sataman, sataman rakeita jyrinän perään.

TITUS. Ei auta, vaan kapteenille tieto. (Huutaen) Kapteeni! Herra kapteeni! Saata sana esiin, seuraava vahtimies siellä.

ÄÄNI. (Ulkona) Herra kapteeni!

MAURA. (Eriks.) Voi Timoteusta!

ANTON. (Ravistaen Timoteusta) Nouse nyt ylös, muuton pähkinäkeppi paukkuu. Nouse, hyvä toveri, nouse.

ARISTARKUS. Elä marise, vaan avaa sun sonnismäs.

TOMMI. Ylös, ja eteenpäin mars, Berliiniin mars! Siellä juomme ja makaamme, ja saamme vielä tusinan muhkeita Preussin tyttöjä miestä päälle. Ylös, Timoteus.

ANTON. Kuuletko, sinä riivattu?

ARISTARKUS. Kapteeni tulee.

ANTON. Hyvä, Timoteus, hyvä!

MAURA. (Eriks.) Voi sinä onneton lapsi!

MARIANA. (Eriks.) Kuinka käynee kanssansa nyt?

ANTON. Hän tulee, ja onpa ukolla kiiru.

TOMMI. Hän kaapasee kuin Lunkentus, hän lentää nääveliensä siivillä, joiden vinkuna kuuluu aina tänne asti.

ARISTARKUS. Ja ympyrjäiset, suuret klasisilmänsä säteilee ja loistaa kuin aurinko taivaalla.

TOMMI. Ja nenänsä hohtaa kuin kekäle helvetissä.

ANTON. No no, hän on kapteenimme.

ARISTARKUS. Kapteeni kuin mies vaan.

TOMMI. Hyvä kapteeni, hyvä! (Patrik tulee oikealta. Titus kyldrää istuessaan rahilla. Patrik vastaa häntä, pannen kaksi sormeaa silmäkulmallaan)

SOTAMIEHET. Eläköön kapteenimme, eläköön hän!

ANTON. Eläköön hän kauvan, kauvan!

TOMMI. Valaisten mailmaa!

ARISTARKUS. Hän eläköön tuomiopäivään asti!

TOMMI. Ja sitten taivaassa ijankaikkisesti!

KAIKKI. Hurraa!

PATRIK. Kiitoksia, pussikat, kiitoksia. Mutta mikä on kysymyksenä?

ANTON. Pieni ihmisellinen heikkous, pieni komme, jonka toivomme herra kapteenin antavan anteiksi.

PATRIK. Mutta asia?

TITUS. (Aina kyldräten) Kun hän makaa tuolla.

PATRIK. Ken makaa, ken?

TITUS. Hä Timoteus tuolla rahilla, vahtia pitäessä.

PATRIK. Haa! Kuinka monta kertaa on hän nukkunut?

TITUS. Kolme.

PATRIK. Haa! Saiko kersanttimme tiedon hänen nukuttuansa toisen kerran?

TITUS. Hetki sitten läksi hän tästä pärmänttämästä.

PATRIK. Kuinka monta tuoppia on hän tyhjentänyt tällä vahti-ajallansa?

TITUS. Viisi.

PATRIK. Viisi! Koska oli hän tyhjentänyt kolmannen, saatoitko raportin kersantille? Sano totuus, ja kauhistu jos valehtelet.

TITUS. Anteeksi, herra kapteeni, sitä en tehnyt.

PATRIK. Miksi et, miksi et, sinä härkää? Kuinka kuuluu tuima määräykseni, ei ainoastaan nukkumisesta, mutta myöskin olven nauttimisesta vahdissa? Kuinka kuuluu se olvesta?

TITUS. »Yhden tuopin olta tyhjentäköön vahtimies vahti-ajallansa, jos kaksi hän tyhjentää, se annettakoon hänelle anteeksi, kolmas saattakoon nuhteita kersantilta, mutta jos hän neljännen kumoo, raportteerattakoon asia kapteenille.»

PATRIK. Niin, »raportteerattakoon asia kapteenille». Tämä on sääntöni. Ja »lipparia», se tahtoo sanoo, olta ja viinaa sekaisin, ei ollenkaan ole lupa nauttia. Mutta jos ei tarkka katsantoni erehdy, niin viittaapa sun silmäs vähän sitä kohden.

TITUS. Ei, herra kapteeni, ei!

PATRIK. Sano, etkö ole pistänyt vaksiis vähän lipparia?

TITUS. Ei, ei!

PATRIK. Sopiihan sitä tutkistella. (Kumartaa itsensä alas asettaen nenänsä lähelle Tituksen suuta). Puhalla raikkaasti. (Titus puhalttaa, mutta kovin heikeesti ja pitkään) Puhalla tuimemmin, sinä puukuva! — (Lyö jalkaansa) Tuimasti, hohauttaen! muuton laukee nyrkkini sun kiireelles kuin rautamoukari. (Titus puhalttaa kolmannen kerran mutta tuskin tuimemmin ensimmäistä) Lipparista en käy vannomaan, mutta olta, olta sangen paljon, jaa, totisesti sangen paljon. Tunnusta kuinka monta tuoppia.

TITUS. Kolme!

PATRIK. Haa!

TITUS. Anteeksi korkea kapteeni; sillä asia on sitä laatua, että rasittaa minua itsepintainen köhä, niinkuin, sen pahempi, se nyt kuulla taittaan.

PATRIK. Miksi saatat itselles köhää, sinä kirottu mies? Miksi pinnaat olta kylmänä naamaas? Miksi et lämmitä sitä? kysyn minä. Haa! kyllä sun opetan. Miksi et lämmitä oltas? (Kääntyy Timoteusta kohden.) Ja sinä (Ravistaa Timoteusta) Nouse ylös, lapseni. (Vetää miekkansa) Haa! jos ei uni olis pyhä, niin, sankarkunniani nimessä! sun heti lähettäisin Karonin venoseen.

TOMMI. Sepä olis, kantaa kehtoon lapsen torkkuvan.

PATRIK. Mitä sanot?

TOMMI. Sen hän olis ansainnut. Sotavartija nukkua!

PATRIK. Niin. Sotavartija nukkua! (Ravistelee Timoteusta) Nouse ylös, lapseni. Sotavartija nukkua! Mutta nyt sun pitää saaman aika rapsauksen.

MAURA. (Eriks.) Voi, mun sydämmeni musertuu!

PATRIK. Viipymättä nyt saattakaat tänne Mestari Bonifacius. (Yksi sotamiehistä menee)

MAURA. (Eriks.) Jumal'avita! mitä jaksan nyt tahdon pyristellä vastaan.

ANTON. Kenties on tässä vielä anteeksantamuksen sijaa, herra kapteenimme.

PATRIK. Ei yhtään, pussikkani. Tällä retkellä olen anteiksi antanut jo kolme kertaa Timoteukselle; ensi kerta Nürnbergissä, toinen ja kolmas kerta Bambergissa; Titusta olen armahtanut kaksi reisua; ensin Erlangenissä ja sitten Bambergissa, mutta nyt pitää heidän molempaen saada aika kropsun. (Ravistelee Timoteusta) Nouse ylös, lapseni. Haa, sotavartija nukkua! Ylös, ylös! Mun saatat muuton vimmaan, mun saatat vielä upottamaan kirkkaan miekkani oman maamieheni vereen. Heräy! No pilvien leimaus, mun sappeni jo kiehuu!

TOMMI. Tuoppi olta herättäköön hänen.

PATRIK. Mitä sanot?

TOMMI. Valaus tuoppi olta miehen kiireelle hänen kyllä herättää.

PATRIK. He heh! Vikkelä aijje; mutta olkaamme toki pilkkaamatta jumalanlahjaa. Vettä käyttäkäämme olven sijassa, puhdasta vettä.—Muori siellä toikan takana, tuoppi vettä tänne. (Eräs sotamiehistä valaa tuopillisen vettä Timoteuksen päähän, joka herää pahalla marinalla, nousee ylös pyristellen itseänsä. Patrik nauraa sydämmellisesti ja kauvan pidellen vatsaansa) Jaa, sinä junkkari. (Timoteus kyldrää, Patrik vastaa häntä, pannen kaksi sormeaa silmänsä juurelle) Niin niin, mutta kivääri pois ja rahi esiin. (Rahi vedetään esiin)

MAURA. Armollinen, korkea herra!

PATRIK. Ole rauhassa, eukko, ole rauhassa. (Mestari Bonifacius, punapartanen ja punatukkanen mies puettuna punasiin housuin, samankarvaseen hännystakkiin ja hattuun, joka on tavattoman korkea ja sokeritopin kaavanen, tulee vitsakippu kainalossa)

MAURA. Herra minun jumalani!

PATRIK. Kas tässä tulee mies, joka sankarlaumani pitää Herran nuhteessa.—Onko sinulla hyviä vitsoja?

BONIFACIUS. Ihan tuoreita Thyringenin metsästä.

PATRIK. Hyvä! Nyt tulet niitä käyttämään kuin mies; sillä tässä ei ole leikki käsissä.

BONIFACIUS. Missä on minun poikani?

PATRIK. Ota takki päältä, Timoteus, ja kumarru tänne. Sinä ensin, Titus sitten.

TIMOTEUS. Armoo, kapteeni, armoo!

PATRIK. Ei, lapseni, ei.

MAURA. (Ryhtyen kapteeniin) Armollinen, korkeasti ylistettävä herra, teitä rukoilen heidän puolestansa.

MARIANA. Hyvä kapteeni!

MAURA. Kunnioitettava herra!

PATRIK. No noo, muoriseni, nyt ei auta. Heidän täytyy saada; ei auta.

MAURA. (Kovalla äänellä) Ei, ei! Minä rukoilen. Tänne kaikki naiset naapureista! Tulkaat, tulkaat! (Mariana poistuu kiireesti)

PATRIK. He heh! Turha puuha, pikku frouvani.—Käykäämme käsiin, Bonifacius.

BONIFACIUS. Takki pois ja taivu alas rahille, mies.

MAURA. Kapteeni kulta, kulta kapteeni!

PATRIK. Oikea mutta kova mies.

BONIFACIUS. Pois, muori!—Alas rahille, mies.

MAURA. Ah ei ei! (Hallitsee Timoteusta) Armahtakaat häntä ja kumppaniansa tuolla. (Mariana ja seurassansa joukko naisia tulee ja yhtyvät rukoukseen, mikä torjuvilla koikkauksilla pidellen kiinni Timoteuksesta, mikä tarttuen Patrikin liepeisiin. Kova ääni ja meteli)

1:N ÄÄNI. Anteeksi heille, anteeksi!

2:N ÄÄNI. Heitä armahtakaat, niin armahtaa teitä Jumala.

3:N ÄÄNI. Elkäät tuomitkaat, ettei viimein teitä tuomittaisi.

PATRIK. Kas kas.

TITUS. (Erittäin naisille) Tämä on hyvä asia, että rukoilette. Jaa, jaa; rukoilkaat vahvasti vaan.

MAURA. Korea herra!

1:N ÄÄNI. Ihana herra!

2:N ÄÄNI. Makea herra!

TITUS. Kas niin; rukoilkaat vahvasti vaan. Tämä on hyvä asia.

3:S ÄÄNI. Armon he saa, korkeasti kunnioitettava sankari? Jaa jaa, he armon saa!

PATRIK. (Erikseen) Ha haa! Onpa tämä hetki mulle ihastuksen hetki. Kynnet pystyssä mun ympärilläni seisoo naisten kirjava lauma mua hartaasti rukoillen kuin jyskyttäjää Olympin kiireellä. Nyt olen ukko, ukko itse. Tuhannen taaleria tästä hetkestä!

MAURA. Minkä tuomion kuulemme suloisilta huuliltanne?

1:N ÄÄNI. Oi, se olkoon laupias ja rakkautta täys!

PATRIK. Käykää nyt siivosti kukin kotianne sekä eukot että tytöt. Mua ette järkäytä. Asia on tärkeä ja aika ankara, sodan-aika vielä kaupanpäälle. Ei auta, ei, vaan saakoot he nyt oivallisen saunan.— Derschi, mestari Bonifacius!

BONIFACIUS. Pois tieltä, hameet!

MARIANA. Pois itse, sinä tulipunanan saatana!

BONIFACIUS. Tyttö! (Taputtaa kädellään vitsanippua)

MAURA. Käy kutsumaan muori Kunigundaa. (Mariana menee, tempasten mennessänsä Bonifaciuksen kainalosta vitsakipun, jonka kanssa hän juoksee pois. Bonifacius kiittää julmistuneena hänen perässänsä; Mariana viskasee vitsat teaterin perille ja katoo, Bonifacius, kippu kainalossa, tulee takaisin hirmuisella muodolla)

PATRIK. Kas sitä nenäkästä tyttöä. Hai djai!

BONIFACIUS. Saakoot ämmät ensin, herra kapteeni. Olkoon se käskynne, ja kohta pitää pläikymän. He ovat vankejamme; antakaat pläikyä.

PATRIK. Pois se! Sankarin tulee suojella tätä heikkoa astiaa, vaan ei sitä särkeä. Jumal' avita! mä vannon, joka hiuskarvanki heiltä vääristää, hän kaatuu, puree ruohoa kuin nauta.

2:N ÄÄNI. Sinä sankarten sankari.

2:N ÄÄNI. Sinä korkea sielu!

3:S ÄÄNI. Tuhannen kertaa korkeampi vielä, jos hän rukouksemme kuulee nyt.

TITUS. Niin; rukoilkaat väsymättä meidän edestämme.

PATRIK. Ei, armaat sisaret. Te ette käsitä sitä vastausta, joka painaa sotaherran hartioilla, painaa sillon semmenkin, koska pyrskien juoksevat Areksen hurjat varsat, koska kanuuna jyrisee, tuima miekka mässä ja veri vuorilta koskena virtaa, tehden alas laaksoon purpuraisen järven. Naiset. Huu!

PATRIK. Jaa, kristisisaret, kohta punertavat Germanian tantereet kuin iltaruskosta hehkuva taivas. Kuolo väijyy meitä kuni kissa kurjaa hiirtä, tahi kuni jänistä kirkassilmänen ilves. Tällä hetkellä seisomme, toisella kaadumme miekkaen kilinään. Ja koska viimein taasen pasuunan pauhussa ylösnousemme, sillonpa mun astua täytyy näiden pussikkojeni kanssa sen ankaran tuomarin eteen, näin sanooden: tässä olen minä ja se komppani, jonka minulle annoit. Ja voi minua, jos minun kauttani heidän kallis verensä hukkaan menetettiin! Sillon kohta käyvät tuomion enkelit, kuin mustat iilimadot, mun kämmenpäistäni imemään takaisin kaiken tämän veren. Niin niin!—Ja vähässä paljon seisoo. Pieni erehdys, pieni laimiinlyöminen mailman kumota taitaa. Kerran, koska se suuri Caesar kävi Galliassa sotaa, tapahtui eräänä pimeänä yönä, että koko Gallialaisten sotajoukko lähestyi hänen leiriänsä salaa hiipistellen; mutta kas, eipä torkkunut sillon romalainen vahti, ei, vaan nostipa heti hirmuisen rähinän, ja vilauksessa seisoi jalo Julius valmiina vastustukseen, ja, pahoin kuranssattuina, pakenit pian takaisin vaskimiekkaset miehet. Mutta *posito*, että vartija sillon olis maannut, niinkuin Timoteus äsken tuossa rahilla, niin olispa kenties nyt ihan toisenlainen mailman historja. Posito, että äsken, Timoteuksen maatessa, Preussiläinen äkisti olisi karannut päällemme. Haa! ken menee takaukseen, ettei tästä hetkestä Europan kartta muodostuisi perin toisin? Niinpä taitaa pienimmästä kipenästä nousta hirvein tulipalo. Sentähden tahdon nyt teille kaikille varoitukseksi asettaa tähän eteenne muistuttavan esimerkin.—Timoteus, nyt takki koreasti päältäs ja taivu tänne rahille. Ole närisemättä, sinä itsepintaisin kaikista miehistäni. Alas rahille! (Muori Kunigunda, lihava, paksu eukko suurilla ympyrjäisillä silmäklaseilla ja ryhevä korvamyyssy päässä, tulee ja Mariana)

MAURA. Muori Kunigunda, tehkää parastanne, tehkää parastanne, kultamuori. Tämän miehen ainoa rikos on, että hän pikkaraisen vaan nukahti kuin kukko orrella.

KUNIGUNDA. (Lankee polvillensa Patrikin eteen, pitellen hänen sääriänsä) Korkea, laupias herra, teitä rukoilen tässä polvillani armahtamaan näitä kahta kurjaa, heikkoa ihmislasta!

PATRIK. Nouskaa ylös, kunnioitettava mummo; minä häpeen; nouskaat ylös.

KUNIGUNDA. En nouse, tässä viivyn, vaihka sankarmiekkanne mun maahan naulitsis. Tässä viivyn siksi kuin suustanne kuulen sen suloisimman sanan tässä murheen-laaksossa, sanan, joka jumalten istuimilta kotosin on, sanan, joka langeneelle ihmissukukunnalle uuden, ijankaikkisen toivon toi, ja

tämä sana on armo.

PATRIK. (Lyöden kädellään vasten otsaansa) Ah!

KUNIGUNDA. Minä varron, ystäväni vartovat, korkeuden sinertävä vahvuus vartoo, vartoo hengittämättä.

PATRIK. No niin: olkoon armo! Nouskaat ylös, korkeamielinen mummo. He heh! (Suutelee Kunigundaa) He heh! Tällä suudelmalla vahvistan lupaukseni. Kas niin.—Me olemme vihollisijanne; mutta taidatteko sanoa, taidatteko sanoa, että käytämme itseämme teitä kohtaan kuin viholliset? Hi hi hi!

KUNIGUNDA. Taivas, vuorita kerran hänen kiireensä kunnian loistavalla kruunulla! (Menee. Eukot pyhkiilevät silmiänsä)

MAURA. Elä kauvan, elä onnellisna, sä armas sielu!

1:N ÄÄNI. Makea sankar!

2:N ÄÄNI. Nimes maine pian ympär mailmaa viekään!

PATRIK. No no no; menkää nyt vaan, menkää nyt vaan.

3:S ÄÄNI. Sä kunnian helmalapsi, rakkauden sydämmellinen sulhanen!

PATRIK. He heh! Menkää nyt, menkää nyt.

TITUS. (Naisille, jotka katsovat sinnen tänne) Suur kiitost, eukot; suur kiitost, paljon kiitoksia. (Kumartele syvään)

PATRIK. Ota kivääris, Timoteus, istu sijalles ja paranna itses, samoin sinä, Titus; sillä muistakaat, jos tästälähin vielä kerran saman kompeen teette, ei löydy teille armoni valosta kaukaisinta piirtoakaan, vaan vihani mustat ukkospilvet teidät käärii kierroksiinsa, nielee teidät. Sentähden ottakaat vaari.

TITUS. Kyll' kyll'.

PATRIK. Te toiset myös, ottakaat vaari.

SOTAMIEHET. Kyllä me sen teemme.

PATRIK. Niin, ja kuulkaat lupaukseni. Jos kerran vielä olven henki mun leiriin jotain selkkausta saattaa, niin kuluessa kahdentoist pitkän tunnin ei tulkoon huulillenne tämän nesteen pisarata. Se olkoon tuomionne.—Mutta toivonpa teiltä kaikin tavoin oikeitten urosten käytöstä, niin toivon ja olen taas täydessä sovinnossa kanssanne, mun toverini ja veljeni sodan verisellä kentällä, ja mielin nyt tyhjentää seurassanne iloisen maljan, tyhjentää sen pohjaan asti. (Tuopit täytetään)

ANTON. Herra kapteeni piti eilen oivallisen puheen.

TOMMI. Vaiti vaiti!

PATRIK. (Seisten olvituoppi kädessä, ja samoin sotamiehet) Jaa, viritetty onpi sodan tuli, sankarjoukko kuni lohikärme ylös pohjaan kiemartele, tahi matelee kuin iliskotti harjasmetsä seljässä, harjasmetsä kirkkaista painetiistä. Berlin, Berlin, sä jalo kaupunki, mun ennustuksen kuule. »Uhrilammas vavisten seisoo seppel päässä ja uhraaja tulee.» Niin ennustan ja kuulen korkuudesta. Kostottaren huodon: »tule tule!» Ja hän tulee. Ylös ylös kylmään Hyperboreaan tiemme kulkee, ja edellämme kiittää kipenöitsevissä vaunuissansa hirmuinen Ares, tykkijyskeen ja trumpupärinän rakastaja.

SOTAMIEHET. Eläköön Ares, eläköön Ares! Hurraa! (Heiluttavat hattujansa ilmassa ja Bonifacius vitsakippuansa)

PATRIK. Liehuvilla hiuksilla kiittää villityillä katsannoilla hänen rinnallansa Eris ja Enyo, ja hänen varsojansa ohjaa Doimos se kauhea ja Fobos toista kauheampaa vielä.

SOTAMIEHET. Eläköön Fobos, eläköön Fobos, eläköön hän! Hurraa!

PATRIK. Hepä liehtarimme ovat pohjaan korkeaan ja jäiseen; ja vietettyämme ankaran helavalkean siellä puolyön valtakunnassa, me taas takasin loikerramme isiemme maahan kruutipoltetuilla poskilla, ja sankararvet otsissamme ja rinnoissamme. Eläköön isäinmaa ja sen uroslauma! Heidän kunnioiksensa nyt tyhjennän tämän maljan. (Juovat tuoppinsa pohjaan)

SOTAMIEHET. Hurraa, hurraa, hurraa! (Laulu; Patrik lyö tahtia kädellään laululle)

»Wenn das die Preussen vüsten,
Das sie morgen sterben müsten.
Hurra, hurra!
Wenn das die Preussen vüsten,
Das sie morgen sterben müsten.»
Hurra!

(Sotamiehet kantavat pois Patrikin kovalla hurrauksella, Bonifacius, heilutellen vitsakippuansa, seuraa heitä.)

MAURA. Mikä meno, mikä huuto! Hirmuinen on sodan meteli. Oo, oo!

TITUS. Huomaa, Timoteus, Bonifacius saa heiltä kyydin takasin.

TIMOTEUS. Oikein hänelle! Mitä tekee hän siinä, missä kunnia kaikuu? Mielinpä näyttää hänelle pitkän nenän; siihen on nyt kaksin kerroin syy.

TITUS. Elä, veljeni, vaan kiittäkäämme, että asia sammui näin.

TIMOTEUS. Hän tulee. Sinä punapartanen Goljati!—Sano, toverini, mikä on sun sydämmes salainen toivotus tuota miestä kohtaan?

TITUS. Antaa hänen olla. Hän toimittaa virkaansa.

MARIANA. Hänen virkansa. Hänelle tahtoisin antaa uuniluudasta, jaa, teenpä hänelle jonkun keposen.

MAURA. Lapsi lapsi, mitä haastelet! Muista muista, että on hän Jumalalta pantu jäsen valtakunnassa, kuritukseksi syntisille ihmisille.
(Bonifacius tulee)

BONIFACIUS. (Eriks.) Tässä pataljoonissa ei kohdella minua ansiotani mukaan. Eikä siis tullut nytkään saunoitusta. Peeveli! useinpa tässä kyllä uhkaillaan, mutta harvoin paukkuu, ja siitpä tuskittelee paksu sydämmein, vimmastelee, jaa, kasvaa, sen tunnen. Mutta nyt olkoon päätetty: koska kaikki on sodan melske, niin tästä pois, pois toiseen pataljooniin, jossa enemmän ruoskia kulutetaan. Sillä ihanata, käydä kohisevassa metsässä ja leikellä suoria pähkinäkeppiä koreaan kippuun ja sitten, sitten niitä vinkutella! Mutta tässä, peeveli viekään! tässä saavat he rauhassa kuivata lipeekaloiksi. Tämä ei käy laatuun, Bonifacius. Pois toiseen pataljooniin, jossa sielut usein pääsee uiskentelemaan oikeaan elementtiinsä: ilma, jossa vitsa kiljuu. Jaa, tässä minua ei kohdella ansiotani mukaan, minua, joka pidätän matkan päässä alammaisen veitsen kuninkaan kurkusta. Haa! ilman minua ei voittoa sodassa, ilman minua mailma niinkuin vaska uisakkaa löis, vikuroitsis kuin hurjapäinen orhi. Mutta kiittämättömyys, niin kuin tietään, on täällä oikean ansion palkka.—Käy komeroos, Bonifacius, käy komeroos katselemaan ihanata pähkinäkippuas, ja sydämmes lohdutukseksi nielkään kitas korttelin pirunpihka-viinaa. (Menee)

Toinen Osa

(Sama paikka kuin ensimmäisessä näytöksessä, ja sama kappaleen loppuun asti. Timoteus ja Titus istuvat vielä vahteina, Maura toikan takana lukien ja Mariana kutoen sukkaa.)

TIMOTEUS. Ja ette anna meille oltta, ryhevä muori?

MAURA. Ei ennen vahtituntinne päättymistä, ee-eh!

TIMOTEUS. Muorimme on kova, Titus.

TITUS. Koetetaan kärsiä, kumppanini. Eihän päivä niin pitkä, ettei yö perässä.

TIMOTEUS. Pitkä on päivä olla eroitettuna sydämmensä parhaasta ystävästä.

MAURA. Olvi sydämmes paras ystävä! No minun Jumalani, minun Jumalani!

TIMOTEUS. Paitsi yksi toinen, jonka kätkenyt olen sydämmeni sisimmäiseen karsinaan.

MAURA JA MARIANA. (Molemmat erikseen) Se on minä!

TIMOTEUS. No, muori, päästäkää vähän suljetusta kultahelmeilevästä patamasta.

MAURA. Ee-eh!

TIMOTEUS. Haastel hänelle parhaaksemme, Mariana.

MARIANA. Sen tahdon tehdä.

TIMOTEUS. No, kuinka sanot?

MARIANA. Mun frouvani, heille elkää antakaat tippaakaan; uskokaat minua, se on heidän parhaaksensa.

MAURA. Haasteleepa tuokin kerran viisaasti.

TIMOTEUS. Te kaksi olette niinkuin vähän ystäviä nyt; mutta, ah Herra! kuinka kauvan?

MARIANA. Herran avulla aina (hiljemmällä äänellä Timoteukselle) iltaan asti, koska ämmä leipoo.

TIMOTEUS. Jos ei perkele tule väliin.

MAURA. (Huokaen) Hoh hoo! (Katsahtaa korkuuteen)

MARIANA. Perkeleitä ei ole tässä.

TIMOTEUS. Ei krouvitoikalla?

MARIANA. Tämä on saarnastuoli, täältä puhalletaan he huokauksilla pois.

MAURA. Katso etten puhalla sinua helvettiin, sinä nenäkäs penikka.

MARIANA. No hyvä frouva, miksi haukkuu hän huonettamme?

TIMOTEUS. Todistanpa tehneeni pahoin. Olkaat kipenöitsemättä hänen päällensä, muorinen, hän antoi minulle vähän nuuskakammarin katolle, ja ansiosta.

TITUS. Ole sinä vait, Timo, minä rukoilen. Elä sekau muiden asioisiin, minä rukoilen.

MAURA. Minä tunnen hänen, minä: koreaksi värjätty kärke myrkyllisellä kielellä, yksi vekama syntiä täys, ja suurin jumalansanan pilkkaaja. Mutta ah, sinä lunttu! kylläs kuultelisit vielä lukua ja sanaa.

MARIANA. (Erikseen) Marrittele marrittele; se ohitse virtaa samentamatta nuoren immen raikasta mieltä. Kohta olen sinusta vapaa, jaa kohta.

MAURA. Kuultelisitpa vielä hartaastikin vaihka seinän takana paukahtelevassa talvipakkasessa. Mutta ota siitä, koska tanssii ympärillä perkeleitten lauma kuin laulava sääksiparvi.

TIMOTEUS. Tässä tulee heitä kuin sääkseä vaan.

TITUS. Tässä tulee Max ja Fuchs.

TIMOTEUS. Ja heidän seurassansa koko joukko pieniä ukkoja, niinkuin he kutsuvat ne muilta näkymättömät herrat.—Missä ovat pojat olleet, koska en ole nähnyt heitä kahtena vuorokautena?

TITUS. Lasareetissä. Sinä tiedät, he ovat juoneet yhdessä kolme kuukautta näkemättä yhtä ainoaa selvyden päivää.

MAURA. Voi hirmut, voi hirmut!

TIMOTEUS. Välskärimme on aprikoinnut, että olvi, jonka ukot tällä ajalla ovat ryypiskelleet partaansa, tekis pienen järven, jonka pinnalla he molemmat vähäisellä venosella taitaisit itseänsä huvitella tointumiseksensa, rekolligerata itseänsä, näetkös.

TITUS. Ei siis ihme, että he nyt pitävät itsensä kenraaleina ja killistelevät ympärillensä, lölytellen pikku-tonttuja ja peikkoja.

TIMOTEUS. Myös pitävät he itsensä veljinä vaihka eri äiteistä mutta samasta isästä, ja toki, yksi heistä hautasi isänsä vuosi sitten ja toinen jätti pappansa vetelemään pikilankaa.—Kas kuinka rakkaasti he taluttavat toinontoistansa, ja tännenpä pyrkivät.

MAURA. Olta kohden. Olta heille! En pisaratakaan anna.

TITUS. Vähän täytyy heidän saada; sillä jyrkkä lopetus on vaarallinen, niin on välskärimme sanonut.

MAURA. Uskaltaisinko heille antaa?

TITUS. Ilman pelkoa; mutta saakoot kohtuudella.

MAURA. Siis vastakaat jos pahempata seuraa.—Voi heidän muotojansa!

TIMOTEUS. Kuin frouva Mauran simpulat tuolla torilla honkasella toikalla, niin hiivaa ja ilmaa täys.

MARIANA. Ja pieni nenä kuin punertaa kuin poltettu manteli sokerileipojan pöydällä.

TIMOTEUS. Hm!

TITUS. No no, ei nenästä puhuta mitään.—Mutta tuossa kumppanimme. (Max ja Fuchs, paljain päin, taluttaen toinen toistansa ja tuijotellen eteensä, tulevat)

FUCHS. Hänellä oli vaan yksi silmä.

MAX. Ja senkin olisin häneltä ampunut pois ilman sinun hätäilemistäs.

FUCHS. Parasta hänestä päästä niin kiireesti kuin taisimme; ja pois hän kiiti kuin tuulispää, jättäen jälkeensä kovan tulikivi-sauvun.

MAX. Haa! vieläpä karvastelee kurkkuni. Tuoppi oltta, eukko.

FUCHS. Tuoppi oltta, arvoisa mummo.

MAURA. Hoh hoo, kurjaa ihmislasta sentään! Kaada heille vähän. Juokaat nyt lääkitykseksenne, mutta kohtuullisesti.

MAX. Tietty asia. Kenraalein tulee aina käyskellä hyvillä esimerkeillä väkensä edellä, liionki mitä kuuluu juomiseen.

MAURA. So so soo! Niinkö on laitanne, kurjat lapset? Voi raukkoja teitä! Ja teitäkin on kerran hellä äiti huiskutellut käsivarrellansa ja paljastanut teille povensa.

MARIANA. Ja sanonut: tule, pieni enkelini, tule, kultapalloni, saamaan mammalta »eijaa».

TIMOTEUS. (Eriks.) Ah, sinä lunttu! Teethän mun hulluksi päästäni.

MAX. Meillä on itsellä lapsia. Minulla on yksi kohta. Kuinka monta taasen sinulla, veli kenraali?

FUCHS. Kyllä minulla on, Jumalan kiitos, kolme.

MAX. Poikia vai tyttöjä?

FUCHS. Kolme poikaa.

Max. Kolme kenraalin-poikaa.—Tule istumaan tänne viereeni, sinulta kysyn jotain syvimmissä salaisuudessa. (Istuvat laattialle olvitoppinensa) Nyt kieles totta sanelkoon. Miten tuomitset sen asian, että saatoit he meidät kenraalein arvoon ja rankiin?

FUCHS. Paha merkki.

MAX. Kas niin; mitä olen minä aatellut?

FUCHS. Paha merkki. Jotain on heillä nahaassa, jotain hirveätä sepitellään meitä kohtaan, siitä olen varmaa; ja ukko itse, se kaviojalkanen ruhtinas, on heidän kanssansa samassa juonessa.—Ah kuinka kuiskutteli hän mua korvaan menneenä yönä! Arvaas mitä sanoi saakeli? »Nyt ei ole sulla muuta tietä tästä puristimesta kuin päistikkaan syöstä itses Werran laineisiin», niin sanoi hän.

MAX. Ahaa!

FUCHS. Niin, toverini. Eikä ilman, ettei hän mua saata vähän kamaliin luuloin. En miestä ole murhannut, en ryövännyt, enkä höyhentänyt pataljoonin kassa-arkkua, mutta tuntonipa huutaa toki toisin, mua tehden murheenlaakson suurimmaksi syntiseksi, jaa, suuremmaksi Kukkaro-Juutasta ja Paapelin porttoa, ehkei frouvani tarvitse minua moittia yhdestä ainoasta luvottomasta suudelmastakaan. Mutta mitä olen minä tehnyt, suulla tai käsillä tai jaloilla? Miksi haluaa kaikki mailma meitä kynsiä, niellä kitaansa kuin nälkänen haukka?

MAX. He tahtovat kurjaa henkeämme, mutta sitä ei heille pistetä juuri ilmatteeksi; vaan kilpi käsivarrella, miekka kädessä seiskäämme kannallamme yksimielisesti, selkä vasten selkää.

FUCHS. Niin seiskäämme. Yksimielisyys antaa voimaa.—Juodaan nyt.
(Juovat. Sotamiehet tulevat takaisin)

TOMMI. Bir!

ANTON. Bir!

ARISTARKUS. Bir! (Jokainen ottaa tuoppinsa) Haa! hiki virtaa joka huokuimesta.

ANTON. Sepä taakka oli. Jumala siunakkoon! Taakka verraton.

ARISTARKUS. Mies painoi kuin seittemän viikkoa syötetty seittemänvuotinen karju.

TOMMI. Ja niin hän sylissäimme röhisi.

ANTON. Jumala siunakkoon käsivarsiani! (Max ja Fuchs kuiskuttelevat vilkkaasti keskenänsä, silloin tällöin ryypiskellen)

ARISTARKUS. Ukko nukkui kohta makeaan uneen kuin saunasta tullut lapsi.

TOMMI. Kun haetaan kannettu vanhus makeasti nukkuu hienon santapeiton alle, ja me, hänen kantajansa, nukumme pian yhtä makeasti. Kas nytpä on tuoppi olta niinkuin »terve, rabbi»!

FUCHS. Hi hi hi! Olisko asia niin? Nyt ehkä erehdyt, veli kenraali.

MAX. (Purten hammasta) Hm, hm!

ARISTARKUS. Kuka siellä marisee?

ANTON. Ne uskolliset toverit Max ja Fuchs, luulen minä.

ARISTARKUS. Se onneton härkäpari. Katsos noita kahta tuossa, Tommi. Mitä sanot heistä?

TOMMI. Kaksi Jumalan kuvaa, jaa totisesti, jos he Atamista ovat kotoisin.

FUCHS. Jaa, me olemme kaksi yhdenkuvaista veljeä; kuin kaksi kaakkua, niin yksimuotoiset veljekset, vaihka eri äitien kohduista mutta samasta isästä; juuri kuin kaksi kaakkua.

TOMMI. Kaksi kaakkua samasta viljasta mutta eri uuneissa paistetut. Mutta kuinka ovat he pääsneet ulos?

ANTON. Käykää nyt koreasti hospitaaliin takaisin, muuton annamme teille luudasta, te viimeiset vaivaset, te ryysyt.

TOMMI. Mutta antaa toki ryysyen tuultua.

ANTON. Tuultua, pinnaen olta naamaansa?

TOMMI. Raikas ilma ja raikas olvi on paras lääkäri.

ANTON. Tämä ei käy päisin, mummo, teillä ei ole lupa heille antaa houreensa kannatteenksi. Me kiellämme.

MAURA. Pidä kitas, sinä roisto. Heille annan väliskärin luvalla.

ANTON. Väliskärin luvalla?

TITUS. Vähän täytyy heidän saada; sillä jyrkkä lopetus on vaarallinen, niin on väliskärimme sanonut.

TOMMI. Samoin lausun minä, lausun lakkaamatta. Lopetus tapahtukoon ankaran pitkällisesti, jos siitä pikaista hyötyä varromme. Ensimmäisellä parannuksen päivällä kymmenen tuoppia, sitten päivä päivältä yksi luvusta pois kunnes on jäljellä viisi, johon määrään pysäyt ja jossa seisot aina haudan partahalle. Toki olkoon laki toinen päivinä koska vieraas kunnioittaa sun huonettas tahi koska kiivaasti teet työtä tahi koska musta murhe tahi liekehtivä ilo sua kohtavat tahi jos muuton päiväs tuntuu ikäväksi, silloin, senkaltaisilla päivillä, olkoon laki toinen, silloin taasen virtakoon kihisevä neste.—Ja nuo veljekset tuossa eivät joisi olta koska tohtoori on käskenyttä! Haa! koska taidamme paremmalla omatunnolla olta kitaamme kulauttaa?

ANTON. Juokaat sitten mutta nätisti ja määrällä ja koettakaas käydä kaakertelemaan ulos kaupunkiin. Saatattepa pian pataljoonimme pahaan huutoon, (Max ja Fuchs juovat)

TOMMI. Oikein! Istukaat siinä ja ryypiskelkää koreasti, olkaat iloiset ja karkoittakaat murhe meren syvyyteen. Iloinen mieli elää kauvan, jaa, kauvan elää iloinen mieli. Se on Tommin päästin täällä. Eläköön ilo ja eläköön vahtova olvi! Kosk ystäväs sä kadotat, juo oltta, kosk tyttös sun pettää, juo oltta, kosk sodan jumala sun taistelotanterelta pieksee verisellä päällä, juo oltta kuin ennen Olvi-Göran se suuri, ukko Herrassa lepäävä nyt. Yhdestä suusta, toverit, laulakaamme olven kunniaa. Heleijaa! yhdestä suusta. (Sotamiehet, paitsi Max ja Fuchs, laulavat)

Terve, ruskee ohranneste,
Terve, jumal' kultasuu!
Sua ain tahdon kunnioittaa
Kumartuen tomuhuun,
Sulle annan
Sydämmeni,
Sulle kannan
Kiitosuhrit
Mä temppelessäs kontien.
Oi olvi ijankaikkinen!
Valvoissani, maatessani
Muistan voimaas kuohuvaa.

Terve, ruskee ohranneste,
Terve, voima kuohuva!
Kaikki menköön suren suuhun,
Kuin vaan olvi olla saa.
Mitä huolin
Vaihka iskis
Taivaan nuoli
Mailman halki
Ja polttais palleroisen maan,
Kuin mä ja olvi ollaan vaan?
Terve, ruskee ohranneste,
Terve, voima kuohuva!

FUCHS. (Katselee olvituoppiinsa ja huutaa kovalla äänellä) Kivääriin! Tuolla on koko komppani Preussiläisiä! Karauul! Koko komppani! (Kova meno. Sotamiehet tuijottelee vastoin toinentoistansa)

TIMOTEUS. Kivääriin! Pataljooni Preussiläisiä karkaa päälle!

ARISTARKUS. Missä ovat he?

TITUS. Kivääriin! Preussiläinen tulee, viidessä pataljoonissa!

3:S VAHTIMIES. (Ulkona) Kivääriin! Preussiläinen tulee! Kymmenen pataljoonia!

FUCHS. Koko komppani tanssivia Preussiläisiä.

MAX. Missä, mun rakas veljeni, missä?

FUCHS. Tuolla olvituopissa. Kas kas! Hii! Taivas varjelkoon!

MAX. Pane kansi kiin. Pian pian! (Ottaa Fuchsilta tuopin ja painaa kannen lujasti kiinni) Kas noin, nyt ei enään yhtään hätää. Pitää aina kohta lyömän kannen kiin niin pian kuin jotain senlaista huomaa. Tässä on suuri valtakunnan petos tekeillä.

TOMMI. Missä?

ANTON. Olkaat meitä pelättämättä turhaan.

ARISTARKUS. Missä hiessä on teidän Preussiläisenne?

FUCHS. Täällä olvituopissa.

MAX. Tosi, mutta kansi on lujasti kiinni, ja he ovat kovin pieniä.

FUCHS. Ja niin konstillisia.

ARISTARKUS. Halkasenko pääkollos, mies?

TOMMI. Tunke hän olvituoppiin pää edellä pienten pirujen ruuaksi.

ARISTARKUS. Kuul, alarmi käy. Te kirotut kappaleet!

ANTON. Elä elä koske häneen, hän on sairas.

ARISTARKUS. Sairas, joka kuolee paikalla. (Nostaa nyrkkinsä, Anton pidättää häntä)

ANTON. Hiljaa! Kapteeni tulee.

ARISTARKUS. Exelent!

TOMMI. Kontraraportti, kontraraportti! Kaikki hyvin. Anna käydä, mies.

TIMOTEUS. Kaikki hyvin!

TITUS. Kaikki hyvin!

3:S VAHTIMIES. (Ulkona) Kaikki hyvin!

ARISTARKUS. Hän tulee, äkeä ja unenpöyreä kuin keväänen karhu.

TOMMI. Minä näen ainoastaan lähenevän pilvipatsaan. Vihansa ukkospilvi, joka niin olentonsa on vuorittanut.

ANTON. Makeimmasta unestansa olemme nyt herättäneet kapteenimme.
(Patrik tulee, vahtimiehet kyldrää, ja hän vastaa heille pikaisesti)

PATRIK. Surma ja kuolema! Mikä saattoi tämän hälinän? (Vetää miekkansa) Haa, totuus esiin, jos hengenne on teille rakas! (Antonille) Sano paikalla, sinä onneton!

ANTON. Herra, viaton olen minä.

FUCHS. Kapakkamuori on keittänyt tämän sopan. Jos hän vielä voi pitää arvossa muutaman hetken armonajasta, niin ei suinkaan hän kiellä vetämästä samaa nuotta Preussiläisten kanssa.

MAURA. Oih hoih hoih!

PATRIK. Todista sun päätökses, onneton.

ANTON. Herrani, he ovat kovin...

PATRIK. Kitas kiin kitas kiin! Yksi väläys ja mailma pyörii mustana teidän ympär. Nyt olen kuin kruutitynnöri; hiisku vielä sananen ja tästä pilkusta te kohta kimmahdatte sata syltää pois. (Huutaa kovin) Kimmahdatte tosin ja suutelette povea syntisen maan, meidän kaikkein, ijankaikkisuudesta ijankaikkisuuteen kukoistavan äitimme povea. Haa, mun sieluni silmä mustenee, aatukseni harhailee ja pyörtyy! Kitas kiinni vaan. (Huutaa)

TOMMI. (Eriks.) Suutella kukoistavaa povea; eipä juuri huonoin *affair*.

PATRIK. Te kaksi siinä, nouskaat ylös. (Nousevat) Ja sinä, Fuchs, todista sanas.

FUCHS. Tietkää, että olvituooppini tuossa on täys, ihan pispinneillään pieniä Preussin katettia. Tässä on valtapetos kysymyksenä.

MAX. Tosi, mutta minä, tietkää se, kämäytin kannen kiin. Iloitkaamme! sillä surman suu on tukettu, suljettu on sen kiukkuisen traakin kita. Iloitkaamme!

PATRIK. Te viheliäiset.

MAX. Mitä sanotaan?

PATRIK. Te viheliäiset te viheliäiset, sanon minä; sillä nytpä näen kuinka laitanne on.

ANTON. Korkea herra, he ovat vähän niinkuin sairaita ja erinomaisessa houreessa näkevät he alati ympärillensä jotain pientä kansaa, lintukotolaisia.

FUCHS. He ovat semmosia pikkuruhtinoita, jotka tahtovat meitä nyljetä ja sitten viskata nahaan saunanorrelle kuivaamaan.

PATRIK. Vai niin, vai saunanorrelle kuivaamaan. Voi viheliäiset itseänne! Ja te, te toiset heidät sallitte tässä istua ja niellä kuohuvaa oltta, edistäen taudin juonia ja laskein kiveä kiven niskaan syntitaakkahansa, ja heitä kenties vielä yllytätte kiirehtimään olentonsa perikatoon. Haa, te onnettomat! kuinka uskallatte?

ANTON. Herra, tehkäät hyvin ja kuulkaat mitä sanoo vahtimies tuolla.

PATRIK. Tahdonpa kuulla. Sano pian.

TITUS. Vähän täytyy heidän saada; sillä jyrkkä lopetus on vaarallinen; niin on välskärimme sanonut.

PATRIK. Ryypiskelköt sitten paranteeksensa hospitaalissa ja olkoot käyskelemättä ulkona kaduilla ja toreilla saattaen alarmia pääkortteeriin.—Menkät nyt siivosti kotia.

FUCHS. Se kenties on parasta, ehkä velvollisuutemme toki sanoo toista.

PATRIK. Mikä velvollisuutenne, te lurifaksit, mikä velvollisuutenne?

MAX. Te ette siis tiedä, että me olemme ylennetyt kenraaleiksi?

PATRIK. No voi minun päiviäni! Hi hi hi hi! »Että me olemme ylennetyt kenraaleiksi!»! Hi hi hi!

MAX. Lakkaamatta tulee kenraalin ympärkiertoilla kuin kotka, vakoen joukkonsa tilaa ja käytöstä.

FUCHS. Lakkaamatta lakkaamatta.

PATRIK. Te kurjat!

FUCHS. Totisesti; sillä vaikea on virkamme harjoitus.

MAX. Tulkoon virka-ero. Tästä korkeasta arvosta me tahdomme astua alas, pyhkäisten jalkaamme; sillä tässä alla lepää joku musta koira haudattuna. Haa! jos tietäisin kenen konsti tämä, että meitä, mielessänsä kavaluus ja surmamme, nostettiin tähän korkuuteen, niin Jumal' avita! hänen lähettäisin heti sinnen missä pippuri kasvaa.

TOMMI. Lähetä sitten pippurimaahan tuo ministeri von Birheim.

PATRIK. He heh!

MAX. Onko se hän?

TOMMI. Totisesti.

MAX. Sinä tiedät sen?

TOMMI. Varmaasta lähteestä.

MAX. Häntä en tunnekkaan.

FUCHS. En tunne minä häntä.

MAX. Mitä hyvää vartoo hän meiltä?

TOMMI. Että kätkette hänen sydämmihinne, ylistätte hänen kunniaansa »kurkuill', trumpuill', symbaleill'», mutta mitä hän viimein teitä kohtaan tarkoittaa, se olkoon nyt minulta sanomatta.

FUCHS. Pahinta peljätkäämme.

MAX. Kuinka tulee meidän nyt itseämme käyttää häntä kohtaan?

TOMMI. Jyrkästi katsoa hän ylöns, ei olla hänestä tietävänään, unohtaa hän perin, ja hän pian tekee teistä taasen simppelet sotamiehet.

PATRIK. (Tommille) Ah sinä kanalja! Oletpa minun pussikkani, koira vieköön, sinä olet minun pussikkani!—Olvipa miehen tekee aika hanheksi, mutta monelta taasen, sen olen huomannut, ei voi se sielun silmää himmentää, ei, vaan kuni päinvastoin kirkastaisi sen. Ja niin on laita Tommi-pussikkani kanssa. Totisesti!

TOMMI. Mutta mitä tuumaillet niin hartaasti, Max?

MAX. Seuraisimmeko sun neuvoas tuota herra Birheimiä kohtaan?

TOMMI. Tehkäät niin.

PATRIK. Juuri niin, ja käykäät nyt koreasti kotia.

MAX. Yksi rongi vielä, yksi ympärkäynti jokaiseen kortteeriin.

PATRIK. Höh!

FUCHS. Se tehkäämme. Astukaamme hevosen rattaisiin.

Max. Vaunuisiin, vaunuisiin. Hei! Vaunut esiin jyrillä ja tärinällä!

FUCHS. Ja vinkukoon Pikku-Hermannin piiska; sillä aika on tärkeä ja ankara.

PATRIK. Kotia! sanon minä. Mars!

MAX. Silentium, kapteeni Aakusti Patrik, silentium, sanon minä!

PATRIK. Sinä kirottu mies, kopeiletko?

ANTON. Tule nyt siivosti kanssani. So soo!

MAX. Elä ryhdy minuun; sillä nytpä olen voimakas, jaa kaksinkerroin.

TOMMI. Voimakas kuin kaksinkertainen olvi. Mutta mene nyt ja kiitä ettes saanut saporalles.

PATRIK. Pois vilauksessa! (Huutaa)

MAX. Tuommoinen Aakusti.

FUCHS. Ole moittimatta sitä kapteenia. Hänen tunnen minä. Hän ei ole mikään kämäleuka, ei mikään nurkkajulli eikä mikään likahousu, sanalla sanoen, ei mikään lammasnahkapeitturi.

PATRIK. Minä sinun peittoon. (Tukistaa Fuchsia)

MAURA. Oi hirmuinen elämä!

MAX. Olkaat häntä tukistamatta, herra Aakusti Patrik.

PATRIK. Yksi sana vielä, Max, ja miekkani tukitsee sun kitas ijankaikkisesti.

MAX. Olkaat häntä tukistamatta.

PATRIK. Haa!

FUCHS. Anna hänen tukistaa; hän syököön sen tukan, sen valkean tukan. (Patrik käyskelee perillä edestakaisin vinhasti ja välillä lyöden jalkaansa)

ANTON. Käykää pois, mun rakkaat veljeni, minä rukoilen.

MAX. Sinusta olen aina pitänyt, sinusta ja Pikku-Hermannista. Olis minulla tyttäriä, niin teidät kohta valitsisin vävykseni.

FUCHS. Olis minulla kaksi kaunista tytärtä! Saata vaunumme tänne, Anton.

ANTON. Ei, veljeni, ei.

FUCHS. Sinä sydämmeni veli. Ah! olis minulla talo ja kaksi kaunista tytärtä.

ANTON. Ei auttais sittenkään.

TOMMI. Ei vaihka lupaisit hänelle puolen taloas ja vanhimman tyttäres vaimoksensa, kuin kuningas itäisellä maalla.

FUCHS. Ei kuningas, ei; kenraalikin piisaa, ja siinäkin on liiaksi. Haa, ne kavaltavat vintiöt! Kohta tekemään meitä näin suuriksi ukoiksi!

TOMMI. Ja tee kohta tekemään pieniä-ukkoja, te hunsvotit! Mutta pois nyt, muuton usutamme päällemme kaikki teidän pienet perkeleenne.

MAX. Katso itses, mies. Me olemme paastoneet kaksi vuorokautta, ja nyt ovat enkelit meidät piirittäneet kuin sulttaanin henkivartijat. Tässä seisomme kuin kaksi tulista muuria. Ken uskaltaa meitä lähestyä?

FUCHS. Ei kenkään ei kenkään. Ja mitä kuuluu siihen pieneen kansaan, niin ovatpa meidät jo jättäneet; sen teit he tällä ijankaikkisella hetkellä.

MAX. Minä tiedän jotain. Suotko sanasen kuiskaavani korvaas, veli Tommi. (Erittäin Tommille) Katso,

he meiltä kiepasit teille. Ho hoo, mies, he jo parveilevat sun ympärillä kuin pääskösluuta ympäri haukan. No peijakas! jopa yksi heistä on ottanut kortteerinsa punertavalle nenälleskin.

TOMMI. (Erittäin Maxille) Ihanata! Pääskönen on hauska kortteerimies, ja vedämpä tästälähin sieraimiini puhdasta terveyden ilmaa keskellä höyryvää krouvii. Ihana asia!

PATRIK. Mitä kuiskasi mies? Mitä tietää hän? Tarkan sotaherran tulee kaikkialta kiehtoa tietoja, ja narrit ja hullut ovat usein ilmoittaneet tärkeimmät salaisuudet. Mitä tiesi hän kertoa?

TOMMI. Nyt en kernaasti tahtois...

PATRIK. Et tahtois? Sano paikalla.

TOMMI. (Eriks.) Jaa, mielinpä nyt ravita sun ämmäkkään uteliaisuutes. (Ääneensä) Koko pikku-ukkoin luuta, niin lausui hän, on nyt ympäröinyt herra kapteenin, ja yhden heistä sanoo hän jo rusottelevan itseänsä teidän nenällännekin. Pyydän anteeksi; sillä niinpä kertoi Max. Nokkaviisas historja. Jaa, nyt sano, että valehtelen, toverini, puhuttuani ulos polttavan totuuden.

MAX. Kas kas tätä ihmissukua!

PATRIK. Jumalan tähden! saattakaat he silmistäni pois, muuton heidät tempasen kappaleiksi kuin kiukkuinen sonnikoira. Jumalan tähden, sanon minä.

ANTON. Nyt pojat, eteenpäin! Muuton vankkaa.

FUCHS. Mennään, Max, mennään.

MAX. Kyllä me menemme, kyllä kyllä.

FUCHS. Mennään yhdessä.

MAX. Yhdessä, käsi kädessä! (Menevät; Anton seuraa heitä)

PATRIK. (Toikan ääressä tyhjennettyänsä oltta) (Erikseen) Riivatut! Ei saada heiltä unen rauhaa; ja täyttää sydämeni näin. (Ääneensä) Enemmin oltta, muija. (Erikseen, ja tyhjennettyänsä vielä yhden tuopin) Riivatut! (Jättää äkisti tuopin ja kääntyy kiivaasti sotamiehiä kohden) (Ääneensä) Muistakaat lupaukseni, te kirotut, muistakaat: jos kerran vielä olvi leirissäni häiriön saattaa, niin kuluessa kahdentoist tunnin, jaa puolen vuorokauden aikana ei kenkään teistä maistakoon tätä juomaa, jos hän selkäänsä tahtoo armahtaa. Sen lupauksen tein, ja tiedämpä nyt seistä sanassani. (Hiljainen myrinä sotamiesten joukossa) Ei yhtään morinaa! Kahtenatoista tuntina, tästä vilauksesta luettu, ei nielkään kurkkunne luskallistakaan oltta. Se on sanottu.

ARISTARKUS. Olkoot toki armollinen, kapteenimme.

PATRIK. Kaksitoista tuntia!—Tässä näitte, noissa kahdessa, surkeimmat seuraukset olven ylenpalttisesta nautinnosta. Mutta tydytämpä tämän ohranesteen tulvan minä, ja tahdon teitä totuttaa kaipauksen ja itsekiellon herrauteen, joka sankareita kasvattaa. Jaa, niinkuin ennen Moses santakorvessa valmisteli kansaansa valloittajaksi luvatus maan, niinpä sepittelin minä teitä kunnian-sankareiksi Berlinin kaupungissa. —Nyt alkaen, tuomitsen mä teidän kaksitoista tuntia neitseelliseen puhtauteen, ja se, joka tämän määräykseni rikkoo, se rikkoo selkäänsä. (Hän tulee päihinsä) Ja kovin erehdytte, jos luulette mua taitavanne pettää. Haa! enpä tarvitse yhtään todistajan silmää, mun katsantoni huomaa kohta mitä tavaraa veressänne kiehuu, se katsanto, jonka säde läpituunkee ohkasemman laudanki. Ettekö usko sitä?

TOMMI. Sen vahvasti uskomme, ja kohtapa hurraten saamme nähdä kuinka Preussiläinen kaatuu lävistettynä katsantonne sädemiekalta.

PATRIK. Ai ai! Noh, olkoon menneeksi.—»Kuinka Preussiläinen kaatuu». Sinä kanolja pojaksi! No noh, olkoon menneeksi tämä kerta vielä.—Mutta minä teidät lääkitsen.

TOMMI. (Erikseen) Koska sitten käy sairas parantajana jos ei nyt?

PATRIK. Muistakaat tuomioni. Ja te, muori! (Paukuttaa kiivaasti miekkaansa toikalla) Jos yhden ainoan pisaran heille valotatte, niin toikkanne ja mökkinne kukistan ylös alas.

MAURA. Jumala siunakkoon minua! Kernaastihan tottellen teitä, kernaasti, herrani. Heidän ei pidä saaman niin paljon kuin minun syntiseen silmäni.

PATRIK. Ei tuon vertaa. (Osoittaa sormellaan miekkansa kärkeen)

MAURA. Ei ei, herra kapteeni.

PATRIK. Jaa-ah, se muistakaat.—Huomenaamulla me murramme matkalle ylös Schleusinkiä kohden. Kaikki täytyy olla kuin masiina.—Aristarkus, tule tänne. (Aristarkus lähenee häntä) Eilen illalla annoin minä helmikukkaroni leipojan piijalle. Noo, se on oma asiani. Mutta sinä satuit näkemään. Noo, siitä en suurtakaan huoli. Mutta sinä satuit näkemään. (Kiristää Aristarkusta kurkusta) Jumala sinua armahtakoon, jos tästä asiasta sanaakaan hiiskut vanhimmalle sisarelleni, joka, niinkuin tiedät, on minun emännöitsijäni.

ARISTARKUS. Hellittäkää! Herra! (Erikseen) Onko mies mieletön?

PATRIK. Helmikukkaron annoin piijalle, mutta sanotaan, että se hukkuu veriselle tappotanterelle.

ARISTARKUS. Se tapahtui jo kaksi viikkoa sitten Nürnbergissä.

PATRIK. Häh! Nürnbergissä? Missä ollaan nyt sitten?

ARISTARKUS. Tuli ja leimaus! Schleusingenissä!

PATRIK. (Tuijottelee hetken ympärillensä) Mene nyt, ja—äänettä, äänettä! (Aristarkus siirtyy hänestä) Niin; kaksitoista tuntia, pojat. Ei auta.—Nyt lähen teistä, ja jos vielä kolmannen kerran olvi tässä jonkun tempun tekee, niin ei tippaakaan ennenkuin ensimmäisessä tappelossa voitamme; silloin juodaan kuin miehet; mutta jos tappelossa alle käynte ja kiepasette häpeälliseen kypälämäkeen, niin ravistakaat sitten kättä olven kanssa ijankaikkisiksi jäähyväisiksi'. Ei pidä sen kastaman kieltänne niinkauvan kuin minä elän ja olen päällysmiehenne. Ei, vaan haastelettepa kerran keskenänne entisestä olvesta kuin Mammut-eläimestä. (Käy pois päin, hoipertellen vähän, mutta kääntyy äkisti takaisin) Te uupistentit! luuletteko, että tämä on mikään olviretki? Ei suinkaan, vaan onpa kohta verta aina haaroja myöten.

TOMMI. Verta, että viisisyltänen hirsi keveästi kääntyä taitaa.

PATRIK. Mitä sanot?

TOMMI. Verta, että mastohirsi siinä taitaa leiskua kuin pieni kiiski valtameressä.

PATRIK. Niin. Siis varustelkaat itseänne miehen innolla tähän suureen kamppaukseen, kuin mies nyt kestääkää tämä rangaistukseenne, ja tietkää, etten vihasta rangaista, vaan olenpa taasen teille yhtä suosiollinen kuin ennenkin. Heh! minä olen kuin hellä äiti, joka lastansa tahtoisi suutella yhtä aikaa koska hän sitä vitsalla pieksee. —Adjö! (Poistuu, vahtimiehet kyldrää, Patrik vastaa)

TOMMI. (Eriks.) »Aijöö, sano ämmä.» (Ääneensä) Mutta eläköön kapteenimme! Hurraa!

SOTAMIEHET. Hurraa, hurraa!

PATRIK. Jaa, kaksitoista tuntia. Ei auta. (Katoo)

MAURA. Nyt kaikki astiat ja kannut tupaan, Mariana, ja olven-ostajat kaupungista käykööt sisään. (Menee huoneeseensa. Mariana kantelee sisään olviastioita)

ARISTARKUS. Kakstoista tuntia, Tommi, kakstoista tuntia!

TOMMI. Oi ijankaikkisuus!

ARISTARKUS. Tulimmaista tuhatta! Kapinan nostan, kaupungin hajotan!

TOMMI. Ei, vaan tukeuta kapina sun ruumiissas, tai toisin sanoen, leikkaa pois se jäsen, joka sinua pahentaa, se tahtoo sanoa, leikkaa pois sun kurkkus, joka huutaa oltta, sanalla sanoen—nyt ei muuta kuin mieheltä kurkku poikki! Ja siinäpä *summa summarum* (Anton tulee) Me olemme tuomitut, Anton.

ARISTARKUS. Kahdeksitoist tunniksi.

ANTON. Sen olen jo kuullut; mutta mennään maata ja koetetaan nukkua.— Kas kas, sitä kapteenia!

ARISTARKUS. Istu ja pala!

TOMMI. Aukene, musta maa!

ANTON. Olkaat ärjymättä, veljeni, ja tulkaat maata. Kova on tuomiomme, totisesti, mutta koetetaan nukkua. (Kaikki menevät huoneeseen vasemmalla)

(Tommi, Anton, Aristarkus, Titus ja muita sotamiehiä istuu seinien nojalla viheliäisinä haamuina tuijotellen eteensä. 1:n ja 2:n sotamies istuvat vahteina.)

ARISTARKUS. Sano, vartija, mitä kello on.

1:N SOTAMIES. Neljä lyönyt.

ARISTARKUS. Kuinka kauvan olemme hengittäneet tätä tyhjyyttä?

1:N SOTAMIES. Seittemän tuntia.

ARISTARKUS. Viisi on siis jäljellä. Hyvä! Haa! Hyvä!

ANTON. Viisi tuntia! Minä näännyn, kuolen!

TITUS. En minä juuri kuole vielä, mutta kovin kipeä olen ja kohta perässäs tulen.

ARISTARKUS. Sano hänelle: terve tuloo!

TITUS. Mitä pahaa olisin minä hänelle tehnyt, että sois hän minun kuolevan?

ARISTARKUS. Kerran maattuani haudassa, huolinpa vähän kuinka jaksavat ystäväni ja viholliseni elämässä, jota itse en enään saa nauttia. Vaihka kierittelisit heitä hirmumyrskyt sekamelskaksi, sopaksi vallan, niin kaikkea tätä katselisin kylmällä silmällä kuin karhu talvikonnostansa.

TITUS. Mikä hirmuinen itsekkäisyys, mikä ääretön omahyöty! Muistelenpa mitä aina lausui minulle Koulumestari-setäni. »Mun itseni kanssa käyköön miten käy, mä sankarina tahdon henkeni heittää ja sieluni paetkoon vaihka korpiin synkeisiin, kuin vaan oikeus ja hyvyys täällä viimein voiton saa.» Niin sanoi setä.

ARISTARKUS. Siis sanoi hän näin: »istukoon sieluni vaihka helvetin tulossa kaiken ijankaikkisuuden yön ja paistukoon, kuin vaan viimein täällä maapallon päällä oikeus ja hyvyys voiton saa. Ihanata!» Niinpä siis hänen meininkinsä.

TITUS. Elä tee pilkkaa helvetistä.

ARISTARKUS. Ja perkeleistä. Haa! mitä sanot? Pitääkö meidän heitä kunnioittaman, sinä anttikristus? Pitääkö heitä kunniaassa pidettämän?

TITUS. Sitä en sano.

ARISTARKUS. Elä sano mitään, vaan ole vaiti kuin hiiri, halkasenpa muuton tuon puupölkyn.

TITUS. Minkä puupölkyn?

ARISTARKUS. Sen, jonka sinä kutsut pääkses. Nyt olen kuin suola kuumassa uunissa, minä räiskyn ja kipenöitsen. Haa! Olтта olтта! Mitä olis Saksalainen ilman oltta! Mitä olis koko Saksanmaa ilman oltta! Mun puhdas, viaton vereni kuivaa, haihtuu ilmaan kuin kirkas aamukaste auringon hohteessa. (Viskelee vihaisesti jalkojansa) Tommi, lausu jotain, sinä tiedät yhtä ja toista; sillä onpa sinua kohtanut se onni, joka ei lankee osaksi kaikille köyhien lapsille. Sinua on, näetkös, äitis piesnyt kouluun muutaman kerran aamusilta, ja olitpa oikein niinkuin vähän puolvillan herra ennenkuin puit itses harmaaseen, täysvillaseen sinelliin. Juttele meille mailmanhistorjasta jotain oikein sopivaa, esimerkiksi kuinka Hannibalin sankarit elelit Syrakuusassa, tai jotain tämänkaltaista. Tommi, Tommi!

TOMMI. Anna minun olla, minä en jaksa hyvin.

ARISTARKUS. Enkä minä myös. Huvita minua, veljeni, huvita mun kipeätä sydäntäni. Tommi!

TOMMI. Miksi et suo minulle rauhaa!

TITUS. Mitä hän huoli toisen vammoista?

ARISTARKUS. Suus kiin, »Titus tienvieressä».—Tommi, »ilonen mieli elää kauvan».

TOMMI. Kaikki menköön hiiteen!

ARISTARKUS. Tunsinpa kerran erään miehen, jonka mielilause, elämän päästin oli tämä, »ilonen mieli elää kauvan, kauvan elää ilonen mieli».

TOMMI. Kuinka kauvan meidän sitten pitää elämän täällä?

ARISTARKUS. Oi, Tommi! pianpa sä peräyt istumaan epäilyksen tylsyyteen. Mutta koe toki kerran vielä jännittää sun luontos ja elä istu siinä vääränä kuin suutari.

TOMMI. Kuin Jerusalmiin suutari, niin huokaen kuoleman perään.

ARISTARKUS. Vaan viisi tuntia on jälellä.

TOMMI. Oi piina! Minä en kestä tätä. Ilma, jota hengitän, on vimmatun ohkanen ja hieno, ja mauton kuin vesi. Ja niin on koko elämä.

ANTON. Minä taasen tuskin taidan hengittää. Olennessani tunnen niinkuin jotain varjommaista, kuin väikköys ympärilläni ihmeellinen sumukierros.

TITUS. Niin minunkin.

TOMMI. Siis istutte korkuuden pilvissä kuin Jumala.

ANTON. Nykyinen hetki on kuin äskönen hetki ja päinvastoin.

TITUS. Niin minunki.

TOMMI. Ja viisi tuntia on kuin viisi vuotta ja päinvastoin. Tuhannen vuotta on kuin yksi vuosi, ja päinvastoin, yksi vuosi on kuin tuhannen vuotta. Niinpä aika Jumalanki edessä. Peijakas! kuin kaksi Jumalaa pilvistön sumukerrossa.

ARISTARKUS. Kaipaus ja itsekielto, suuret ovat ihmetyös! Nämät kaksi kumppania olet sä nostanut korkealle, että tuskin silmämme heitä erottaa. O ihme!

TITUS. Jos toki voisit olla äänettä, sinä omahyötynen ja ylpeä kukko.

ARISTARKUS. Ei mallannut juuri, ei ollut oikea saksan vitsi.

TOMMI. Tuskin tuskin.—Kukko omahyötynen? Väärä soimaus. Katsele häntä kanaparven seassa tarhassa, katsele jaloa ja korkeamielistä käytöstänsä kansaansa kohtaan. Hän näkee onkimadon, ei hän sitä nauti itse, vaan kutsuu lapsensa saalinjakoon, jota ukko komjast katsahtelee. Kaikkia hän rakastaa, kaikkia hän suosii, niin sitä vilkasta, täyshöyhenistä kanaa, kuin sitä, jonka siivet rippuu; eikä hän ketään hylkää. Hän on kuin Isä-Jumal itse. Suo anteeksi, taivas! tämä kuva on kovin alhanen ja halpa, mutta todempaa en löydä sun isällisyytes huolelle. Ja niinkuin meidän isämme meitä suojelee perkeleen juonista, niin suojelee myös kukko laumaansa ahneen kotkan kynsistä.

ARISTARKUS. Katso, Titus, nyt seison minä itse samassa korkuudessa kuin te. Kiitoksia, että teit mun kukoksi, se teki mun Seus Jupiteriksi. Kukko ja Jupiter, se vertaus lyö naulaa kantaan.—Terve, itsekielto ja selvyys! te korotatte meitä pyöräyttäviin tienosiin. Ihanata! Skool! »Skool, sille asialle», tahdoin minä sanoa; mutta löytyykö koiran kojussa leipää? (Timoteus tulee Mauran huoneesta) Mitä se Timoteus siellä muorin luonna käyskelee niin ahkeraan?

TOMMI. Luultavasti peseskelee hän muijan olviastioita.

ARISTARKUS. Tai peseskelee kurkkuunsa olviastiassa.

TIMOTEUS. (Eriks.) Et ihanampaa elämätä taida aatella tämän tähtisen taivaan alla kuin nuorenmiehen elämä rikkaassa huoneessa, jossa sekä emäntä että piika sua rakastavat kuin hullut. Siinäpä on sinulle kaikki yltäkyllin, siinä paistetaan sinulle kilpaa vehnä-plättyjä, emäntä päivällä, piika yöllä, emännän nukkuessa, ja siinä lainehtii olvi. Ja siitpä se suuri eroitus minun ja noiden välillä tuolla seinän juurella. Minä jaksan niinkuin Turkin keisari, he niinkuin ne kurjat, riutuvat haamut, joista ei huoli Jumala eikä piru. Kuin nyt vaan taitasin itseäni oikein teeskennellä. (Tekee itsensä kovin viheliäiseksi lähestyesssänsä toisia) (Ääneensä) Aih, aih! Mikä on tämä mailma? Autio erämaa, jossa toivo alati eteemme kangastelee, kirkkaita virtoja, vihantoja niittuja ja vuoria kultasii, mutta harvoin harvoin kohtaamme pienen kosteikon, jossa janomme hetkeksi sammuttaa taidamme. Sitten kahnailemme taasen eteenpäin toivon ja epäilyksen välissä. Mitä täällä? Tule tule, sinä kurittu viikatemies! Tässä on sinulle valmis niitto.—Mitä teette te tässä?

TOMMI. Me filosoferaamme; sillä me olemme Saksalaisia. Me harkitsemme tätä mailmaa ja sitä ihmeteltävää, järeystyksellistä rakentoa, joka kutsutaan elämäksi.

TIMOTEUS. Kuinka jaksatte, minkaltaisiksi löydätte itsenne niissä aatuksissa?

TOMMI. Jumaliksi. Peijakas kuinka se nostattaa, ruoskia tuota kapinoitsevaa Vanhaa-Evaa.

TIMOTEUS. Vanhaa-Atamia, tahdoit sinä sanoa?

TOMMI. Vanhaa-Evaa, sanon minä, häntä, joka meitä nyt viettelee ja kiusaa nauttimaan kiellettyä hedelmää. Mutta häntä peittoa, se korottaa. Seittemiin tuntia vasta olemme kaivanneet olta, mutta enemmän kuin seittemän penikulmaa olemme jo ehtineet maan pinnasta ylös, joka näkyy allamme kuin maanmittarikartta.

TIMOTEUS. Istutepa mielestäni nyt alempana kuin ennen.

TOMMI. Tomu suutelee tomua, mutta henki pyöriskelee rinkitanssissa sineydessä tuolla. Oi herraus! Nytpä näen miksi filosofit ovat niin taipuvat köyhyyteen ja puutokseen, ryysyin ja räpäleisiin, likaan ja syöpäläisiin, miksi he suovat miekan alati käyskelevän läpi heidän sydämensä, jaa, että revittäis tuhanneksi kappaleeksi. Nyt sen näen koettuani jotain samanlaista kuin muinoiset profeettaat ja viisaat. Oi herraus!

TIMOTEUS. Kilvoitellut olen minäkin, mutta toki ehtimättä niin kauvas vielä. Nytpä tunnen asian olevan kuin sanotaan, sanotaanpa, että ylivoittaa itsensä, on täällä kamalin ja suurin voitto. Tämä on totuus.

TOMMI. Mutta muutos ei juur näytä kuin olisit olentellut syvässä kaipauksessa. Katsokaat, veljet, hän punertaa ja hohtaa kuin täyskuu kesällä.

TIMOTEUS. Taisteloni kova ponnistus näin soittaa kaiken vereni päähän.

TOMMI. Pelkäänpä sun nostellees aivan raskasta olvikannua, Timo, ja siitä kenties nämät punertavat posket.

ARISTARKUS. Tarvitseeko epäillä sitä. Timoteus, katso selkäs.

TIMOTEUS. Selkäni? Se on jo kyllä murrettu puutaakoista ja vessaaveista, joita olen kannellut tuolle noita-ämmälle.

ARISTARKUS. Ken kääsee herran käydä palvelijansa palvelijaksi? Emmekö ole herroja tässä, me?

TIMOTEUS. Mun noitusi hän muuton tähän seisomaan suolapatsaaksi, koska te toiset käytte leikkaamaan kunnian laakeria. Ei ole juuri hyvä lyödä leikkiä pirun-aitin kanssa, mahdatte tietää. (3:s sotamies tulee) Mutta tuossa tulee mies, joka taitaa jotain kertoa, sen näen.

TOMMI. Tulee niinkuin enkeli armon sanomalla tuomituille sieluille tänne. Mutta mies, oletko uskaltanut käydä yli linjan, siirtyä tästä kauemmas kuin kaksikymmentä sylvää?

3:S SOTAMIES. Ihan selvyitemme mailman rajalla seisoin, katsellen kuinka eletään juopuneitten maassa.

TOMMI. No, kuinka siellä kiiriskellään?

3:S SOTAMIES. Olvilekkeriä sieltä kiiritetään tänne.

TOMMI. Olvilekkeriä!

ARISTARKUS. Mitä sanot?

3:S SOTAMIES. Tulkaat katsomaan. (Kaikki nousevat ylös ja katsahtavat sitä kohden, jonne 3:s sotamies osottaa)

ARISTARKUS. Lekkeri helmeilevää olta! Totisesti!

ANTON. Päätäni pyöräyttää.

TITUS. Sydäntäni hiukasee.

TOMMI. Kuinka ovat he käsittäneet tämän?

3:S SOTAMIES. Kuulkaat, mä tahdon kertoa. He ovat miehiä toisesta komppanista, lekkerin he ryöväsit kellarista, joka näkyy matkanpäässä tuolla, nyt he sitä kiiritävät tästä ihan ohitsemme tuonne kortteeriinsa, he onnelliset, ja tuhannen kertaa. Kuohuvaa olta on lekkeri täys, minä tiedän sen.

ARISTARKUS. Kiusaus lähestyy, kiusaus verraton.

TOMMI. Vähempi voima turvaa suurempaan, samanlainen etsii samanlaista; rautavuori lähestyy manjettia ja neula käy levottomaksi, mun veressäni on jotain heimoutta tuon lekkerin sisällyksen

kanssa, ja siitpä sydämmeni nyt ammahtelee.

TITUS. Jos se pieni tynnöri olis meillä.

TOMMI. Se taitaa vielä olla meillä; sillä koska ryöväri ryöväriltä ryövää, sitä Jumalakin nauraa.

ARISTARKUS. Sen otamme heiltä, tempasemme kuin suret pallosen porsaan.

ANTON. Minä protesteeraan.

TIMOTEUS. Minä samoin.

ARISTARKUS. Minä myönnyn.

TOMMI. Minä samoin.

ANTON. Onko teillä järkeä? Hullut ja villityt! Mitä sanot, Titus?

TITUS. En päin enkä vastoin, sanonpa vaan: jos se pieni tynnöri olis meillä.

ANTON. Pidä nyt leukas siitä tynnöristä, kiiritpä muuton itse pienenä tynnörinä tuolla mullassa. Sinä sammakko!

TITUS. Koetetaanpas! Luuletko minun paljaaksi mamman-pojaksi, elätettynä rieskalla ja simpuloilla. (Käy Antonia kohden)

ANTON. Pysy pois minusta, minä en tahdo tapella.

TITUS. Koetetaanpas!

ANTON. Minä en tahdo tapella.

TOMMI. Hiljaa, pojat! Nyt kaikki keskinäinen riita pois; sillä kohta tarvitsemme yhdistettyjä voimia. Ja sitten—sillä kylmä tuuli käy— majaanme iloinen pystyvalkea, jonka ympärillä tyhjennämme lekkerin.

ARISTARKUS. Sanotpa jotain.

TOMMI. Ottakaamme vastaan iloinen hetki, koska se tarjona on.

TIMOTEUS. Mutta sitten, sitten?

TOMMI. Sitten tulkoon Bonifaciuksen vuoro. Mitä huolimme? (Titus lyö nyrkillänsä Anttonia niskaan)

TITUS. Koetetaanpas!

ANTON. Kas riivattua. Ole nyt siivosti. Minä en millään muotoa tahdo tappelusta.

TOMMI. Saakeliko astuu Titukseen, mieheen, joka ennen tuskin rupesi matoakaan vastaan? (Nauraa vilkkaasti) Ja Anton seisoo silmät pystyssä, tunteeksensa Titusta. Jaa jaa, Anton, jos oikein yhteen iskisitte, niin arvaas kenen polvet luulisin leikissä notkistuvan? Respekt, Titukselle! sanon minä. (Nauraa)

TITUS. Minä lyön hänen kuoliaaksi juuri paikalla.

TOMMI. Mutta onhan Titus niinkuin järkevää miestä.

TITUS. Niin minä teen koska kerran vihastun.

ARISTARKUS. Nyt vihastun myös minä. Alalleen, Titus!

1:N SOTAMIES. Alalleen kuninkaan nimessä!

2:N SOTAMIES. (Täräyttäen kivääriinsä maahan) Alalleen korkeakortteerissa! Kuninkaan nimessä, alalleen!

TITUS. Tulkoon lekkeri saaliiksemme, pojat, vaihka olis meillä tuhannen selkää tarjottavana Bonifaciukselle.

TOMMI. Kohta on se tässä. Olkaam valmiit!

TIMOTEUS. Tässä melakassa tahdon olla osaton ja pakenen sisään, koska vannoa en tahdo toverieni päälle. (Menee Mauran huoneeseen)

ANTON. Viaton olen minä.

TOMMI. Juo kuitenkin oltta kanssamme.—He tulevat. Olkaam valmiit. Ensin toki vähän välipuhetta, mutta jos ei hyötyä siitä, niin väkivalta.

1:N SOTAMIES. Taidammeko antaa tapahtua mitä tapahtuu, me, joiden tulee suojella yleistä rauhaa?

TOMMI. Mitä tapahtuman pitää tapahtuu, eikä auta siinä ihmislapsen vastaanponnistus. Istukaat rauhassa vaan, niin olette viattomat kuin lampaat. Ja tietkää, ettemme teitäkään jätä osattomiksi. (Muutama sotamies tulee, kiiritellen olvilekkeriä) Seis, kuninkaan nimessä, seis!

TITUS. Vartokaat vähän sen lekkerin kanssa.

ARISTARKUS. Seis, muuton leimahtaa, paukahtaa ja kiljahtaa!

4:S SOTAMIES. Mitä tahdotte?

TOMMI. Vähän vuorotella kanssanne. Ettehän jaksa kauvemmas. Jum avita! te ette jaksa.

ARISTARKUS. Olvilekkeri tänne!

4:S SOTAMIES. Mistä syystä?

TOMMI. Me luulemme, että se on hyvää oltta.

4:S SOTAMIES. Hyvää oltta. Onkon tämä syy?

TOMMI. Hyvä syy.

4:S SOTAMIES. Totisesti on se hyvää oltta ja sentähden pidämme sen.

ARISTARKUS. Sentähden otamme sen.

5:S SOTAMIES. Sitä emme usko.

TOMMI. Te epä-uskoset, ette usko ennen kuin lyömme teitä sokeudella kuin ennen Damaskuussa.

TITUS. Antakaat nyt olvi hyvällä tänne. Tekö vaan yksin joisitte? Vai niin! Kyllä sitten käskis.— Herrajesta! me olemme niin kauvan oljentelleet tässä sydämmen hivennyksessä.—Jaa, kyllä teidän täytyy antaa se meille. Luuletteko meitä pääskösen poikasiksi, tuomitut istumaan tässä pesässämme ilman yhtään juoma-ainetta? Kyllä sitten käskis.

ARISTARKUS. Lekkeri tänne!

4:S SOTAMIES. Te hävyttömät, millä oikeudella?

ARISTARKUS. Sillä vanhimmalla oikeudella, voiman oikeudella. Sepä nyt vallitsee Saksanmaassa.— Millä oikeudella? Millä olette sen itse käsittäneet? Luuletteko, ettemme taida ryöväitä yhtä hyvin kuin te?

TITUS. Kyllä teidän täytyy antaa se meille.

4:S SOTAMIES. Se on kunniallinen sotasaalimme, jota emme mieli jakaa muiden kanssa.

TOMMI. Jakaus ei tule kysymykseen, tynnörin otamme tykkänään.

5:S SOTAMIES. Sä rietas vintiö, pois tieltä! Me tahdomme retkeillä eteenpäin.

ARISTARKUS. Heleijaa, pojat! (Tappelus lekkerin ympärillä)

ANTON. Nähkää, minä käteni pesen ja olen viaton tähän kahakaan.

4:S SOTAMIES. Hengemme olven edestä!

5:S SOTAMIES. Joka veripisara!

TITUS. Kyllä sitten käskis. (Lekkeri ryöväetään toisen komppanin miehiltä; Tommi ja 3:s sotamies käyvät kiiritämään sitä kortteeriinsa kohden, Aristarkus, Titus ja muita sotamiehiä tappelevat, torjuen lekkeriä)

TOMMI. Varjelkaat trossi varjelkaat trossi! Olkaat te hevosväki ja suojelkaat retrettimme.

ANTON. Menen sisään koettamaan kääntää kaikki parhaaksi vielä. (Menee huoneeseen vasemmalla,

jättäen oven auki)

TOMMI. Sankarteos ihmeteltävä, mestarillinen retretti! (Lekkeri kannetaan kortteerihuoneeseen, kaikki käyvät sisään ja ovi lukitaan; toisen komppanin miehet jäävät seisomaan ulkopuolelle)

4:S SOTAMIES. Haa! minä tunnen kuinka silmäni kurtistuvat ja käyvät viherjiksi.

5:S SOTAMIES. Tämä päästäköön irti perkeleet.

4:S SOTAMIES. Sydämmeni tahtoo haljeta kuin tuliluoti. (Sisältä kuuluu laulu, hurraus ja ilometeli) Kuules riemupahuansa.

5:S SOTAMIES. Nyt tunnen mikä autuus kostossa. Emmekö kostais?

4:S SOTAMIES. Ytimeen asti.

5:S SOTAMIES. Että itse luonto itkee ja huokaa kuin kurja äiti, koska veli veljeensä veristää.

4:S SOTAMIES. Temmasta käsistämme saalin, jonka kunnialla viholliselta ryöväsimme vihollismaassa!

5:S SOTAMIES. He ovat virittäneet ilovalkean majaan ja istuvat nyt ympär kultasen liekin, horien kitaansa kuohuvaa juomaa.

4:S SOTAMIES. Jos toki pääsisimme sisään häiritsemään kestiänsä vähän. (Tempoilee ovea, kierrellen avainta edestakaisin)

1:N SOTAMIES. Ole kiertelemättä sitä avainta; ovi on kernas solaumaan, käymään takalukkoon.

5:S SOTAMIES. Kiertel sitä kiukkusemmin, veljeni.

4:S SOTAMIES. Vaiti, nyt on se tehty. Nähkööt edes vähän kiusaa, ennenkuin sieltä ulospääsevät.

5:S SOTAMIES. Ja missä olta juodaan, siinä ovetkin paukahtelee. Hyvä! (Ilolaulu sisällä)

4:S SOTAMIES. Mutta nyt—no tuhannen saakelii!—nyt keksin keinon heitä kostaksemme.

5:S SOTAMIES. Sano.

4:S SOTAMIES. Ho hoo! Ovi lukkoon, torvi tukkoon ja juomaleiriin sauvu virtakoon!

5:S SOTAMIES. Kiitos, veli kultanen! Minä riennän katolle tukkemaan torven. Tuollapa eräs vanha niinimatto, niinkuin käsketty. (Menee)

4:S SOTAMIES. Takalukossa niinkuin pitääkin; mutta visseyden tähden tämä tynkö vielä vasten ovea; samoin myös Muori Mauran ovelle, ja vartokoo hetken ennenkuin ehti heille apu. (Asettavat raskaan tukin sekä ovelle vasemmalla että Mauran ovelle)

TOMMI. (Huoneessa) Hyvää olta.

ARISTARKUS. (Huoneessa) Peijakkaan hyvää!

TOMMI. Skool! Eläköön kuningas!

KAIKKI. (Huoneessa) Hurraa!

TOMMI. Skool, te siellä oven takana, skool, koko mailma!

KAIKKI. Hurraa! (Laulu)

4:S SOTAMIES. Hyvin tehty! Tämän pitää heitä puristaman vähän, ja nahkansa pitää heidän jättämän, ennenkuin runsaat ruumiinsa ovat likistetyt ulos tästä pienestä akkunasta. (5:s sotamies tulee)

5:S SOTAMIES. Sauvutorvi on tukettu kuin viinapannu, ja kohta pitää sieltä kuuluman toisenlainen musiiki.

4:S SOTAMIES. Kaikki hyvin! (1:selle ja 2:selle sotamiehelle) Ja te, jos käytte askeltakaan heitä auttamaan, niin vartokaat sitä pahinta meiltä.

5:S SOTAMIES. Ensimmäisen luotimme ensimmäisessä tappelossa Preussiläisten kanssa lahjoitamme teille, olkaat varmaat siitä.

4:S SOTAMIES. Ja toiseksi, muistakaat, että vahtimies on sidottuna vahtipaikkaansa ankarimman rangaistuksen kautta. (Yskimistä kuuluu huoneesta) Minä luulen, että sauvu rupee vaikuttamaan ketun poikasiin.

TOMMI. (Huoneessa) Pelti auki!

TITUS. Onhan se auki, niinkuin näette.

ARISTARKUS. Helvetistäkö se sauvu tulee?

TITUS. Sitä en totisesti ymmärrä. (Kova yskiminen. He lyövät ovelle)

ARISTARKUS. Ulos täältä!

TITUS. Me olemme teljettyt. Laskekaat meitä ulos, me tukahdumme sauvuun.

4:S SOTAMIES. Juokaat oltta vaan.

5:S SOTAMIES. Se on hyvää oltta.

4:S SOTAMIES. Peijakkaan hyvää.

TITUS. Mitä te sanotte?

4:S SOTAMIES. Eläköön kuningas!

ANTON. Mutta me kuolemme. (Kova huuto ja yskiminen)

TITUS. Herra varjel meitä!

4:S SOTAMIES. Juokaat oltta juokaat oltta ja laulakaat ja olkaat ilosia poikia.

TOMMI. He ovat tukkeneet sauvutorven katolla, nyt ymmärrän. Peijakkaan keponen!

ARISTARKUS. Haa! Kuulkaat siellä: niin totta kuin vaimosta syntyneet olette, ette kostamatta pääse. Kuuletteko sanani?

4:S SOTAMIES. Sen kuulemme ja ymmärrämme yskäs myös.

ARISTARKUS. Hyvä!

4:S SOTAMIES. Ja te nupisette vielä! Tässä seisomme me ihan kuivin suin, siellä istutte te ilovalkean ympärillä parrat vahdossa; te Onnettaren rintalapset.

5:S SOTAMIES. Ai ai!

ARISTARKUS. Hyvä! (Maura lyö ovellensa, pitäen kovaa ääntä)

5:S SOTAMIES. Jo muijakin huomaitsee jotain.

4:S SOTAMIES. Nyt lähtekäämme.—Jääkääst hyvästi, kamraatit, voikaat hyvin ja juokaat oltta, se maistuu hyvälle saunassa. (4:s, 5:s ja muut sotamiehet menee)

MAURA. Mikä meteli siellä? Miksi on oveni tiljetty? Taivas siunakkoon minua! Auttakaat, auttakaat!

ANTON. Auttakaat meitä myös, ovi murtakaat ulkoolta, emmepä voi sitä täältä.

TITUS. Tulkaat nyt pian.

ARISTARKUS. Tämä on helvetillistä. Akkuna säpäleiksi ja siitä ulos!

ANTON. Siitä emme mahdu.

TITUS. Mahdotonta!

ARISTARKUS. Ulos ulos! Valkea on irti!

ANTON. Palaa jo vähäsen!

TITUS. Jaa, vähäsen. (Maura huutaa kovin)

1:N SOTAMIES. Sinä kuulit?

2:N SOTAMIES. Meidän kenties täytyy raportteerata.

ANTON. Hätäkello soimaan, valkea on irti!

1:N SOTAMIES. Valkea on irti!—Anna käydä.

2:N SOTAMIES. Valkea on irti!

ÄÄNI. (Ulkona) Valkea on irti. (Timoteus, työnästen auki Mauran oven tuimalla vauhdilla, tulee ja jälessänsä Maura ja Mariana. Aina kova meno ja yskiminen vasemmalla. Timoteus lykkää tynkön ovelta)

TIMOTEUS. No tulkaat sitten ulos pesästäne, mesiäiset.

MAURA. Valkea irti, valkea on irti leipomushuoneessani! Tänne ruiskut ja vettä!

TIMOTEUS. Olkaat toki kirkumatta, muori; enpä luule vaaraa juuri suureksi.—Tulkaat ulos sieltä.

TITUS. Ovi on takalukossa ja pitää murrettaman ulkoolta. Me emme jaksa.

ANTON. Pian pian!

TIMOTEUS. Ha ha haa! Mitä voin minä?

MAURA. Kiirehtikää tänne sieltä raheilta te.

1:N SOTAMIES. Emme uskalla.

MAURA. Mitä! Koska tuli riehuu ja ihmisten henget on vaarassa.

2:N SOTAMIES. Me olemme sen jo raportteeranneet.

1:N SOTAMIES. Vahtimies ei saa jättää vahtikoppiansa ennenkuin on se tulelta sytytetty; niin seisoo sota-artikkelin järkähtämättömässä säännössä.

MAURA. Mutta eihän ole teillä yhtään koppia, vaan istuttehan raheilla.

2:N SOTAMIES. Siis saamme vartoa kunnes rahimme rupeaa palamaan.

1:N SOTAMIES. Totta!

MARIANA. Te olvipurkit, joiden killisilmistä ei paista enemmän aatoksen valoa kuin härään silmistä.

2:N SOTAMIES. Häh?

MARIANA. Häh, hah, mitä, pata-kuningas siinä, sinä olvitynnöri!

1:N SOTAMIES. Elä sinä... (Huoneesta vasemmalla kuuluu aina kovempaa yskiminen ja myrinä. Hätäkello soi)

ARISTARKUS. Akkuna ulos! (Särkee akkunan, tunkee ulos päänsä, yskien)

ANTON. (Huoneessa) Riennä riennä, Aristarkus, että pääsemme perässäs

ARISTARKUS. Kuin mahtusin tästä ometan-aukosta.

ANTON. Auta häntä, Timoteus.

TIMOTEUS. Kuin jaksasin tässä pelon vavistuksessa. (Erikseen) Lystiä! Kestäköön kauvan tätä!

ANTON. Auttakaat häntä, hyvät naiset.

MAURA. Tänne, Mariana. (Maura ja Mariana rupevat kiskomaan Aristarkusta akkunasta ulos) Voi onnettomat! Kuka on tämän tehnyt?

ARISTARKUS. Vetäkää päälle ja elkä kyselkää. (Patrik, kovin päissänsä, tulee paljastettu miekka kädessä. Vahtimiehet kyldrää, hän vastaa pikasesti)

PATRIK. Vai näin! (Lyö Aristarkusta, jonka jalat vielä on sisällä huoneessa, lappealla miekalla muutaman kerran reiteen)

MAURA. Kapteeni kulta! (Aristarkus vedetään ulos, Anton tunkee itseänsä akkunasta ulos)

ANTON. Vetäkää minua nyt koreasti. (Naiset kiskovat häntä)

PATRIK. Onko valkea irti?

ANTON. Ei hätää sentähden, vaihka hädän tuskissa niin luulimme.

PATRIK. Hätäkello seisköön!

MAURA. Voih voih! Kuka on tämän tehnyt?

ANTON. Hä toisen komppanin miehet; tukkesivat sauvutorven katolla ja panit oven takalukkaan.

PATRIK. Ettekö saa häntä sieltä ulos?

ANTON. Kärsimystä, kunnioitettava kapteeni; kyllä minä täältä vähitellen tulen.

PATRIK. Vai näin te tahtositte elää, tansmestarit! Kyllä sitten kelpais. Me olemme Saksalaisia, koko mailman silmät on nyt teroitettut meitä kohtaan, jotka olemme Europan... (Lyö miekallansa Anttonia reiteen)

MAURA. Armahtakaat häntä, herra!

PATRIK. Jotka olemme Europan sivistyneimpä kansa. Tiedättekö siitä, te siat? (Anton vedetään ulos)

TITUS. (Pistää päänsä ikkunasta ulos) Nyt minä tulen.

TIMOTEUS. (Eriks.) »Nyt tulen minä, minun Jumalani.« (Kiertelee avainta kuin tahtoi hän avata ovea) (Ääneensä) Se noiduttu lukko! (Naiset kiskovat Titusta ulos)

PATRIK. Te rahjut! käsittäkää olemamme sitä kansaa, joka mailmalle toi tietojen valon, joka filosofian tulisoiton nosti korkeuteen, joka tutkisteli ja selitteli ihmissuvulle himpeän entisyyden kalliit hengenaarteet, sitä kansaa, jonka kieli kaikkialla maa-pallon kamaralla kaikuu, idässä, lännessä, pohjassa ja meressä. Tiedättekö, roistot, että olemme ihan tätä kansaa?—Ja te nyt saattaisitte saksalaiset häpeään? Patrikin komppani? Pois se! Ennen peittoon teidän maan mateleviksi. (Hakkaa miekallaan Titusta vihasti reiteen) Kas näin minä teille annan, näin näin, kas näin!

TITUS. Herra kapteeni!

MAURA. Armoo armoo armoo!

PATRIK. Kyllä sitten kelpais. (Titus vedetään ulos. Tommi, 3:s sotamies ja pari muuta työnäsevät oven auki kovalla vauhdilla, Timoteus kiirahtaa selällensä, ja rynkäävät ulos yskien. Hätäkello on vajenut, muutamia kaupungin asujamista kokonut teaterin perille)

MAURA JA MARIANA. (Yhtaikaa) Timoteus! (Tarttuvat Timoteukseen)

MAURA. Oletko loukkaunut?

MARIANA. Rintas, luulen, sai kovan tärräyksen.

TIMOTEUS. Rinta ja selkä. (Pitelee rintaansa ja selkäänsä)

PATRIK. Jumalan kuolema! Tämä päivä olkoon teille kauhistuksen päivä, armo poistukoon Uranuksen kaukaisuuteen ja välähtelköön rangaistuksen miekka! Jumalan kuolema! Kuinka sai asia alkunsa? (1:selle sotamiehelle) Kerro minulle lapsukaisen vilpittömyydellä.

1:N SOTAMIES. Tuolta kiirittivät olvitynnöriä muutama toisen komppanin miehistä. »Antakaat se tynnöri meille», sanoit meidän miehet, »emme anna», vastasit toiset, »jassoo, te ette anna», sanoit taas meidän miehet, ja sitten nousi tuima tappelus ja käskähmä...

PATRIK. Kuinka kävi tynnörin kanssa?

1:N SOTAMIES. Meidän miehet otit sen heiltä ja kannoit sen tuonne tupaan. Toisetpa sitten vihoissansa tukkesit sauvutorven ja panit suuren tynkön ovelle, ja siitäpä vasta rähinä nousi.

ANTON. Mutta mitäs minä tein?

1:N SOTAMIES. Kielsit kumppanias tästä juonesta, pesit kätes ennakolta ja menit koreasti sisään.

ANTON. Niin.

PATRIK. Kenen neuvosta tapahtui tämä? Kuka oli siinä niinkuin johdattaja, päämies?

1:N SOTAMIES. Tommi ja Aristarkus, jaa totisesti; jos valehtelen, niin niskani poikki.

PATRIK. Onko tosi, Tommi?

TOMMI. Tosi, herra kapteeni!

PATRIK. Onko tosi, Aristarkus?

ARISTARKUS. Ei sanaakaan valetta!

PATRIK. Haa!—Ja sinä Tommi, niin nuori vielä, jonka nenä tuskin on ehtinyt punertumaan, jaa, sinä! Pidinpä sinusta paljon, mutta nyt olet repinnyt alas kaikki, kaikki.—Oi te pedot! Mutta nytpä tästä jotain nousee.—Riviin, pojat, koreasti riviin, lapsiset. (Asettaa heitä seisomaan riviin) Tämä ei ole vielä mitään, vedenpä vielä henkeäni. Oletteko huomainnut pienen lapsen käytöstä koska se itsensä oikein todenperään loukkaa, koska se esimerkiksi kiirahtaa portaan ylimmäiseltä pykälältä alas tanterelle? Ensteen kuulet kolinan, sitten on äänettömyys kauvan kauvan, mutta paraseepa se viimein, että luulisit mailman repeevän. Niin minunkin sydämmeni tila nyt, vasta olen kellahtanut alas, makaan vielä tanterella ja ankara kipu mojoo äänettönnä povessani, mutta kohta remahtaa. (Käyskelee hetken äänettä ja vinhasti edestakaisin, lyöden välillä tuimasti jalkaansa) Kas niin, tässä seiskäät ja hävetkäätkäät kaiken kansan edessä. Käykäätkäät tänne sekä nuoret että vanhat katsomaan tämänkaltaisia miehiä. Tulkaat, tulkaat! (Taluttaa esiin erään pojan kansan joukosta sotamiesten eteen) Tänne, poikaiseni, ja hävetköön sinunkin edessä. Sano heille jotain pelkäämättä; sillä seisotpa minun siipieni suojassa. Sano heille pari sanaa, poika.

POIKA. Tuommoisia miehiä; käykäätkäät te sotaan sammakkoja vastaan.

PATRIK. He heh!

POIKA. Mikä loistava koristus-kivi on tuo yläpuolella teidän naamaanne? Voi te kiiltomadot, voi sinä heinäsiirkka-parvi eteläisiltä mailta, joka mässäät meidän kedoilla.

PATRIK. No noh!

POIKA. Te sotamiehiä? Heittäkäätkäät nyt kiväärinne nurkkaan ja käykäätkäät saunaan lapsen-synnyttäjän kanssa; ei, vaan saunan taakse, sillä onpa muotonne kuin syymäkivi siellä, jonka päälle tuskin iljen sylkeä.

PATRIK. (Katsahtaen tarkasti poikaa kohden) Kyllä vähempäkin sentähden piisais.

TITUS. Syymäkivi? Minussa ei ole ollut syymää sitten piennä lapsena. Pidä suus kiin vaan, poika.

POIKA. Tuommoisia miehiä! Mutta tässäkin käy toteen vanha sananlasku: »Millainen ampuja, sellainen koiransa.» (Juoksee kiivaasti pois, Patrik muutaman askeleen hänen jälessänsä)

PATRIK. Sinä riivattu! Kyllä sinun opetan vielä. (Kääntyen kansan puoleen) Kenen poika se oli?

ERÄS ÄÄNI JOUKOSTA. On se raukka erään köyhän lesken ainoa vekama, tekee tuskin muuta kuin koiranjuonia ja pelailee knappeja kaduilla; vahinko pojasta, suuri vahinko, ettei jaksakaan äiti parka häntä kouluttaa; sillä se on niin viisasta lasta.

PATRIK. Vai »viisasta lasta», vai niin.—Menkäätkäät hiiteen tästä! Mitä on teillä tässä kurkisteltavaa? Pois, roistokansa! (Ajaa pois heidät) »Viisasta lasta!» (Mauralle) Tuoppi olta tänne, ja pian!

MAURA. (Marianalle) Astu vähän pikemmin, sinä laiskiainen. (Mariana menee sisään)

PATRIK. (Eriks.) Se kirottu nallikka! (Ääneensä) Kiireesti, eukko, kiireesti! (Huutaen) Sa saa!

MAURA. Kohta, armollisin herra! (Mariana tuo olta, Patrik juo)

PATRIK. (Erikseen ja keskeyttäen äkisti juomistansa) Riivatut! (Tyhjentää tuopin ja kääntyy kiivaasti sotamiehiä kohden) Mitä pitää minun tekemän teille? Sanokaat, mitä pitää minun tekemän? Jaa, mitä teen? Tommi, astu esiin. (Tommi lähenee häntä, Patrik pitelee hänen knappiansa) Sano nyt, poikani, mitä pitää minun teille tekemän? Mitä mitä, sinä junnukari? Sanoppas; äänestä, mä mielin kuulla.

TOMMI. Koska suotte minulle luvan äänestykseen, niin tahdonpa sanoa sydämmeni aatoksen. Minun mielestäni olis meille yleinen armo paras.

PATRIK. Vai armo! Ha haa! Vai armo, vai armo! Hm! Vai armo! Käske ennen Helionin loimon astumaan istuimeltansa alas. Vai armoa!—Käy nyt riviis taas, poikaiseni, ja kuulkaat kaikki mitä lausun. Kakstoista tuntia teidät tuomitsin olven kaipoon, mutta rikoittepa tämän tuomion, ja kaikki myllersi taas olven perkel ylös alas. Sääntöni rikoitte, ehkä tiesitte millä uhkasin teitä siitä. Siis kuulkaat nyt miten

uhkaus käy todeksi. Tästä lähtien ei kasteen helmen verta teille olta, ennen kuin veressä ja voittajina palaamme ensimmäisestä tappelosta. Mutta jos teitä sillon miellyttäisi näyttää selkätalunne voittavalle viholliselle, niin totisesti ette näe koskaan enään olven vahtoo. Se on sanottu.

ANTON. Hirnuinen tuomio!

TOMMI. Verratton!

PATRIK. Ja siinä ei kaikki vielä. Tiedättepä mun ei millonkaan jakelevan miehilleen pryyläiä koska lähellä on synkeä yö, vaan pidätänpä aina kättäni seuraavaan aamuun. Tällä hetkellä siis pelastutte siitä, mutta mitä tapahtuu huomenna koitteessa ihanan päivän, sitä takaamaan en käy, mutta visseyden tähden parkitkaat selkänne. Aavistanpa jotain. Varmaan en ole vielä päättänyt, mutta minä pelkään.

TOMMI. Minä uskallan sanoa: nyt on kapteenimme liian ankara.

PATRIK. Vait, sinä kirottu kappale! Kaikki äänettä kuin muuri! Haa! jos tietäsitte kuinka sydämmeni kiertyy ja vääntyy, kuinka se kiiriskelee, temmeltää ja teiskaa, juuri kuin koska katselemme kirkkaassa vesilammikossa pientä pussia eläviä kissanpoikasia täys; se kierii ja se vierii, se liikkuu ja se kiikkuu, semmenkin jos on pussissa liian vähän kivipainoa. Haa! oletteko nähnyt tätä leikkiä, te saatanaat? (Ravistaa Anttonia kauluksesta) Oletko nähnyt? Te kiusan henget, te saatatte mun riiviöön, etten enään huomaa mitä teen ja lausun. (Ravistaa Aristarkusta kauluksesta) Oletko nähnyt tätä leikkiä, sinä peikko? Oletko nähnyt tätä? (Ravistaa Tommia) Oletko nähnyt tätä? Sano sano, sinä onneton.

TOMMI. Olen olen, ja vielä hullumpaakin, herra kapteeni, jaa monin kerroin hullumpaa, niinkuin koska aukenee pussin-suu ja poikaset ryömii rannoille. Silloinpa täydet käsissä; sä hätäilet ja keikahtelet, keikahtelet etkä tiedä mihens ensin kääntynyt. (Patrik astuu muutaman askeleen takaperin hoipertellen ja katsoen vissisti Tommia kohden)

PATRIK. (Eriks.) Jassoo! (Ääneensä) Tule tänne, Tommi. (Tommi lähenee häntä) Kukas minä olen?

TOMMI. Kuninkaan kapteeni ja sankari. (Eriks.) Olinpa liian rohkea.

PATRIK. Kukas sinä olet?

TOMMI. Herra kapteenin mies. Käskekää minua tuleen, minä menen; se on velvollisuuteni.

PATRIK. Mutta katsos, jos mielit käydä liian pitkälle sukkeluuksines, niin voinpa minäkin sanoa jotain puolestani. Tiedätkös mitä taidan tehdä?

TOMMI. Taidattepa asettaa minun alas maahan suoraksi kuin ranka ja käskeä Bonifaciuksen löylyttämään oikein sakramenskatusti.

PATRIK. Jaa-ah, sen minä taidan. Käy nyt riviis taas ja kiitä onneas, päästyäsi näin. (Erikseen ja käyskellen edestakaisin hoipertellen)
»Koska pussin-suu aukenee«... Hmm! »Poikaset rannoilla ryömii.« Hajdja!
(Ääneensä) Saattakaat paikalla Mestari Bonifacius tänne. Nyt ei auta.

TOMMI. Herra! tässä näette viheliäisen vikkeloitsijän, oikein saksan vizailijan, joka taasen hävetä saa. Niinpä käy.—Jo vuosia sitten tein mä päätöksen, poisheittää kaikki kokkapuheet, mutta enpä mieleton seisnyt siinä, ja sentähden seison nyt tässä syllän pitkällä nenällä. Sillä se, joka täällä itseänsä edes johonkin määrin viisaasti käyttää tahtoo, se olkoon aina mykkä, karmea ja kylmä kuin rautvuori, mutta voi sitä, joka lyö itsensä vizsailemaan, se olkoon varmaa kerran joutuvansa narriksi kuin Tommi nyt. Me luisahdamme niin pian yli rajan; sillä kiitos kiihoittaa omaa-rakkautta, joka taasen pimittää järjen kirkkaan loimon kuin musta sauvu päivän valon; mies rynkää esiin itsetyytyväisyydestä liekehtivällä katsannolla tietämättä ennenkuin on narrilakki päässänsä aina korvia myöden, kuin Tommin nyt, joka on perin lyöty, ja lyötyä miestä ette enään lyödä mahda, herra. (Eriks.) Jos ei tämä saarna ole pelastanut selkääni, niin tahdon muuttua koiraksi.

PATRIK. (Eriks.) Jos ei tämä liikuta sydäntäni, niin tahdon muuttua koiraksi. (Ääneensä) Jaa, Tommi, niinpä käy. Toki, näenpä, että kytee vielä povessas pieni kipenä johonki parempaan. Ja muista, ettes laske sitä sammumaan, minä rukoulen sinua: elä laske sitä sammumaan.

TOMMI. No noh.

PATRIK. Seis rauhassa rivissä, seis rauhassa. (Torven ääni kuuluu)
Mitä merkitsee tämä torven töräys?

ÄÄNIÄ. (Ulkona) Preussiläinen tulee, Preussiläinen tulee!

PATRIK. Siinä on hän. Nyt katsokaatpas kuinka käyhte vastaan tätä vierasta näin humalaisina ja

silmissänne sauvun pusertamat kyyneleet. Oi synti ja häpeä! (6:s sotamies tulee kiireesti)

6:S SOTAMIES. Sana överstiltä. Hän käskee teitä kohta käymään esiin, rakentaen oikean flygelin; sillä alas vuorelta, sen taidatte nähdä, jo astuu Preussiläinen, ja mentyä muutamain minuutin, seisomme tulella. Kerkeä on aika.

PATRIK. (Eriks.) Nyt tahdon olla lakoninen, sillä vastaukseni kohta luetaan sanomissa ympär mailmaa.—(Ääneensä) *Venio*. Tämä on ylevää roomalaiskieltä ja tahtoo sanoa niin paljon kuin, minä mielin tulla. Tämä vastaus vie överstilles: *venio*. (Sotamies menee) (Patrik eriks.) Tämä vastaus on kerran löytyvä mailmanhistorjassa ja useinkin saattava ruoskan monen nuorukaisen kämmenelle. (Ulkona soivat torvet ja trumpit ja sekavia ääniä kuuluu) Niin lähestyy nyt kunnia ja kuoleman päivä kuin päivä tuomion jyrillä ja pauhinalla. Nyt uljas mieli, ja kaikki olkaat valmiit: jäntevässä kourassa tulta ja kuolemaa oksentava traaki kirkkaalla teräskielellänsä; polvi jäykkä niinkuin kivipylväs, käsi tukeva ja silmä kirkas, rinnassa sydän ja sydämessä Jumalan-poika, ja sitten eteenpäin kuin hirmumyrsky, joka mereltä rynkää ylös, laineet kohinalla korkeuteen nostaa ja murtaa satavuotiset männyt vuorten harjanteilla! Uljas mieli, pojat, ja kaikki viha pois, käydessämme Bellonan häihin! Oi sinä Aristarkus-poikani! (Suutelee Aristarkusta) Ja Tommi minun pikku-varikseni! (Suutelee Tommia)— ja Titus sitten! (Suutelee Titusta) Jumala auta meitä! Ja minun armas Antonini myös! (Suutelee Antonia) Niin niin! teitä kaikkia nyt mielisillä ja suutella, mutta aika on hirveän tärkeä. Sotatorvi soikoon, ja nyt eteenpäin mars! Jumala auta meitä! Jessus! (Menevät, Patrik edellä, heilutellen miekkaa ilmassa ja hoipertellen sinne tänne, sotamiehet hänen jälessänsä yksi ja toinen heistä myös hoipertellen. Komantohuudot, torvet ja trumpit kuuluvat kaikkialta)

Neljäs Osa

(Oikealta kuuluu sotajyry: Maura istuu toikan takana, avattu kirja helmassa, kädet ristissä ja silmät teroitettuna korkeuteen; Mariana seisoo samalla sivulla, mutta perempänä, katsahtaen sinne, josta kuuluu taistelun meteli.)

MAURA. Oi! mille näyttää taistelun tienoo nyt, Mariana tyttösein?

MARIANA. Valkeita sauvupilviä pyörii lakkaamatta ylös laaksosta tuolla vuorien välissä ja silloin tällön kirmasee yksinäinen ratsastaja salavan vauhdilla yli lakeuden tuossa.

MAURA. Oi kauheuksia, joita vielä silmäni näkemän pitää ja korvani kuuleman!—Kuinka onpi nyt, pieni Mariana?

MARIANA. Siinä, jossa ensteen ilmaui savu, se nyt haihtuu pois, mutta kappale siitä se taas monin kerroin sakeampana pyörähtää ylös ja jyrinä niinkuin lähenis. Mutta nytpä näen yhden vankkurit tätäkohden kulkevan ja vankkureissa istuu miehiä rippuvilla päillä ja kelmeillä kasvoilla.

MAURA. Kaiketi haavoitettuja sankareita sodan kiihkelyksestä'.

MARIANA. Nyt seisahtavat, ja alas astuu eräs mies, joka ontuen rupeaa käyskelemään tänne, mutta toisialle pyöriilee vaunut.

MAURA. Ken ollee tämä mies? Ehkä Timoteus. Riennä häntä vastaan; minä istun tässä rukoillen ja kääntämättä kasvojani kohden hirmuista sotaa. (Mariana menee) Taivas, suo voitto oman maamme sotajoukolle, mutta pelasta toki Timoteuksen henki! (Max ja Fuchs, paljainpäin ja taluttaen toinontoistansa, tulevat vasemmalta)

FUCHS. Mennään yhdessä.

MAX. Yhdessä, veljeni, yhdessä!

FUCHS. Nytpä ei olis terveellistä vaeltella yksin, sillä onpa heitä taas ympärillämme oikein sakealta. Mutta liikkukaamme aina yhdessä.

MAX. Yhdessä, käsi kädessä vaihka surenkuoppaan.

FUCHS. Menneenä yönä uneksuin surenkuopasta, jonka olin virittänyt, ja koska kävin sitä katsomaan, niin oli se ulvovia susia täys, jaa, olipa harja päällä vielä. Mitä merkitsi se muuta kuin tätä hirveätä sotaa?

MAX. Kuules, mikä meteli ja ryske.

FUCHS. Kuka olis luullut Berlinin niin pian tuhaksi menneen?

MAX. Se paloi kuin rohdintutti, ja onpa tuskin enään kiveä kiven päällä siitä suuresta kaupungista. Mutta kuinka istumme tässä nyt ja missä istumme? Olimmehan äsken juuri tulisessa taistelossa keskellä sauvuvia raunioita. (Päivä hämärtyy)

FUCHS. Haa! Peittäkääit meitä, tunturit ja vuoret!

MAX. Miksi toivot niin?

FUCHS. Oi! me olemme jo toispuolella hautaa hämähäyden maassa. Keihästihän meidät molemmat yhtäikää eräs partanen kranatööri siinä kadun ristissä.

MAX. Kaiketi olin sillon puoleksi jo kuollut haavoistani, koska en muista tätä. Siis käyskelemme, kurjat, nyt varjoina varjojen maassa!

FUCHS. Oo, oo! Mutta mikä on tämä seutu oikeammiten?

MAX. Ei rautahaarut eikä kanget helise vielä.

FUCHS. Eikä palmutkaan käsissämme liehu.

MAX. Me jossain keskisijassa istumme, vartoen tuomioomme.

FUCHS. Oo, oo! Tuonen synkeässä maassa! Millainen on mieles, veli?

MAX. Ei koskaan povessamme lannistukoon miehuuden into, vaihka kulkis tiemme kirottujen alhoon, vaan purren hammasta vastaanottakaamme mitä tuleman pitää. (Puree hammasta) Hmm!

FUCHS. Oi onneton! kopeiletko tässä vielä? Ylvästeletkö, hirmu mies? Ken voi kätkeä povessansa kipenääkän miehuuden jäntevyyttä, koska pitää hänen ainiaksi muuttaman asumaan syvyyteen tulisen meren? Ken voi sitä? Ei kenkään maassa eikä taivaassa.

MAX. Mutta toivo ei ole kaikki vielä.

FUCHS. Olkoon niin!

MAX. En kärmettäköön, vaihka olis se mua sadat kerrat pistänyt, en vihamiestäni suurimpaa mä syöksis tähän maasuuniin, niin miksi sitten hän tuolla pilvien päällä, jolla tiedän olevan sydämen paljon paremman kuin minulla, mielisi sinne viskata minua, joka en koskaan ole häntä pistänyt, ehdolla en suinkaan, vaan itseänipä enemmitten pisteltyt olen? Sen on hän tekemättä, niin uskon ja vakavana varron mitä annetaan, ja tähän pääni torkahtaen kallistan. (Painuu alas)

FUCHS. Olkoon niin! Niin tahdon uskoa ja vakavana varron mitä annetaan, ja tähän pääni torkahtaen kallistan. (Painaa päänsä alas Maxin viereen)

MAURA. (Erikseen) Te raukat miehet, kuinka sairas mielenne nyt kiitelee! Ihmislapset! yksi teistä verta vuodattaen täällä taistelee, toinen vehkeilee luulokuviansa kanssa, ja aina ja kaikkialla on murhe, sota ja surkeus. Oo! (Preussiläinen kansalaulu kuuluu oikealta)

FUCHS. (Nostamatta päätänsä ylös) Enkelit laulaa.

MAX. Ja perkeleet kiljuu. (Mariana ja Timoteus tulevat käsi kädessä, jälkimmäinen ontuu)

MAURA. Timoteus! Siis elät vielä!

TIMOTEUS. Vaihka yksijalkasena kuin savikukko.

MAURA. Onko se pahoin haavoitettu?

TIMOTEUS. Ei juuri hätää; vähän nyrjäynyt vaan, mutta pakoittipa mun kuitenkin jättämään kampaustantereen.

MAURA. Joka nyt hirmuisesti riehuu.

TIMOTEUS. On siellä kuumaa; ja nytpä olvi kurkulleni kuin vaimo miehelle niin luotu sen toisen tarpeeksi.

MAURA. Se on kielty, Timoteus, se on kielty, ja sentähden en uskalla.

TIMOTEUS. Mitä nyt? Olemmehan tapelleet kuin jalopeurat; olenhan puhkaisnut auki kolme

preussiläistä mahaa kuin kolme säkkipilliä vaan, sen olen tehnyt, ja eivätpä toverinikaan ole juuri häväisneet itsiänsä, totisesti ei. Aristarkus kiljuu, raivoo ja tappelee, vaihka tuntuupa kuin tahtoisi hän tällä leiskunalla, huudolla ja käsivarsien väsymättömällä viskelemisellä niinkuin estellä näkymästä jotain pientä oravata, joka hyppelee hänen housuissansa, mutta tappeleepa hän toki kuin mies; Tommi on kuin kiiski, vikkela, ja pistelee että tuntuu, Titus, äänetön ja huulet nipistetyt myttyyn, kulkee esiin eikä järkähdä, ja Anton hän huokailee ja lyö.

MARIANA. Hyvin tunnet kumppanies luonnon.

TIMOTEUS. Etkö luule mun haastelevan totta? Sen kuulet kohta, kuulet, että olemme itsemme käyttäneet kuin miehet. (Juo) Mutta vastahakoinen on tänäpänä onni meitä kohtaan, ja luultakseni käymme tässä kahakassa tappiolle, niin näytti taistelun muoto, koska sen jätin, ja arvattavasti joutuu Timoteus Preussiläisten vangiksi; sillä tuskinpa taidan paeta nyt. Mutta iloinen olen sentähden, että henkeni pelastui; sillä minä olen yksinkertainen ja tyhmä sotamies enkä taida itseäni teeskennellä. Jos olisin upseeri, niin eipä tämä juuri mallaisi, vaan täytyis minun antaa huulen rippua ja silmän tuijotella murheellisesti eteeni, vaihka sydän povessa salaisesti laulaa: »sull' kiitos», että pääsin kuin madammi Bergströmska. (Sotahälinä lähenee) He lähestyvät. Niin niin! Niinpä käy kuin ennustin. Meidän joukko pakenee ja Preussiläinen vainoo.

MAURA. Taivaan Herra! He rynkäävät ihan tätä kohden! (Timoteus ja Mariana kuiskailevat keskenänsä)

TIMOTEUS. Olkaat ilman pelkoa, muori, ilman yhtään pelkoa, armas muorisein. He kulkevat rauhallisesti ohi; minä takaan sen. (Patrik, ilman hattua ja miekka kädessä, juoksee yli teaterin oikealta vasemmalle ja hänen jälessänsä Aristarkus, Tommi, Anton, Titus ja muita sotamiehiä. Timoteus, ontuen, lähtee myös kirmasemaan samaa tietä, häntä seuraa Mariana halliten hänen patruuna-taskustansa. Maura juoksee muutaman askeleen heidän perässänsä huutaen kovin, mutta samassa amputaan muutama kiväärinampaus oikealta vasemmalle, ja Maura kaatuu kiljahtaen; Kasper, Gilbert ja preussiläisiä sotamiehiä tulee. Max ja Fuchs kuorsavat maassa)

KASPER. Pojat, nyt ottaa teidät peijakas, jos olette ampuneet tämän vanhan vaimon.

GILBERT. En usko sitä, vaan luulen, että kaatoi hänen pelko vaan ei luoti.

KASPER. (Ottaa Muraa kädestä) Ylös, eukkoseni!

MAURA. Minä olen amputtu, kuollut, ijankaikkisesti kuollut!

KASPER. Te olette eheä ja terve, sanon minä. Ylös ja olkaat iloinen; sillä voitto on meidän. (1:n preussiläinen sotamies tulee)

1:N SOTAMIES. Herra kapteeni, minä saatan sanomata kenraalilta.

KASPER. Mikä on hänen tahtonsa?

1:N SOTAMIES. Että kortteeraatte tähän joukkonne ja jätätte pakenevaen vainoomisen, sen toimen määrää hän arierkardillemme.

KASPER. Hyvä! Ja jos ei ole sulia muuta sanottavaa, niin käänny ympäri taas, ja ne miehistäni, jotka seuraavat nyt vihollista kantapäissä, palatkoot takaisin jälleen, koska toiset on heidät ehtineet. (1:n sotamies menee) Hyvä on levätä kamppauksen vaivoista, mutta eipä toki ollut tämä päivä kovin raskas eikä verinen.

GILBERT. Se oli mun ensimmäinen päiväni kunnian kedolla, ja, totta sanoen, tämän taistelun alku mun vereni saattoi niinkuin vähän kuumeelliseen juoksuun, mutta tasoittupa se pian taas, ja nyt lopetan tämän päivän kuumeella toista laijia, voittohorrouden kuumeen hohteella sen lopetan. Oi kuinka kernaasti nyt tyttöäni syleillä tahtoisin!

KASPER. Hiiteen tämä taistelo!—Olta, muori! (Juo)

GILBERT. Siinä pamahteli toki ja luorit vinkuit.

KASPER. Olipa se kahakka! Vihollisemme killistelit päällemme kuin keitettyt kravut, niin he katselit meitä läpitse juopumuksen sumun ja kaasun ja levitit ympärillensä karvaan tikuran ja sauvuhaisun, kuin olisit he käyneet ulos suomen-saunoista. Mutta olisit he tyhjentäneet muutaman kannun vähemmin vahtovaa olta, niin luulenpa, ettemme seisois tässä juuri näin eheillä nahoilla; sillä, jos toki totuuden tunnustan, niin eipä ollut nytkän tämä leikki juuri lasten leikki, vaikka he humalassaan kaakertelit kuin karilla nahkahanhien lauma. Jaa, olipa se lystillinen kuolemanleikki. Sentähden olkaamme lystillisiä ja juokaamme, me myös, mutta kohtuudella. Juokaat, pojat! Te tappelitte uljaasti tänäpä. Mitä sanotte?

SOTAMIEHET. Eläköön Preussi!

KASPER. No niin! Juokaat nyt, mutta onneton se, jonka näen käyskelevän kylkimyyryä! Juokaat, juokaat! (Sotamiehet ottavat kukin tuoppinsa, asettavat itsensä taaemmaksi joukkoon ja haastelevat iloisesti keskenänsä) Minä luulen, eukko, että olvi on virtanut kaupungissanne oikein koskena.

MAURA. Oi hyvä herra! uskokaat minua, senkaltaista olven molskinaa ei ole mailma kuullut vielä. Mikä meteli ja pauhu, mikä puheen mölinä ja kiroileminen yöt ja päivät! Jaa-ah, minä sanon sen ja panen sen luoksi; ei semmoista melakkaa ole vielä kuullut tämä syntinen mailma. Jumala siunakkoon!

KASPER. Oi Saksanmaa, mikä etkö olis sä ilman tätä kuohuvata juomaa!

GILBERT. Mikä etkö olis sä ilman kaikkija synnin himoja!

KASPER. Vaiti, luutnanttini, vaiti, poika!

GILBERT. Anteeksi, että voiton päivänä vilaukseksi unohdin suhteeni teitä kohtaan, mutta se ei tapahdu enään, vaan tahdonpa seistä vaiheellanne vaiti ja oikeena kuin kynttylä.

KASPER. Jos sen sä teet, niin katso etten niistä sua vähän nääveliistä. Kuin kynttylä? Nyt hiiteen kaikki teeskellys ja turha kunnioitus ja vallitkoon ilon siivitetty henki, niin kauvan kuin terästykki mykkänä ammottaa. Nyt vapaus ja riemu! Ja anna minun perustella; sillä olenhan käynnyt ulos tietoviisauden ankarasta linnoituksesta ja seison kuin mies Hegel-pataljoonin vasemmassa flyygelissä. Eikö sano muotoni niin? Kas tätä tukkaa kiemuraista, tätä jäistä, kankeata katsantoa, näitä unipussia silmiäni alla, näitä kalveja ja vähän niinkuin kohistuneita poskia; ja viikseistäpä sitten alkaa sotamies. Enkö ole sekä kirjallinen että sotaisa? Kaksi omaisuutta, joiden yhdistys on naiselle ihastus suurin.

GILBERT. Mutta eivätpä ole vielä kaikki jäljet jokapäiväisestä ihmisestä la'astu pois. Niinpä esimerkiksi luulen huomaavani jotain prosallista lämpymyyttä katsannossa ja huulilla kovan taipumuksen nauruun.

KASPER. Ne jäljet kyllä pian peitetään tuiskuilmoilta korkuudesta.— Mutta mihän lopetin filosofemini, tai kuinka alotin sen? Saksanmaa, mikä etkö sä olis ilman vahtovaa juomaa, joka nyt sun tahtoo upottaa! Mutta enpä ihmettele, että mielit naukiilla ja viettää aikaa humalan humussa. Sä olet suurin nero kaikkein kansojen joukossa tämän Telluksen povella, mutta voi! sä olet rikkirevitty nero muserretulla sydämmellä, ja sentähdenpä pyllistelet kannua niin ahkerasti. Oi! sä kohtuisena hengen aikeista käyt, ja siitä tuskas, siitä runsaat rohtoryypit. Mutta ole lohdutettu, kaikki on nyt koetukses aika, lyönyt on pääsinpäiväs hetki. Täältäpä me, kuin pohjoisesta raikas liehaus, nyt sua parantamaan tullaan ja teemme sinusta oikean Saksan. Ole rauhassa, me sun lääkitsemme, puhallamme sieraimiis uuden hengen ja riemuitseepa kerran viel saksojen maa. Ja tämän päälle tahdon tyhjentää kannun olta.—Kallistakas tuonne tuoppiin, muorisein.

GILBERT. Ja tällä tavallapa, kannu kädessä, parantajana toimiilette. Lystillistä!

KASPER. Juuri niin, sinä veitikka; sillä pahallapa paha parannetaan. (Juo) Mutta muori siellä toikan takana, miksi istutte niin murheellisna, huiskutellen itseänne ja vuodattaen kyyneleitä? Näinkö vietätte voiton päivää?

MAURA. Taidanko minä tätä kutsua voiton päiväksi? En suinkaan, vaan murheen ja tappion päivä on se minulle kurjalle.

KASPER. Miksi niin?

MAURA. Tahtopa sydämmeni lentää kappaleiksi. Koska pakenit tästä Bayerilaiset, seurasihan heitä karkurina piikani myös, se noiduttu naasikka.

KASPER. Oh, pieni asia! Niin tapahtuu aina ja joka paikassa missä sotilasjoukko majoilee, ja jos ei juuri niin, murtuupa kuitenkin yksi ja toinen sydän ikävyydestä harmaatakkien perään.—Tytttö meni, te otatte itsellenne toisen, asia on autettu sillä.

MAURA. Ei ei! Kuulkaat, tahdonpa ilmoittaa kaikki, kaikki kaikki, muuton mun tukeuttaa ikuinen kiusa ja vimma. Kuulkaat. Mies, jota lunttu seurasi, oli mulle antanut ihanimmat lupaukset, joihin luotin minä mieletön ja jakelin hänelle yhtäkin parhaastani, mutta koska hetki tuli, kaapasi hän tieheensä ja vei mun tyttöni vielä. Timoteus on peikon nimi, sotamies kapteeni Patrikin komppanissa. Oi! jos saisitte hänen kynsiinne, niin paistinvartaassa häntä korventakaat kuin höyhennettyä pyytä ja samoin porttoansa myös; kolme tynnöriä olta annan mennä palkinnoksi tämän työn.

GILBERT. Sepä eukko, se!

KASPER. (Eriks.) Peijakas ämmäksi. (Ääneensä) Te olette leski, muoriseni?

MAURA. Leski turvaton, jota kaikki sekä tutisevat vanhat että pienet lapset ilman pelkoa hammastaa; sillä eihän ole mulla oikeuteni puolustajaa.

KASPER. Sen tahtoisitte itsellenne?

MAURA. Olinpa hempeä ja pidin tästä miehestä, joka mun petti nyt.

KASPER. Minä tiedän komppanissani erään uljaan uroon, joka eilen teki kummallisen lupauksen. Sanokaat, muori, ettekö taitaisi pitää vielä toisesta miehestä.

MAURA. Hm.

KASPER. Jaa, mitä sanotte?

MAURA. Siihen vastakoon sydämeni koska silmäni on tämän toisen nähnyt.

KASPER. Saattakaat Faustus tänne. (Eräs sotamiehistä menee. Max kuorsahtaa) Ken makaa niin makeasti ihan sodan jaloissa tässä?

GILBERT. Onpa meillä tässä kaksi vankia.

KASPER. Ja makavat kuorsaen! Kuinka ymmärrän tämän?

MAURA. Oi! kaksi onnetonta siinä makaa, kaksi sotamiestä Max ja Fuchs, jotka kuluessa kolmen kuun eivät ole nähneet yhtä ainoata selvyuden hetkeä; mutta nyt on järki sanonut liittonsa ylös ja paennut heidän aivonsa kammareista, ja nytpä he alati näkevät ympärillensä ainoastaan petosta ja kavaluutta ja pieniä olentoja, jotka väsymättä vaivaa heitä. Äsken, koska painoit he itsensä tuohon alas ja kuulit kaukaalta sodan jyskeen, niin luulitpa he Berlinin kaupungin jo seisovan tulella ja saavussa, ja että he itse olit kaatuneet sen rynnäkössä ja oljentelit nyt kuolleitten hämäräisessä maassa haudan toisella puolella. Oo oo! Niinpä he uskoit, onnettomat, ja siinä uskossa lyyhistit itsensä vasten maata kuin kaksi kurjaa jäniksenpoikasta itsensä lyyhittää ruohistoon kuultuansa korvesta haukan äänen.

KASPER. Ha ha ha! No siinäpä kaksi kummallista veitikkaa.

GILBERT. Luulenpa keksiväni heitä kohtaan sukkelan juonen, herra.

KASPER. Hyvä. Mikä on tämä? Mutta vartokaamme, tuossa tulee mies.
(Faustus tulee)

FAUSTUS. Mitä tahtoo herra kapteeni?

KASPER. Sano minulle kuinka kuuluu se lupaus, jonka eilen teit?

FAUSTUS. Näin, herra: koska ehdin Schleusingenin kaupungin, niin otanpa aviosiipakseni ensimmäisen naisen, joka vaan mielihän kanssani nahista, sen teen vaihka olis hän se viimeinen hurnakka. Niin lupasin, ja siinä seison.

KASPER. En tiedä syytä tähän päätöksees, mutta yhtäkaikki kuin sen vaan täytät.—Mitä tykkäätte tästä miehestä, frouvani?

MAURA. Hoo, uljas muoto, mutta näin vilauksessa en taida päättää mitään.

FAUSTUS. Vilauksessa on se tehtävä, jaa äkisti kuin leimaus. Ei yhtään ylöslykkäystä, muori, vaan jos ei käy kauppa tässä, niin kiepoonpa kohta toisille markkinoille kuin luoti.

MAURA. (Eriks.) Ui! kuinka hirvui ja kiivas mies! Mutta miehukas kuin Herkkules. Haa! mitä teen?

KASPER. Tämä arveluttaa teitä kovin.

MAURA. Ah!

FAUSTUS. Kerran kysyn vielä: otatko minua, eukko?

MAURA. Astukaamme edes sisään vähän keskustelemaan. Kunnioitettava herra kapteeni, tehkää niin hyvin ja tulkaat todistajaksemme ja välimieheksemme tässä asiassa.

KASPER. Frouvani, minä vaan esitän teille pojan käymättä toki puhemieheksi, hyvin tietäen vanhastaan kuinka huonon onnen siinä annan. Mutta sinä ja sinä, menkää heidän kanssansa

välipuheesen. (Maura, Faustus ja kaksi sotamiestä menevät sisään) Niin, eukkoni, saatpa nyt miehen, joka voi masentaa moninkerroin kiukkuisemman ämmän kuin sinä, hänpä sinusta pianki tekee hiljasen hiiren, siivon karitsan, vaihka olisit nyt itse saatana ja hänen emonsa.

GILBERT. Tässä saamme kenties pian juoda pestiäisiä.

KASPER. Niinpä näyttää. Mutta, poikani, mitä on mielessäs tekeillä noita kohtaan tuolla?

GILBERT. Suotteko mun hetki olla johtajana, ja te toiset tässä vähän oleskella ahtööreinä?

KASPER. Olkoon menneeksi, kuin vaan vikkellästi tehtäväs teet.—Mutta valoa tänne, yö käy pimeäksi.

GILBERT. Ei, herra; tämä pimeys kuuluu asiaan; sillä nyt seisomme varjojen hämäräisessä mailmassa, Kimmeerien murheellisessa maassa. Miellyttääkö teitä, herra, asettaa itsenne seisomaan tähän? (Osoittaa vasemmalle sivulle Maxista ja Fuchsista)

KASPER. (Tekee niin) Tässä seison.

GILBERT. (2:lle ja 3:lle sotamiehelle) Te seiskäät tässä. (Asettavat itsensä makaavien pääpuolelle) Te toiset seiskäät tässä alakuloisina ympärillä; minä asetan itseni tähän heidän oikealle sivullensa, ja johtaja itse pelaa teidän kanssanne.—Nyt huomakaat: koska sanon, soikoon vaskitorvi kummeasti kuin tuomiopasuuna; he heräävät samassa mailmassa, jossa he nukkuissansa luulit itsensä varjoina käyskelevän, Kimmeerien synkeässä maassa; he heräävät, näkevät ympärillensä meidät, jotka taas olemme varjoja niiden kurjien Preussiläisten, joille he itse annoit katkeran kuolon rynnäkönsä Berlinin portilla. Me moitimme heitä tästä, haastelemme entisestä elämästä maan päällä ja nykyisestä täällä, lähellä monen suuren miehen varjoo. Herra kapteeni ja minä olemme puheen kannattajat, te kaksi siinä sanotte sanan ainoastaan silloin tällöin, koska sopii, koska katsahdan puoleenne, mutta kavahtakaamme puhumasta itsemme säkkiin ja sillä kurilla hävittämästä koko ilveemme.

KASPER. Pannaanpa siis nyt kokeeksi kunkin aatoksen vilkkaus. No päin tuuleen sitten, ja auta minua, improvisationin henki!

GILBERT. Nyt möräköön torves. Kummeasti, kovin kummeasti. (Toinen sotamies puhalttaa vaskitorvea, Max ja Fuchs herää, nostavat vitkon päänsä maasta ja jäävät istumaan, tuijotellen ympärillensä)

FUCHS. Hoh hoo!

MAX. Ketä olette te?

GILBERT. Huu huu! Etkö minua tunne enään? Minä olen sen miehen varjo, jonka armottomasti keihästit kuoliaaksi lähellä porttia Berlinin kaupungin. Tähän paikkaan syöksit sinä sisään painettis, ja haava tällä kohdalla on kuolettavainen. Minä kaaduinkin ja kalisit aseeni kaatuessa.

2:N SOTAMIES. Hii haa huu, oi yötä pitkää täällä! Etkö minua tunne, sinä Fuchs Bayerista? Olenpa sen miehen varjo, jonka pistit kuoliaaksi kadulla lähellä nahkuri Köhlerin taloa, siinä minun tapoit, teit leskeksi mun nuoren vaimoni, sen uskollisen, ihanan Konkordian, ja isättömäksi kurjan lapsein. Voi sinua voi!

FUCHS. Paras ystäväni, minun täytyi tehdä niinkuin kapteeni käski.

3:S SOTAMIES. Voi sinua voi! Tunnetko minua, mies? Minä olen sen miehen varjo, jonka pään sinä halkasit Berlinin palossa lähellä kasarmia, jossa riehuit vinkuvat liekit. Voi sinä kirotun miehen kirottu varjo täällä hämärän alhossa, voi!

KASPER. Aih, iuh, valedikavauvau! Ei kahlekoiran talvinen yö ole niin surkea kuin kuolleen miehen varjon elämä täällä. Tunnetko minua? Olenhan sen sankarin sielu, jonka niskan sinä katkaisit kuin nauriilta naatin. Etpä minua armahtanut, vaihka polvillani edessä rukoilin, näin sanooden: säästä henkeni, jätänpä muuton tänne suojattoman tytön, jolla on seitsemän minun siittämäni poikaa, hänen tahdon ottaa lailliseksi vaimokseni, koska sodasta takaisin palaan. Niin rukoilin minä, mutta etpä armahtanut sinä, vaan iskit minua tähän, ja isku siihen paikkaan on kuolettavainen. Minä kaaduinkin ja kalisit kaatues aseet, ja niinkuin unelma poisväikkyi pakeneva sielu. Tässä seison nyt helistellen hampaitani, ja sinun kauttas, vertajanoova villi. Oi! kiitä että olet nyt tyhjä sumukuva; jos olisit vielä lihaa ja luuta, niin sydämmes nyt povestasi kohta temmaisin, niin totta kuin olen kunniallisen sankarin sielu.

FUCHS. Resuun, veli kulta, resuun! Oi oi! me olemme jo kyllä kiipaleissa. Pieniä kiusanhenkiä, kuin vihainen ampiaisparvi, tässä kihelöitsee ympärillämme ehtimiseen ehtimiseen.

MAX. He eivät suo meille rauhaa enemmän täällä kuin teit sen siellä.

FUCHS. He ovat semmoisia pieniä-ruhtinoita, kovin nälkäsiä; jos tahdon viedä luskallisen soppaa suuhuni, he kohta siitä sieppaavat osansa, ja jos en antais, imisitpä minusta veren kuin kirput ja hyttyset. Niin on laitamme. Sentähden katsahtakaat nyt vähän armeljaammin päällemme. Minä tapoin sinun, sinä olisit muuton tappanut minun, niinkuin yksi teidän miehistä viimein tekikin. Ja tässä istumme nyt, tapettuina kaikki. Mitäs tehdään, veljeni?

KASPER. Jaa, tässä ollaan, kaukana heimostamme ja armaista ystävistä.
Oi minun entinen elämäni!

GILBERT. Mikä ollee tuo tähti lounaassa tuolla, jota kohden sieluni katsanto niin kernaasti kiittää?

KASPER. Se on Maa, veljeni, se on se kurja maamme.

GILBERT. Mutta se on pyrstötähti tulisella hännällä.

KASPER. Oi! maamme se on ja Berlinin ankara palo, joka kestää vielä, sille antaa tämän tulisen hännän.

GILBERT. Oi kärsimykseni ja iloeni armas mailma! Kuinka kaukana mahdamme sinusta olla?

KASPER. Kymmenen miljuunia kymmenen tuhatta kymmenen sataa kymmenkymment ja kymmenen pääskösen päivänlentämää, niin kuiskasi minulle eräs henki-ääni.

GILBERT. Onpa se kappale matkaa.

FUCHS. Kauhistava matka.

MAX. Haa!

FUCHS. Kuinka monta penikulmaa tehneen tämä? Mitä sanoo henki-ääni?

KASPER. Vaiti!—Mutta hän ei sano mitään nyt. Sen tahdon toki yhteenlaskea vahvistettuani varjoruumiini ruualla ja juomalla.

FUCHS. Saammeko täällä kuitenkin jotain ravintoa?

MAX. Mitä sorttia täällä murheen ja ikävyyden maassa?

KASPER. Huhkaimen haukotuksia purtavaksi ja merituulta olveksi päälle.

MAX. Haa!

FUCHS. Onko tämä ruokaa ja juomaa!

GILBERT. Aina varjoille, ystäväni.

FUCHS. Mutta voi! missä ollaan toki? Sanokaatte, hyvät miehet; sillä sydämeni käy kovin murheelliseksi. Missä ollaan? Portillako tuomittuen kaupungin tai taivaan-linnan esikartanossa? Sanokaat!

KASPER. Vai taivaan-linnan esikartanossa! Ettäs uskallat niin arvellakkaan. Taivaan-linnan? Mistä syystä? Sinäkö siellä siitä, ettäs olet ammentanut kitaas oltta niinkuin valaskala, ja minäkö siellä siitä, että naisia halaillut olen väsymättä kuin Turkkilainen? Voi veikkosein, kuinka taidat näin aatella?

FUCHS. Me olemme siis...

GILBERT. Keskellä leukoja sen suuren traakin; se kohta meidät nielee mahaansa, täys laava-virtaa, joka kuumuudesta rymisee.

MAX. Kauhistunpa.

FUCHS. Minä kauhistun ja vapisen.

KASPER. Tyyntykäätki toki vähän, kuultuanne totuuden. Olemmepa siinä keskipaikassa, onnellisten ja kirottujen välillä, yhtä kaukana heistä molemmista. Tässä täytyy meidän oljentella kunnes tuomiomme aikojen lopussa ylitsemme langetetaan. Tässä seisomme seurassa monen muun, seurassa monen mahtavanki miehen.

GILBERT. Minua miellyttää kysyä ja tutkistella.—Ken on tuo jalo haamu, joka seisoo mäen rinteellä tuolla?

KASPER. Aleksander Magnus Macedoniasta. Katsos, mikä yhtäikaa peloittava ja ihastuttava sankarvoima vieläkin hänen olennostansa virtaa ulos.

GILBERT. Minua miellyttää kysyä ja tutkistella.—Ken on tuo haamu, joka seisoo tuolla Okeanoksen virran partaalla? Kaksi siipeä hänen rautalakistansa korkealle kohoo, yksi kummallakin sivulla.

KASPER. Se on Romin kauhistus, Punian ylevä sankari. Katso hänen olentonsa vakavaa miehuutta, joka vertaistansa ei löydä uroen joukossa. Siinä hän liikkumatta seisoo katsahtaen vapaalla silmällä öiseen, kuohuvaan kaukaisuuteen. Siinä hän seisoo, huulilla katkera hymy.

GILBERT. Minua miellyttää kysyä ja tutkistella. Ken on tuolla tuo kolmas haamu, joka kääntää kasvonsa puoleemme nyt? Minä vapisen hänen katsantonsa edessä.

KASPER. Jumalan vitsa, Hungarian ruhtinas, se lyhyt, palleroinen mies, hän, muodon viivoilla niin pienoisilla; mutta niin ei kesä-aurinkoinen säteile, niin peloittavasti ei kivääri leimahda vasten kuolemaan tuomitun rintaa, niin voimallisesti ei iske jyristäjän nuoli kuin katsanto tämän miehen, joka seisoo siinä, huulilla katkera hymy.

GILBERT. Jaa, se on hän, mies, jonka väkevä povi on kuumempaa kuin Etnan kohtu.—Mutta vieläpä mielin kysyä ja tutkistella. Ken on tuo kunnianarvoinen haamu pitkällä parralla ja silmällä niin liepeällä, hän, joka seisoo alla tuon suuren ja synkeän tammen?

KASPER. Se suuri Kaarle, Saksojen masentaja, seisoo siinä, yöllä ankara miekka. Siinä hän seisoo, huulilla katkera hymy.

GILBERT. Kerranpa vielä mielin kysyä ja tutkistella. Ken on tuo haamu kummulla tuolla, kuin kari, niin liikkumaton? Mutta hänen tunnen nyt.

KASPER. Etkö tuntis häntä, kolmen mailman-osan sankaria, Corsican poikaa. Siinä käsivarret ristissä rinnoilla hän seisoo kylmä ja äänetön, syvissä mietteissä hän seisoo kuin tahtoisihan käsittää elämän arvelon. Jaa, siinä hän seisoo, huulilla katkera hymy.—Niinpä täällä varjoja oljentelee lukematon paljous. Katso tuonne, ja näetpä heitä loppumattomassa linjassa seisovan tuolla valtavirran autiolla rannalla. Niinpä vietetään pitkä yö täällä yöseen synkeässä, ihmeellisessä maassa.

GILBERT. Ihmeelliseksi ihmeelliseksi kyllä taidan kutsua tämän maan. Eihän kasva tanner täällä ruohoa ja kukkaisia, ei, vaan nahkasiipan karvoja jalkani tallaa kuin astelisin plyyssimatolla.

KASPER. Ja puitten murheellisesti rippuvat lehdet täällä eivät ole tavallisia lehtiä.

GILBERT. Ei, vaan yösiikon sulkia ja höyheniä, ja itse puu on kamoittava peikko ja kuin kamoittavat peikot täällä kalliot ja vuoret päällämme longottaa. Huu! tuolla näen pimeän luolan, joka ahneesti ammottaa tänne.

KASPER. Tartaruksen ovi, josta tie käy alas onnettomien asuntoihin. Sä kuulet kuinka se humisee ja kiljuu.

GILBERT. Kuin myrskyssä musta aukio hirmuisen tynnörin kyljessä.—Mutta minkä maan, kaukaisuudessa sinertävän, näkee silmäni tuolla vuorten tutkaimilla? Siellä kuni vallitsisi aamu lempeä ja ikuinen, niin säteilevä ja niin ruusuhymyvä. Oi! tämä näky mun sydämessäni herättää riutumuksen ihmeellisen ja halun kerran päästä sinne. Mikä on tämä maa?

KASPER. Siellähän on maa, jonne kaikki ovat aikeissa, mutta harvatpa sen ehtii toki. Sä kaunis maa!

GILBERT. Jos kaiken tämän ennen varmaan tiennyt olsin, niin tosinpa olisi elämäni muodostunut. Oi! jos lievitettäis mulle vielä elon langasta muutama vaaksa, niin kuinka tekisin? Kohta kaiken hekuman ja turhuuden karkoittaisin kauvas, pienen majan itselleni rakentaisin salokunnahalle viheriäiseen männistöön, jossa käyvät raikkaat tuulet, ja siellä paastoen ja rukoillen mä aikani viettäisin, puettuna lumivalkeaan liinakauhtanaan ja yöllä itsekiellon anturanahkanen vyö, ja krassiruoho ja kirkas vesi ainoa nautintoni olis. Niinpä, huolimatta petollisesta mailmasta, elelisin siellä, vakaana aina ja totisena kuin tuomiokirkko; eipä sillon suuni naurahtais.

KASPER. Niinpä elelisin vaipumatta naisen helmaan, joka maanpäällä helmasyntini oli.

3:S SOTAMIES. Niinpä elelisin, enkä valehtelis ja vielä vähemmin varastaisin.

2:N SOTAMIES. Niinpä elelisin ja jos kurkkuuni pisaranki olta kallistaisin, niin kohtapa tyhjentäisin kannun palavaa pikiä, itseäni rangaisten.

MAX. Kuinka olen minä elänyt? Haa! Vetänyt kitaani olta kuin puutiainen verta. Haa!

FUCHS. Voi minua! kuinka olen elänyt? Miljuunia antaisin jos vuoden elostani takaisin saisin. Velkakirjat, kalut kappaleet ja kaikki nuttuni aina viimeiseen siekaleeseen, kaikki antaisin mennä, kaikki. Oo, oo!

MAX. Minä janoon. (Kasper ottaa toikalta kaksi olvituoppia)

FUCHS. Tippa vettä janomme sammutteeksi, kallihimmat ystävät!

KASPER. (Antaa heille kummallekin tuopin käteen) Tässä! Nyt sammuttakaat janonne niiden sankarten verellä, jotka te surmasitte Berlinin kaduilla. Juokaat!

MAX. Haa!

FUCHS. Olkaat armelijaat!

KASPER. Juokaat! Onpa tässä lähellä kuoppa syllän syvä, syllän leveä ja pitkä ja täynnä verta, jonka olette ulosvuodattaneet meistä ja muista meidän onnettomista veljistämme. Juokaat!

MAX. Ah!

FUCHS. Voi meitä!

GILBERT. Juokaat! muuton teidät paikalla viskasemme tuonne syvyyden pimeään kitaan.

KASPER. Tahdotteko juoda!

FUCHS. Me juomme, hyvät ystävät, me juomme. Oo, oo! (Vievät molemmat tuopit huulillensa)

MAX JA FUCHS. (Yhtaikaa ja vetäen suunsa suureen ilveeseen) Das ist Bier! (Toiset nauraa. Faustus ja Maura, taluttaen toinontoistaan käsivarresta, tulevat, ja seuraa heitä ne kaksi sotamiestä, lamput käsissä)

KASPER. Toivotamme onnea morsiuskunnalle.

FAUSTUS. Kihlatut olemme.

KASPER. Faustus, sun tiedän mieheksi, joka ei siirry sanastansa vaihka repeisi allansa maa.

FAUSTUS. Antakaat mulle morsian, nuori ja kaunis kuin seraaffi ja monin kerroin rakkaampi kuin henkeni kultakipenä, ja jospa hänen lupaisin räjäyttää ilmaan tynnörillä kruutia, kuin sihisevän raketin, sen tekisin heti, tulenleimauksella hänen kyydittäisin pilvistöön ylös. (Maura vetää itsensä äkisti hänestä irsi)

MAURA. Uu! Sinä kauhea mies!

FAUSTUS. Peräytkö?—Yhden kerran kysyn vielä ja sitten tästä niinkuin vuoripässi. Peräytkö?

MAURA. (Ryhtyy taasen Faustukseen) Katso sinun palvelijas.

KASPER. Kas niin, sopii hyvin. Onni teille, kauvallinen onni!

SOTAMIEHET. Hurraa!

MAURA. Uskallanpa käskeä teitä kaikkia tyhjentämään kihlausmaljamme tänä-ehtoona tässä.

KASPER. Siihen, frouvani, emme varro toista käskyänne. (Muutama Preussin sotamiehistä tulee taluttaen Timoteusta ja Marianaa vankeina) Ketä tuodaan tässä?

MAURA. Hoo! (Käy Timoteusta ja Marianaa vastaan, niaten syvään heidän eteensä) Nöyrin palvelijanne! No terve tuloa, terve tuloa! Ha ha haa! Kaikin nöyrin palvelijanne!

KASPER. Hiljaa, muoriseni! He ovat voitettuja vihollisia ja tulee siis heitä katsella säälin silmällä, muistaen, että pyörä pian taitaa kääntyä ympär.

4:S SOTAMIES. Nämät kaksi otimme vangeiksi, herra kapteeni; ja tuntuvatpa he kovin rakkaiksi.

TIMOTEUS. Hän on minun morsiamen...

MAURA. Ah sinä!

TIMOTEUS. Se on hän. Minä olen invalid, siis voimaton sekä pakoon että taisteluun ja sentähden olen

nyt vanginne. Mitä tahdotte? Minun surmata ja katkaista rakkautemme siteet? Se tehkää, jos teitä miellyttää.

KASPER. Miksi tekisimme sen? Preussin lähetys on nyt, ei hajottaa vaan kokoa ja yhteenliittää, vaihka täytyykin sen tässä toimeensa tehdä syviä leikkauksia ja pistoksii; mutta kaikki on hyvin jos loppu on hyvin.—Sano, tyttö, onko tämä mies sun sulhases?

MARIANA. Sitä en häpee tunnustaa.

MAURA. Sinä mailmanlintu!

KASPER. Frouvani, vihanne sammuttakaat ja tytykää onneenne. Saittehan miehen, jalon kuin salon partanen kuusi; sama onni suokaat tälle tytölle myös. Ja sen teette, minä tiedän sen, vaihka mielenne nyt kipenöitsee hieman.—No, käsi kädessä nyt seiskäät molemmat kihlausparit. Soma on lemmen toimi keskellä sodan ryminää; ihanata, katsella sireenilehtoa ja kukkastarhaa kolkossa linnassa, jonka muureilta kanuunat irvistelee; siinä sekä taistelo että sovinto. Oi että veljet toinentoistaan raatelevat! Mutta sovintoon he käyvät kerran vielä, sovintoon niin rakkaaseen kuin nyt tämä Preussin impi ja tämä uljas poika Bayerista. Pois riita ja vaino Germanian velisarjasta! (Maxille ja Fuchsille) Te kaksi sankaria siinä, tunnetteko jo maailman ympärillänne?

MAX. Minun täytyy itkeä.

FUCHS. Samoin minun.

KASPER. Miksi niin?

FUCHS. Olemmehan vielä elävien joukossa, vaihka äsken jo luulimme itsemme varjoina nääntyvän kuolon maassa.

KASPER. Olkaat lohdutetut. Kaikki on kohta hyvin taas; ja sen tuumakansan, ne pienet-ruhtinat me teistä siirrämme kauvas kuin pohjoinen myrsky jyvistä akanat sinkoilee. Kaikki on kohta hyvin, koska päällämme lepää sovinnon ja rauhan taivas ja Germanian tähti kirkkaana loistaa taas.

MAX. Mua kuolon valtakunnan kamottava muoto on herättänyt unestani ja kaikki käsitan nyt. Oi mennettä elämäni! Nyt se kauvas poistukoon! Minä häpeen. (Peittää kasvonsa)

FUCHS. Se poistukoon kauvas, kauvas! Minä häpeen. (Peittää kasvonsa, ja istuvat niin loppuun asti)

GILBERT. Olenpa kuullut, että niinkuin peloitus saattaa viisaan hulluksi, niin taitaa se myös tehdä viisaaksi hullun. Sen näemme nyt.

KASPER. Hyötyä siis matkaansaattoi ilveemme.—Jaa, kaikki hyvin! No, emäntämme, mielimmepä kaikki nyt tyhjentää onneksenne maljan.

MAURA. Kaikki kaikki! (Oltta annetaan ympär. Maura täyttää myös Marianalle ja itsellensä pikarillisen oltta)

KASPER. Juokamme! Ja soikoon vaskitorvet kihlausjuhlan kunnioiksi! (Juovat torvien pauhinassa.)

LEO JA LIINA

Näytelmä yhdessä näytöksessä

HENKILÖT:

LIINA, kartanon-omistaja.

LEO, kasvate kartanossa.

ANTON, Liinan eno, vanha jääkärimestari.

ANNA, kartanon emännöitsijä.

ELIAS, palvelija kartanossa.

(Tapaus on Suomessa lähellä Helsingin-Hämeenlinnan rautatietä.)

(Tuuheaa puisto, tuolla täällä viheriäinen rahi kummallakin puolella, rahien takana tuuheita kuusia, perillä peltoja ja vuoria. Liina, Anna ja Leo tulevat vasemmalta.)

LIINA. Leo, ennustakoon tämä korea aamu sinulle onnellista matkaa!

LEO. Minä kiitän teitä! Ja eihän milloinkaan mene muistostani tämä aamu, jona astelin kotoni pihalla viimeisen kerran. Kohta olen teistä kaukana ja kaukana synnyinmaasta.

LIINA. Mutta metsähaltiamme viipyy, tuo arvokas enoni.

LEO. Ja tahtoisinpa puristaa kerran vielä hänen kättänsä, koska heitän nämät metsät ja vuoret; siellähän ennen, veljinä kamppaellen, ajelimme Tapiolan karjaa.

LIINA. Oi, hän tulee kyllä, mutta kaiketi vasta lähtöhetkellä. Sillä tämänkaltaisissa kohtauksissa ei ole hän koskaan paljouden tekijä. Pitkät ja kyyneleiset jäähyväiset eivät juuri miellytä häntä. Ja siinähan soinnummekin yhteen. (Haastelee Annan kanssa.)

LEO. (Erikseen) Sinä korskea nainen, ole huoleton. Minä en väsytä sinua lähtövirillä, en kyneleillä, vaan katsahdan aina yhtä kylmästi puolees kuin sinäkin tänne. Niin teen, vaikka riehuisikin povessani ikuisesti liekehtivä tuli!—Pois kauas tästä! Tule, aava valtameri, ja viileytä sydämeni kuume! Ole unohdukseni virta!

LIINA. Mutta katso, hän seisoo kuin uneksuva. Leo!

LEO. Katselenhan kalliota tuolla. Ennen usein tähtäilin sen kiireeltä alas kohden kotokartanoa, peltoja, niittuja ja polveilevaa jokea. Oi, mielisinpä sieltä kerran vielä katsahtaa ympärille. Mutta aikani on lyhyt.

LIINA. Ehdithän kyllä siihen käyntiin. Kaikkihan on jo varustettu valmiiksi matkalles. Riennä vaan!

LEO. Minä riennän! (Menee oikealle.)

LIINA. Onpa hän vihdoinkin kuin hieman levoton. Mutta näyttääpä kuitenkin, että mieli hän meistä pois.

ANNA. Kuin piltti kaupunkiin ensimmäisen kerran. Mutta enhän ihmettele.

LIINA. Et ihmettele?

ANNA. Jotain kuiskataan.

LIINA. Mitä kuiskataan?

ANNA. Tuossa kirjeessä, kirjeessä Leolle hänen sedältänsä Amerikasta, löytyi eräs korea kuva, oikein hehkuvan, pulskean Mulatti-epelin, ha ha!

LIINA. Hoo!

ANNA. Setä kasvatti vauvan ja viimein päätti hänen—ah!—kultakanaseksi Leollensa.

LIINA. Romantikas aate, ihan Leon kaltainen; hän juuri voi lemmistyä kuviin ja varjoihin, tuo haaveksija. Lystillistä! Melkein uskon, mitä kerroit.

ANNA. Niin; ja tämänhän kuva nyt tähtenä lännessä viittaa nuorta sankariansa luokseen.

LIINA. Ehkä tuhatkihara nainen on anastanut hänen katalan sydämensä, joka nyt liekehtii pääsön himosta. No, hän menköön ja saavuttakoon onnensa.

ANNA. Ah, parhaan onnensa on hän nauttinut juuri tässä teidän kätenne alla!—Hän lähtee meistä ja jää ehkä iäksi. No, hän jääköön; mutta ainahan kolkkompaan yksinäisyyteen me itse jäämme tänne, kurjat.

LIINA. Tottumus tasoittaa kaikki.

ANNA. Aina kuolemaksi. Hiljaisuus on kuoleman heimoa; mutta hälinä ja meno, siinähän elämä ja ilo.
—Tehkääät häitä, fröökinäni!

LIINA. Häitä! Minä?

ANNA. Niin pyydän vaan häitten tähden, häitten tähden, ah niiden hyörinän ja pyörinän tähden!
(Nauraen) Tehkääät häitä!

LIINA. Pieni voitto yhden päivän liehunnasta, oi sinä hälläkkä!

ANNA. Laskekaa vielä lisäksi kaikki vartomuksen ja muiston armaat päivät.—Mutta sallitteko pientä kysymystä?

LIINA. Minä sallin.

ANNA. Onko vänrikkimme, tuo öljyviiksinen, tuo kilisevä, helisevä herra, nöyrästi kumartanut teille?

LIINA. Hänen taipuva selkänsä kumartuu usein.

ANNA. Salskea sankari pyysi teidän sydäntänne, mutta sai kiellon.

LIINA. Miksi kantelee hän koulusta ja omalle niskallensa, narri?

ANNA. Ehkä vimmoissansa parhaille ystävilleen.

LIINA. Lasin ääressä kosteasilmäisenä narrina.—Mutta enintään pidinkin hänen kumarruksensa leikkinä vaan.

ANNA. Ei! hän teki vakuuden kysymyksen. Minä tiedän sen.

LIINA. Ja sai siis oikean vastauksen.

ANNA. Ja niin äveriäs mies.

LIINA. Minun käteni ja sydämeni! Mikä rohkea hävyttömyys!

ANNA. Vänrikiltä?

LIINA. Kaikilta!

ANNA. No Jumalani! (Nauraen) Siis mielisitte kumota meiltä ihanimman tavan ja asetuksen. Voi teitä!
Sen tahtoisitteko täällä tytön työksi?

LIINA. Pois, hupsu! Minun työkseni? (Polkien jalkaansa) Pois!

ANNA. Mutta minä muistelen—

LIINA. Mitä muistelet?

ANNA. Elämän ankaraa lakia!

LIINA. Mitä huolin siitä?—Nämät miehet, jaa, kas nämät! Minä lahjoitan heille jalon hylkäykseni.

ANNA. Samasta syystä siis sai myös tuo mustatukkainen maisterimme teiltä kiellon?

LIINA. Mikä hulluus! Katso, eräs teikari astuu eteeni, eräs maisteri täynnä itserakkautta, eräs vänrikki täynnä peilirakkautta; ja minäkö nyt, niinkuin hän pyytäen vaatii, hänelle heittäisin alttiiksi kaikki, elämäni, onneni, minä iäisyyden tytär? Minäkö hänen tavarakseen? Mikä julkeus! Sydämeni paisuu!

ANNA. No kuinka sitten lähtis matkaan kelpo uros, joka, ansaiten sydämmemme, on teihin äärettömästi rakastunut?

LIINA. Hän olkoon vaiti kuin hauta ja vähimmin kaikista huokailkoon hän, hikoilkoon hän, kurja mies. Jota enemmän lemmistynyt, sitä vähemmin antakoon hän tuskansa ilmi. Kaikki hän kätkeköön ja silloin ehkä syttyisi sydämeni myös, kiihtyisi valta-loimoon. Mutta mitä aattelen ja puhun minä mieletön, hullu tyttö! Minäkö lemmistyisin noihin miehiin, minä? Vale!

ANNA. Ja jos niin tekisimme kaikki, mihin joutuisimme viimein?
Siipoiksi Kyöpeliin!

LIINA. Mitä huolin siitä?—Mene! Murkinan hetki on lähellä.

ANNA. Minä riennän, fröökini, minä juoksen! (Poistuu vasemmalle.)

LIINA. (Yksin) Menköön hän etsimään onneansa; niin toivon, ja toivon kuitenkin toisin. Kasvattajanko huolta ja kaipausta? Puhkeisiko eroon rakkaus murheenkukkaseksi nyt jäähyväisten pahteisessa ilmassa? Toki, hänessä vaan aina ja levoton aatokseni väikky, ehkä näyttääkin toista katsantoni komea rauha. Hän ei ansaitse helleyttä, jota lapsikas sieluni hengittää häntä kohtaan; kylmä on hänen sydämensä. Ja mikä tuo kunnioituksen naamari hänen kasvoillansa? Ah, tynsän teeskelyksen muoto velvollisuuden vaatimuksesta vaan! Mene, kiittämätön poika; riennä, riennä meistä kauas mulatti-neitojesi karkeloihin uusien maailmain aurinkojen alle.—Niin riehuu, telmää povessani tuonne tänne taistelo kuin maan järistessä merenrannan kuuma laine. Oi, en ymmärrä! Jos ystävältä kysyisin, miksi sydämmeni riehuu levoton, niin hän kenties haastelis immen lemmeestä. Hullutusta! Immen lempi? Mene jo, aatos nurja, mieletön ja halpa, mene kauas, kätke itses vuorten alle! Ja hän ... hän poistukoon minusta kauas, kiusaamasta sieluani. (Katsoo oikealle.) Tuolla kallion kiireellä hän seisoo, hoikka nuorukainen, ja hänen hiuksensa uiskentelevat aamun kultaisella pilvellä. (Katoo väikkyen pois oikealle.—Anton tulee vasemmalta)

ANTON. (Yksin) Hän matkustaa meistä pois, hän muuttaa perin maapallomme selkäkivelle, asumaan ikänsä meidän antipodinamme, kurja. Kiusallinen kohtalo! Sonnipäiset könit täällä samoilkoot ympäri, vaan älkööt tuollaiset kainot lapset. Minunhan esimerkiksi, minun, jolla on sydän kuin karhunpenikka, olisi pitänyt maailmoja marssiman ja keihäitä murskaileman täällä. Mutta Leoni lähetän vallan vastakynsin ulos hurjille retkille. Tunnenpa hänen ja pidän hänestä kuin omasta pojastani. Mistä saan enään metsätoverin niin hauskan, tarkkamielisen ja urhean kuin hän? Kirottu kohtalo, mi saattaa kaksi uhkeaa ystävää täällä seisomaan antura vasten anturaa! Väärin tehty, jyrkästi väärin. —Mutta asialla on toki painonsa. Mikä perusta on pojalla tässä? Ainoastaan tuo kurja hyvä sydämensä, joka ei koskaan ollutkaan täällä rikkauden kone, vaan pikemmin päinvastoin köyhyyden. Ja mitä perisi hän viimein minulta, metsähuhkaimelta? Muutaman ruosteisen tuliputken, viisi tappelevaa koirasmetsoa ja yhden naaraksen. Aika perintö, ha ha ha!—Ei! pakene kauas tyhjältä, Leo, ja ota vastaan maa-aitimme povesta hedelmällinen viilu. (Elias tulee vasemmalta.)

ELIAS. Herra!

ANTON. Mitä tahdot, mies? Mitä käyskelet ja kyräilet sinä, itsepäinen oinas?

ELIAS. Eihän ihme, että vähän käyn ja kyräilenkin tällä hetkellä. Herra, oletteko jo kuullut tulivaunujen ensimmäistä vihellystä?

ANTON. Hiiteen kaikki vaunut ja heidän pillisuorat tiensä! Minä en kärsi heitä.

ELIAS. En juuri minäkään tänään. Ah, viehän rautainen tie meidän kalliin ystävämme kauas pois!—Herra, teitä on jo varrottu täällä kovin.

ANTON. Askartelin metsokukkojeni kanssa.

ELIAS. Kas se! Kuinka jaksavat he nyt?

ANTON. Hmmh? Heitä on viisi kappaletta.

ELIAS. Kas se! Paljaita kukkoja?

ANTON. Yksi naaras, tappeluksen kannattajaksi, yksi vaan. Hänpä antaa vauhtia leikkiin.

ELIAS. Niin, niin!

ANTON. He tappelevat kuin kotkain kuninkaat.

ELIAS. Kas se!

ANTON. Kauhistuisitpa nähdessäs.—Miksi varrotaan minua tässä?

ELIAS. Mitä! Tiedättehän nuoren Leon tänäpäpä lähtevän iäksi Amerikkaan, sinne kutsuttuna vanhan setänsä turhan maatilän perilliseksi.

ANTON. Huomaa: pieni, mutta oma turve! Millä naamalla näky hän lähtevän?

ELIAS. Melkein ilon naamalla, joka minua ei juuri miellytä.—Hänellä on piljetti höyrylaivaan, joka lähtee tänä iltana Helsingistä Englantiin, siitä Amerikkaan; ja hetken päästä siirtyy meistä tuo hyvä ja korea Leomme, poistuu käärittynä savuun. Katoo pihoiltamme oiva nuorukainen, joka joutui meille kerran piennä orpona, mutta kohosi tässä pian koreaksi pojaksi. Kuitenkin, nyt hän poistuu; ja sureehan sydämmemme tuosta, herra.

ANTON. Mitä sanoo Liina?

ELIAS. Aina jalo ja tyyni. Ja kuitenkin piti hän Leostamme ennen oikein armastelevan hoidon. Mutta ellen eksy, niin on emäntä hieman kuni kylmentynyt häneen näinä viimeisinä aikoina. Miksi? Tuota en ymmärrä. Mutta minähän toista toivoin. Heistä olis pitänyt tuleman oivallinen pari.

ANTON. Mitä sanot?

ELIAS. Eikö olis tuo käynyt päisin?

ANTON. Sinä kölli, onhan poika hänen kasvatteensa.

ELIAS. Sitä enemmän heillä syytä kuherrukseen. Tosin on nyt tyttö hieman aikavampi, mutta se ei mitään meriteeraa. Kahdeksan ja kaksikymmentä on hän, vaikka viittaakin muoto huikean matkan nuoruuteen alas. Mutta poika pilttari on juuri näinä päivinä täysi-ikäinen mies. Kuinka nuo vuodet kuluu! Kymmenvuotiaana nallikkana tuli hän taloon ja, muistanhan vielä, seisautti pieni piikkinen elotuvan ovinurkkaan, pahanen. Mutta eipä hän siinä kauan seisonut; tuli rouva itse ja otti hänestä kyllä äidillisen huolen. Toki, vuosi oli tuskin mennyt, ja haudassa lepäsi leskirouva, Leon kelpo elatusäiti. Mutta kuinka kävi kuitenkin? Mutta kas, kuinka kävi! Astuihan silloin tytär numeroon, ja kasvatti ja koulutti pojasta miehen.

ANTON. Niin teki hän. Ja naisko hän nyt koulupoikansa, hän, korskeudessa verraton?

ELIAS. Ja heistä tulis kuitenkin kelvollinen pari.

ANTON. Haa! tämä nainen kantaa päätänsä korkealla, katsahtaen tämänaikaisiin miehiin kuin apinoihin. Ja hänkö täällä kantamaan vaimon taakkoja? Ja löytyisikö hänen ylpeässä povessansa edes kipenääkään kohden poika-tellukkoja täällä?

ELIAS. Ei yhtään, mutta poika itse on kovissa kiipaleissa tuon pöyhkeän prinsessan tähden.

ANTON. Mitä, mitä jaarittelet sinä?

ELIAS. Tapausta, jonka todistavat omat silmäni.

ANTON. Häh? Sinä tiedät jo siis retkiäkin. No sanoppas, mitä olet nähnyt, ja sano pian, sillä huomaas tätä sauvaa, poika.

ELIAS. Juuri teillepä sen sanon, vaan en kellenkään toiselle. Katsokaat, laita on niin, että minäkin krokailen vähän kirjoittaa.

ANTON. Haarulla? Höh!

ELIAS. Hanhenkynällä.

ANTON. Jolla paineet oikein hanhenjalkoja paperis täyteen, höhöh!

ELIAS. Sanoja, herra, ja kiivaitakin, jos niin tarvitaan.

ANTON. Hyvä, hyvä, mutta tule asiaan!

ELIAS. Tulen kohta. Mutta kiitos olkoon pojalle siitäkin, että kirjoittaa osaan.

ANTON. Tule asiaan, sanon minä!

ELIAS. Nytpä tuon sen esiin, ja kuulkaat. Tuolla istui hän kerran, Leo nimittäin, lystihuoneen portailla, kirja kädessä ja lyijyspännä, minun kaivellessani noin hiljakseen peltomurulla siinä läsnä. Mutta nyt hän katosi, jätti kirjat, paperit ja kynät portahille, tompeli. Sieltähän nyt viskasi tuulonen melkein syliini erään paperilapun, jonka viipymättä saatoin paikkaansa takaisin. Mutta pidellessäni sitä, kurkkasin, kurkkasin häneen noin pikaisesti vaan. Ja mitä näin minä? No peijakas! nimi »Liina, Liina, Liina» seiso siinä monet kymmenet kerrat, ja koukistelipa jok'ainoaan »Liinan» ympärillä joko armahin kukkaseppele tai tuommoinen korea piikkikiekura. Niin, sen näin; ja mitä tuosta aattelette?

ANTON. (Erikseen) Rupeanpa jotain aattelemaan. (Ääneensä) Pojan velvollisuus on kunnioittaa äitiänsä.

ELIAS. Tässä on jotain enemmän tekeillä. Huomasinhan paperilla vielä värsyjäkin, joissa mielestäni valitti onneton rakkaus.—Mutta pian tuli hän taas, poltti peijakas paperin ja muutti vielä karrenkin tuhaksi. Niin, tämän olen nähnyt.

ANTON. Nähnyt mätäkuun houreessa! Mutta äänettä asioista, jotka eivät koske sinuun, ja mene

toimiis!

ELIAS. Olin juuri aikeissa lähtemään.

ANTON. Ja kerran vielä muistutan: pidä kieles hammasrivin takana noista hulluista luuloistas.

ELIAS. Ja heistä tulis kuitenkin oivallinen pari.

ANTON. Pois! (Uhaten sauvallansa.)

ELIAS. Poishan minun täytyy, saattamaan esiin kartanon vaunut. (Menee vasemmalle.)

ANTON. (Yksin) Suuri konna se mies, kiusallinen kuin paholainen. Mutta kyllä hänen masennan vielä.—Lähestyyhän tuolta Leoni; ja nyt, koska muistelen tuon jukuripään kertomuksia, niin arvelen, että Lempo on riivannut sinun, poika. Mutta jos niin on laita, niin hyvin olet kätkenyt kaikki, koska ei kotkasilmäni ole vainunnut vaaraa. Mutta nyt minä huomaan, että juuri niin täällä katsahtaa suloisesti, onnettomasti rakastava mies. Mutta ettäs halaat nyt täältä pois? Vai tämäkö juuri sinun karkoittaa vieraille maille? Kiirehditkö, armas Leo, hakemaan unohduksen lääketä haavoillesi? Poika, tämä saattaa mieleni levottomaksi ja haavoittaa minunkin karvaista, pörröistä sydäntäni! (Leo tulee oikealta.) Jumalan rauha, Leo! Sinä matkustat pois.

LEO. Auringot ja tähdet, kuinka joutuu aika!

ANTON. Kohta seitsemän. Mutta millä sydämmellä siirryt?

LEO. Tahdon ja en tahdo, kiirehdin ja viivyttelen, oi!

ANTON. Tahdot ja et tahdo heittää tuota kultaista leiloasi. Hahaa! mitä katsot minua? Luuletko, ett'en tiedä, mihin huokaukses lentää?

LEO. Oi sanokaat!

ANTON. Hämeenlinnaan!

LEO. (Erikseen) Hän vainuu siis vääriä jälkiä. Hyvä!

ANTON. Tiedämpä oikein!

LEO. Niinköhän?

ANTON. Sinä huokaat.

LEO. Ja tämä on keho työ. Mutta heitetään pois nuo huokaukset, heitetään ne pois *tetrao urogallus*'ten nimessä! Kuinka jaksavat he?

ANTON. Metsotko?

LEO. Metsot, metsot, jöröt linnut, tulipunaiset kaaret silmien ympäri!
(Erikseen ja paimen kädellään otsaansa) Oi, oi!

ANTON. Hehee! Viisi *tetrao urogallus*'ta! *Urogallus*, *urogallus*! Uhkea, verraton *nomen* tuolle kanalintujen taajalle taatalle. *Urogallus*! Ja he tappelevat kuin sankarit.—Mutta miksi luikersit nyt metsoisiin? Kurja poika, parastashan koetat unohtaakses kaunoistasi.

LEO. Mutta en taida.

ANTON. Sillä hän on korea, pulski, marjaposkinen heiskale. Ja hänen nimensä...? (Muistelevalla muodolla)

LEO. Oi sanokaat tuntemattoman kaunoiseni nimi!

ANTON. Se on juuri kieleni kärjellä. Mutta istukoon hän siinä; minulla on samalla kielellä vielä toinen kysymys sinulle. Leo, vastaa minulle totuudella jaa tai ei, koska heitän sinulle kysymyksen, jonka tähtäimessä hää-ilta loistaa. Lupaatko sinä?

LEO. Minä lupaan pyhästi. Kysykää.

ANTON. Mutta kysytyäni, älä seiso mykkänä edessäni, vaan anna mun kuulla sanoista toinen.

LEO. Kysykää. Minä jo tiedän, mitä vastaan.

ANTON. Lemmitkö hieman tuota meidän ylpeää impeä, kuin nuorukainen impeä lempii?

LEO. Ketä?

ANTON. Liinaa. (Hetki äänettömyyttä.) Jaa vai ei?

LEO. Mihin unohditte marjaposken kaupungissa?

ANTON. Hoo, hän oli vaan se punainen marjaharkki, jolla viettelin nuoren terrikukkoni koreasti paulaan, ha ha ha! Mutta mitä vastaat?

LEO. Mitä kysytte?

ANTON. Mitä kuulen suustas, jaa vai ei?

LEO. Minä lemmin ja kunnioitan jaloa kasvatusäitiäni. Ja hyvin, jos kohtalo, mun kerran tultuani uuteen kotoon, antais mulle vaimoksi juuri hänen vertaisensa askareissa ja toimissa; ulkomuotoon paljonkaan en katsois. Ah! johan uneksun minä monestakin siellä, kreoli-neidoista, mulatti- ja mestiisi-immistä, joilla on hohtavat värit ja koristeet. Ja siellä, oi siellä olkoon ensimmäinen askeleeni naida näistä lännen ruusuista yksi, mi leipäni leipoo ja lakaisee mun laattiani. Tetrao urogallus, sehän olkoon ensimmäiseni!

ANTON. Mikä kanalja! Ha ha ha!—Noo, minä tiedän, että löytyy sinussa, vaikkas kuleksitkin usein tuolla ylhäällä sinisalvoiksissa, usein peevelissä tuolla iltaruskos »tulisissa tauoissa»,—niin tiedän, että löytyy sinussa jotain peijakasta, jotain, kuinka ma sanoisin, sakramenskattua, ja sentähden pidän sinusta. Sillä ilman näitä lahjoja olisit kyynelherkkä, imelähuulinen fröökinä. Niin juuri!—Mutta täyteen toteen taas, mun poikani. Minä tahdon sinulta vastauksen kunnias nimessä.

LEO. Senhän jo annoin. Mutta mikä tuulen kierros on tuonut teille tällaisia arveloja? Hän on mun kasvattajani vakaa!

ANTON. Voi myös olla kultaseskin.

LEO. Mikä on hän vielä? Hoo, vaakunoita, kilpiä, keihäitä ja miekkojahan kiiltää ja kalisee hänen polviluvussansa. Mutta mikä olen minä?

ANTON. Hiiteen kaikki miekat, kilvet ja vaakunat! Tosin on hän korskea, ei sietäis hän suinkaan miesivaltaa, ja miehen, taipuvan naisen tohvelin alle, hylkäis hän perin. Sentähden ei ole toivoa hänestä kellään uroolla, vaan ylpeästi katsahtelee hän Kyöpeliiin.—Mutta nyt jokin vaikutus sinusta tai sisällinen aave minussa tahtoo mulle kuiskata sydämesi tuskasta, tuskasta tämän naisen tähden. Kas, minä myös olen ollut nuori ja mielin nyt puhua pienen hiukan koristettakin, vakaassa hengessä. Kaukarannalla, kaukana toivottomasta kullastamme, salattu lempi yhdeltä meistä sammuu vähitellen unennäkönä rinnastamme; mutta toisessa se taasen muuttuu sielun synkeäksi paloksi ja usein hänen elämänsä turmelee tai kuolettaa. Tässä, Leo, ehkä olet sinä tuo toinen mies. Mutta huomaa asia. Ennen eroamme aukaise minulle povesi täällä, ja keveämmin kannat lempes murhe-taakan siellä, tietäen, että on sinulla kuitenkin yksi painon-jakaja.—Enhän, Leo, kummastelisi sydämmes ahdinkoa. Sillä tämä nainen, vaikka ylpeä ja kiivas, on jo ennenkin lumonnut monen miehen mielen. Hän on ylevä, väikky vapaana korkeudessa.

LEO. Heti poistun hänestä iäksi; ja hyvin kaikki. Eikä ole kuitenkaan nyt kaikki hyvin!

ANTON. Näenpä sun vimmas. Mutta päästä jo osa tuskastasi tänne, ystäväs syliin. Ja täällä (lyö vasten rintaansa), sinä tiedät sen, lepää kalliin salaisuutes kuin haudattuna valtameren syliin, jonka ylitse purjehdit lännen manterelle.—Noo, sano, poika, sisimmäinen aatokses tuosta meidän emännästä. Leo. Paljon hyvää on hän osoittanut minulle ja siitä kiitän häntä, toivoen hänelle kaiken elomme onnen ja ilon.

ANTON. (Polkien jalkaansa) Poika, miksi juonittelet? Kohta eroomme; ja Jumal' avita, eihän kaukana, ett'ei hurja silmäni puserra vettä! Hetkessä hän lähdet.

LEO. Hetkessä lähden, heittäen Edenini ihanan yrttitarhan, jossa kerran näin autuuteni. Olinhan onnellinen, mutta juuri onneni lähteestä kumpuili tuhoni ylös. Voi kielletty hedelmä, johon on kielletty katsomastakin! Mutta minä tein sen ja ihastuen katsahdin häneen, onneton, ja tämä oli syntini, jonka rangaistus nyt mun kauas karkoittaa. Ja minä riennän, lähden hänestä ainiaaksi—ja tänä päivänä! Ihmeellinen päivä, jona silmäni on kadottava sieluni valon, päivä tumma, murheinen ja armas toki, juhlapäivä pilvinen! Oi! vietänpä sydämmeni kuolinjuhlaa, ankaran vallitsijani kolkossa temppelissä seisoen seppelöitynä uhrina sen alttarilla. Mä kerran katsahdan ylös, mutta hänen silmiensä taivahista kylmä leimaus iskee alas minuun. Mutta kirkas, heijaisevan kirkas toki tuo leimaus! Katso—välkkeen peittyessä taas, väikky hämärtyynnä pylvässali. Haa! nyt taivaan valkeus ja Pandemoniumin yö

käyvät kiertoellen ympäri mun sielussani kuin ennen langetessaan enkelin. Hyvästi! Avaruuteen tyhjään poistun, eikä kiillä siellä yksikään toivon tähti.

ANTON. Siinä helähti jänne, jota kohden tähtäsin, ja minä surkuttelen mielesi mullerrusta. Haa! voihan tämä, Herran tieteni, kumota uroon kaiken olennon, ellei rynnistele hän, rynnistele ja miehukkaasti unohda kaikkia.

LEO. Mitä tehdä sitten? Kuitata kaikki viikatemies kanssa, tai upottaa vimma »lohduttavaan maljaan»...?

ANTON. Ei niin, ei niin! Oi kuule, Leo...

LEO. Maan ja taivaan nimessä, älköön kuultako Leosta niin! Kamppailkoon hän vieläkin elomme onnen tähden; mutta ilman elon kalliinta lahjaa menköön hän hautaansa.

ANTON. No, noo, mun poikani, elon tie on vaihteleva.

LEO. Mutta minun tästälähin samankarvainen aina, samankarvainen!

ANTON. Kuinka hyvänsä, mutta minä tunnen sinun ja näen nytkin sinun kelpo mieheksi. Ja tästä kiitän sinua, Leoni, ravistaen kättäs kuin oma isäs. (Ravistaa häntä kädestä.)

LEO. Mutta oi kuolema!

ANTON. Miksi kuolema kuitenkin?

LEO. Muistellesani vimman kohtaa.

ANTON. Mitä?

LEO. Oi, hiipisi nyt pieninkin kuiskaus asiasta hänen, hänen korvaansa —haa!

ANTON. No mitä?

LEO. Minä murhaisin itseni!

ANTON. Vaiti, Leo! Ja täällä on salaisuutes tallessa, sen tiedät. Mutta kuinkahan olet itse kätkenyt salaisen liekkis neitos huomiosta, veitikka?

LEO. Keltä?—Mitä tiedän minä?—Keltä neidolta?

ANTON. Liinalta.

LEO. Iske alas, sinä taivaan nuoli, ja polta jo maapallomme karreksi, ett'ei enään kauemmin täällä luetella hulluuksia hulluin ihmislasten! Kaikki olkoon tuhka ja tomu!

ANTON. *Silentium!*

LEO. Kätkenyt häneltä sydämmeni salaista liekkiä! No keitä sitten? Mutta kas, jota kiivaammin se leimui, sitä kylmemmäksi muuttui vakaa muotoni, katseeni melkein jäättyi kohden kaunista, ankaraa naista.

ANTON. Sinä olet kamppailut kuin mies.

LEO. Katkeran kamppauksen. Huomatkaa: yhä kylmettää mun tultani tammikylmäksi vastaan toisen piinaavaa kylmyyttä!

ANTON. Sinä katala!

LEO. Valituksenne pois! Soisinko ma toiseksi, kuin on? Hänessähän näki rakastava silmäni hengen niin korkean ja puhtaan kuin tämän vahvuuden lae, koska se on kirkas; ja minähän nyt ylevämmin kuin ennen, vaikka usein riutuenkin, katsahdellen maailmaa.—Mutta nyt ei enään sanaakaan asiasta, ei sanaakaan, te mun vanha, kunnioitettava ystäväni.

ANTON. Oikein! Ei sanaakaan!—Sinä matkustat meistä kauas ja kauanhan kaipaen sinua. Mutta lausunpa kuitenkin uljaasti: matkusta, poika, matkusta ja tartu tuumaillematta onnen tarjottuun kouraan. (Höyryvaunujen vihellys kuuluu.) Siinä on juhtamme!

LEO. Joka temmaa mun hänestä, oi hänestä, ja kohoaa taasen mun sieluni myrsky!

ANTON. Seiso kannallas kuin mies, puristaen reippaasti hänen kättänsä jäähyväisiksi. Tuollahan näen hänen, tuolla keinumäellä, ja menenpä saattamaan häntä koruisille hyvästille, poika. Mutta riennä sinä

kerta vielä ylös kamariis, ja katso, että kaikki on rakennettu matkaan, niinkuin pitää. (Menee oikealle.)

LEO. Mutta te, te rientäkäätkä myös! (Poistuu kiivaasti ja levottomalla muodolla vasemmalle perille.—Liina tulee oikealta periltä.)

LIINA. (Yksin) Jo kuulin kileän äänen, mi ainiaaks' huusi meiltä Leon kauas. Oi eron hetki, sinä kalveakasvoinen, jota lähemmäs joudut, sitä vallattommaksi nousee povessani levottomuus. Se kiihtyy, kasvaa myrskyksi, ja mi ennen siellä tummasti paloi, se nyt puhalletaan riehuvaan leimuun. Ja miksi? Oi näinkö toivoton lempi tuskittelee uniensa tyhjässä valtakunnassa ja hyljättyä janoissansa huohottaa, kurja! Kiukkuinen kohtalo, miksi mykkä lempeni, kuin salaisesti koittava aamu, kohden häntä aina kätköstänsä hymyilee, kohden häntä, kylmää, kiittämätöntä, koska moni toinen, kaunis kuin Adonis, katsoo puoleheni turhaan säteilevällä silmillänsä?—Mutta miksi ymmärrän sydämmeni väärin ja kuvailen hulluuksia, minä mieletön? Oi, hempeän elatus-äidinhän murhetta on tämä, koska ennen pieni kasvatteensa äkisti siirtyy hänestä pois, ja siitähän syntyi vimma.—(Mietiskelee hetken äänetönnä, ottaen jalon, ylevän muodon.) Ja vaikkapa toisialtakin kuohuisi kaikki, mitä huolisit siitä, mitä heikon sydämmeni kapinasta, niin kauan kuin seisovat vielä valtiaina povessani järki ja tahto? Ja mitä tahtoisin nuorukaiselta? Älköön nuorukaisen lemmen huokauksia liehtoko tänne, ellei mieli hän virittää mun oikeutettua vihaani. Ei, vaan kiitollisuuden viattomasti loistavalla katseella kohdelkoon hän minua; ja asettuispa tämä ärjy. (Anton tulee oikealta, mutta huomattuaan Liinan, jää seisomaan, jotenkin metsän peitossa.)

ANTON. (Erikseen) Ahaa, siinähän seisot! Mutta mikä muoto! Yht'aikaa ylpeän nais-sankarin ja pilvissä surevan seraafin.

LIINA. Mutta kuin kaksi tähteä etäällä kylmässä pohjassa, ovat mulle silmäs, ja äänes kuin talven tuulen ääni.

ANTON. (Erikseen) Sinä haastelet kuusille, piikaseksi!—Mutta enemmän.

LIINA. Niin olkoon, Leo. Kylmänä tuulena tahdon minäkin vielä juuri eronhetkenäkin hengittää sinua vastaan ja poistaa kaikki vienot tunteet.

ANTON. (Erikseen) Enemmän! Minä kuultelen kuin pitkäkorvainen jänis.

LIINA. Ota helmahas, ota helmahas, oi aamun taivas, tämä lempeni huokaus, jonka viimeisen kerran henkään hänen tähtensä rinnastani ulos! (Huoaten) Oi Leo, Leo, miksi heität armaan kotos ja hänen, joka aina sinua suojeli kukoistukses aikana täällä, aina tähän päivään asti? Useinpa hän äidin liepeällä kädellä viskasi kirkkahalta lapsiotsaltasi himmentävän hiuksen pois, ja asetteli, ojenteli olkapäilläsi tuota valkeaa kaulustasi! Hmm, miksi muistelen noita, minä itse lapsekas tyttö? Mutta mitä huolin? Sillä paljon tein minä, paljon; tein kaikki, tein kaikki, mitä äidin helleyys voi! Tein tuhannet kerrat ja sain sinulta palkinnoksi, Leo, tämän tuonentoukan, joka polttaa mun sydäntäni; se mun sydäntäni polttaa, oi laupias taivas!—Mutta kaikesta, vaikka halkeisi poveni, ällös, Leo, saako tietoa kipenänkään vertaa. Vaan johan avaruuden sylihin mä puhalsinkin ulos hohteeni ja sijahan astukoon viileys ja rauha; ja voimallisesti tahdon katsahtaa taas, käydessäni jouduttamaan hänen lähtöänsä. (Poistuu kiivaasti vasemmalle. Anton astuu esiin.)

ANTON. (Yksin) Onko ukkosen vasama iskenyt alas mun päähäni? Tai onko noidannuoli, sinkoellen sinne tänne, hurmannut pilan piian mielen? Ei, vaan rakkauden nuoli on tehnyt tässä työnsä, hahaa! Hän lempii sinua, poika, ja sinä lemmit häntä! Hyvä! Mutta ken olis sitä uskonut sinusta, hälläkkä? Seisoithan edessäni, mitä koskee täällä miehiin, kuin pyörryttävä taivaanvuori,—ja nyt riutuu sydämmesi tuon köyhän nuorukaisen tähden, palaa tuskan tulessa! Mutta kuitenkin tiedän sinussa löytyvän ylpeätä lujuuutta, joka ei juuri leikin lannistu, koska se kerran on määrätty seisomaan. Ja sen tiedän, että nytkin antaisit laskea ainiaaksi tämän aurinkos, näyttämättä silmän-iskullakaan sen kalleutta sydämmelles'. Sen tekisit, ellei nyt tuo metsän partainen uros astuis eteesi armollisena kohtalonas, haa! Ensiksihän nyt seisautan pojan lähden ja panen takavarikkoon hänen matkasäkkinsä, joka tulee tuossa. (Elias tulee vasemmalta, kantaen matkasäkkiä.) Mihin säkkiä?

ELIAS. Tuostahan lystihuoneesta tien vierestä astutaan vaunuihin, jotka tulevat kujan kautta. Matti, peeveli, tappeli itsensä kyytiin! No, no!

ANTON. Jääköön säkki tähän.

ELIAS. Kannan sen lystihuoneeseen käskyn mukaan. Ehkä pannaan sinne vielä jokin kylänkaakku. Mitä minä tiedän?

ANTON. Laske se paikalla maahan, muutoin paukahtaa sakarasauva!

ELIAS. Kannan sen lystihuoneeseen.

ANTON. Elias!

ELIAS. Minun täytyy, ei auta.

ANTON. (Korkealla äänellä) Pyydänpä koreasti: laske se maahan! Minä vastaan sen edestä. (Kovin vihaisena) Heitä se säkki, se nahkasäkki, haa!

ELIAS. Olkoon sitten niin korealle rukoukselle; kun ma sanonkin. Tuohon hänen heitän. Mutta mitähän sille teette, mitä vaankin? Pistätte mar sinne jonkin salalahjan muistoksi, hähhäh!

ANTON. Sinä musta peikko!

ELIAS. Minäkö?

ANTON. Sinä killisilmä pakana!

ELIAS. Minäkö?

ANTON. Rukoilla sinua! Mutta ellei toimeni tällä hetkellä vaatisi minulta tasaista humöriä, niin paikalla sinun vetäisin alas tuohon nahkasäkille ja kurikoitsisin tuon kirotn selkäs simpulaksi! Niin minä sinun plakaisin!

ELIAS. Kun antaisin.

ANTON. Sinä sonnipää!

ELIAS. Kun antaisin.

ANTON. Sinä härkäpää!

ELIAS. Kun antaisin ... plakata.

ANTON. Käy tiehes! Sano Leolle ja emännälles, että varron heitä jäähyväisille tässä, juuri tässä. Mene!

ELIAS. Minä teen sen. (Menee vasemmalle.)

ANTON. (Yksin) Verraton konna, verraton konna! Saattoipa hän silmäni mustenemaan.—Mutta voihan köntti olla vaiti kuin muuri. Peijakas! hänpä juuri parahin mies kätkemään asian, joka paikalla on tekevä ihmeitä. Saihan se kyteä vuosia rauhassa heidän povessaan, kyteä kypsäksi äänettömyyden mujussa ja lemahtaa nyt ylös selkeään ilmaan, koska hetki on tullut. Haa, ilmaisitpa sen parhaiksi juuri, Elias!— Tuoltahan tulevat nuo kaksi nuorta. Ahaa! onpa tytön poski hieman vaalennut; jaa, jaa, Liina, tahdon uskoa, ett'ei se olekkaan juuri keveätä. Mutta Leo? Hoo, hän astelee kuin mies, kuin sellainen mies, joka tuskittelee tuhon meitä lähetessä, mutta koska on se tullut, sylkee häntä vasten partaa.— Tulkaat, te kaksi; minä tahdon tehdä teidät yhdeksi; ja tunnenpa jo ihanan esima'un toimestani; ja rieppaasti se tapahtukoon. Mutta kuinkahan käyttäis tämän tempun jokin toinen, kuinka teikari, kuinka pastoorillinen mies? Ah, kuin ämmä, kuin ämmä! Mutta Anton? Suoraan ja pyrstöt pystyssä kuin ahvena! (Leo ja Liina tulevat vasemmalta periltä.)

LIINA. Tuossahan eno!

ANTON. Vartoen teitä. No nythän tulitte, ja minä tervehdin teitä: niin, ole tervehditty, sinä sokea pari!

LIINA. (Erikseen) Kiusallinen taas.

ANTON. Oivallista!

LIINA. Eno, miksi näin sopimaton, tyhmä ilve juuri jäähyväishetkellä?

ANTON. Ah, anteeksi! Minä luulin tuon toisen henkilön vänrikiksi.

LIINA. Tahdotteko seurata poikaa rautatielle?

ANTON. Ketä poikaa?

LIINA. Leoa.

ANTON. Tuota kurjaa lastas, jonka saatat nyt tyköäsi maankulkeuteen pois?

LIINA. Tahdotteko seurata häntä?

ANTON. No no, ilman vihastumista! Minä seuraan häntä kuin sureva isä.— Kas niin, lapsemme, ota

hyvästi hellästä mammastas, halaten häntä koruisesti. Täyttäkää pian tämä viimeinen velvollisuutenne; sillä aikaa joutuu. Rientäkää! Minä käyn syrjään. (Poistuu heistä hieman taemmas, käyskelee vinhasti edes takaisin, hieroen käsiänsä.)

LIINA. Hyvästi, Leo! Muista aina Luojaas, pidä hänen käskynsä ja hän siunaa sinun päiväs.

LEO. Minä kiitän teitä, kiitän kaikesta, kaikesta, ja toivon teille ikuisen onnen ja rauhan! Oi, enemmän en jaksa nyt lausua, mitä kiitollinen sydämeni kuiskaa!

LIINA. Olkoon jo kyllicksi. Kas tässä mun käteni. (Leo suutelee kättä.)
Jää hyvästi, ja elämäsi matkalla ole aina mies! Hyvästi!

LEO. Ikuisesti hyvästi, ylistettävä nainen! (Lähtee kiivaasti pois päin, lausuen Antonille) Tulkaat!

ANTON. Varro, mies! (Vetää häntä takaisin kohden Liinaa.)

LEO. Mitä aiotte?

ANTON. Älä rynnistele vastaan. (Halliten Leoa ryhtyy hän myös Liinaan ja vetää häntä kohden Leoa.)
Poika lempii tyttöä ja tyttö lempii poikaa, hei!

LIINA. (Tempoilee) Siivosti, eno!

LEO. (Tempoilee) Hellittäkää!

ANTON. Ystäväni, turhaan pyristelette vastaan, sillä nyt on itse »metsän halliparta» naittajanne.

LEO. Te mieletön!

LIINA. Te hullu! Päästäkää minua!

ANTON. Hahaa, kuinka temmoilevatkin nuo Amarin kiiskit hänen nuotassansa; sillä poika lempii tyttöä ja tyttö lempii poikaa.

LIINA. Suuri Jumala, mitä on tämä! Eno, eno!

LEO. Ovatko metsän peikot hänen panneet raivoon?

LIINA. Minun saattaa hän hulluksi! (Kovalla äänellä) Eno!

ANTON. Käsi käteen vaan!

LIINA. Pois! (Lyö hatun hänen päästään ja Anton hellittää äkisti molemmat. Hetki äänettömyyttä; he tuijottelevat toinen toiseensa, Liina painaen kättä vasten sydäntänsä ja huohottaen kovin.)

ANTON. (Ottaen ylös hattunsa) Kaunista kyllä, lyödä hattua päästäni. Mitä aattelen sinusta? Voinhan tuskin uskoa sinua sisareni Maijan tyttäreksi, itse hyvyden ja laupeuden lapseksi; mutta tämä on heitto isältä, heitto isältä, näen minä. (Erikseen ja riemuiten) Minä onnistun, onnistunpa! Ah, tämä mursi hänen korskeutensa rautapaidan! (Ääneensä) Iskeä hattu päästäni! Ja juuri armaan lemmittynsä edessä! Leo, huomaa se merkki.

LIINA. Mitä hävytöntä ilvettä on tämä?

ANTON. Se oli vähän rakkauden pölytystä.

LEO. (Antonille) Kirous! Te olette minun pettänyt, ilkeästi pettänyt!

ANTON. Jumal' avita, minä kuulin ja näin! Hän tunnusti juuri tässä taivaan korkeudelle rakkautensa sinuun, mutta hän sen manasi rinnastansa ulos tuulien haltuun, tuomiten sinun kylmyyttä; sillä kylmyyden naamarin alla te kätkitte yhä suloisen helteenne molemmat. Mutta niin hän manasi, ja minä, seisoen tuolla sireenipensaalla, minä ilahduin kovin, tietäen sinunkin tuskas, ja kävin mielestäni viattomaan, onnelliseen petokseen; mutta erehdyinpä onnestas huomaten, mikä epeli hän on: se epeli, josta päästen on paras. Lyödä hattuni alas maahan! Näithän sinä?

LEO. Mitä näin, mitä kuulin minä? Oi hämmensihän tämä teidän raaka, hullu leikkinne meidän näkömme, kaiken meidän mielemme!

ANTON. Mitä? Sinä puolustat häntä vielä ja ehkä lemmitkin häntä vielä tuikeammin? Ha ha ha! Ei yhtään närkkiä miestä siinä, ei yhtään. Ja minä kun luulin tuon salaisen pihinän jo rykäyneen tuhkaan ja pölyyn. (Erikseen) Mutta nythän otti se, tiedän minä, oikein pyörryttävän vauhdin. (Ääneensä) Toki tempu on tehty ja nyt heitän teidät katselemaan silmuksia ja nokittelemaan. Hyvästi, poika! Matti

löylyttäköön sinun höyrytarhaan. (Erikseen) Mutta piankin tullessani takaisin taas, enköhän näe tässä hieman lauhkeampaa leikkiä? Hmmh! (Menee vasemmalle perille. Äänettömyyttä. Leo ja Liina seisovat hämmästyneinä, tuskallisina.)

LEO. (Erikseen) Tule, kuolema ja pimeys!

LIINA. (Erikseen) Ah, missä olen? Mikä myrskyn vihainen kierros toi minun tänne?

LEO. (Erikseen) Ukko, oletko sä pettjä vai houriiko jo vanha aivos?
Lausuithan tuosta naisesta mahdottomuuden asian, mahdottomuuden.

LIINA. (Kiivaudella) Te herjät, mitä pilkkaa, mitä hävytöntä ilvettä, teidän molempain mua kohtaan kutomaa? Oi sinä kiittämätön villi, joka juuri eron hetkellä kumoat ylös-alaisin kaikki, kuin tahtoisit täältä myötäsi matkalle kirouksen painon sen siunaukseni sijaan, jonka jo sinulle annoin, sinulle, hurja henki!

LEO. Jalo neiti, kuulkaat sana, vilpitön tunnustus. Mun täytyy se tehdä, seisoisinpa muutoin teidän muistossanne kummallisena peikkona, jos niin te uskoisitte minusta, kuin lausuite; ja aatokseni tästä teidän uskostanne olisi jo matkallani mulle kuolon taakka. Ja mitä nyt teille tunnustan, sen sai hän, arvoisa enonne, äsken ulos mun surevasta sydämmestäni, ja salaisuutena sen annoin hänelle; mutta ah! sen ehdon unohti hän. En tiedä muusta. Minä vannon. Mutta kaikki tahdon tunnustaa.

LIINA. (Erikseen) Mitä mielihän tunnustaa? (Istuu penkille.)

LEO. Oi, tämä hurja kohtaus, jolla hän oli jo meitä villitä, on, kummakseni kyllä, poistanut kaiken entisen kainouteni ja pukenut olentoni teräkseen tässä teidän edessäni. Ja viskaisen ulos povestani tulen, kuin pahteensa ukkospilvi; hän kerran leimahtaa, jylisee ja huojuennettuna näin jatkaa tiensä pois maailmojen ääriin. Niin minäkin nyt, ja kuulkaat sana. Oi ylevä impi, minä lemmin teitä, lemmin nuorukaisen puhtaalla, mutta voimallisella hohteella. Minä kiroon suloisen-katkeraa mielialaani; mutta sydämmeni ei huoli huulteni tuomiosta, vaan alati se liekehtii, oi, liekehtii vaan! Tämän salaisuuteni ukko sai, koska vainuten tuskaani hän ystävällisellä vikkelyydellä sen vietteli mun suustani ulos ja minun petti. Siis tietäkää: kaun olen teitä lempinyt ja lemmin vielä; mutta, ihanin neito, älkää vihastuko; nythän lähden teistä iäksi pois. Minä lemmin; ja mitä taidan tehdä? (Äänettömyys.)

LIINA. (Nousee kiivaasti ylös.) Mitä taidat, sen huomaa nyt. Sinä uskallat tehdä tämän tunnustuksen!

LEO. Siihen saattoi minun herra Anton, korkea impi.—Mutta sanoohan toki tarina, että kerran laakson kaino kukkanen täällä lemmistyi korkeuden tähteen.

LIINA. Haa, mitä korkeutta tarkoitan minä? Muista, että olen sinun kasvattanut.

LEO. Mutta ettehan...

LIINA. Vaiti!—Ja muistele vielä vuosia välillämme ja anna iälle kunniansa.

LEO. Oi te armas! Siitähän käy lempeni aina juhlaissa, hämärän-kauniissa puvussa, koska pelko ja kunnioitus on sen kaksois-sisar.

LIINA. (Hetken äänetönnä.) Mitä haastelet sinä? Pois!

LEO. Kohta poistun. (Erikseen) Oi kuinka kaunis hän on tässä vihassansa!

LIINA. (Erikseen) Mun otsallani mi kuumeen hohde!

LEO. (Erikseen) Mun mieleni eksyy!

LIINA. (Kuin havaten) No'o, sinä viivyt vielä?

LEO. Mihin on siis mentäväni? Mutta ah, nyt muistelen, kuin olisi mun hetken päästä lähdettävä.

LIINA. Ja viivyt kuitenkin.

LEO. Vartoen teidän silmästänne liepeämpää eron katsantoa.

LIINA. Silmässähän sydämmen aatos.

LEO. Oi kylmä lähtölause! (Höyryvaunujen vihellys.) Jo varoittaa minua toinen vihellys. (Lähtee käymään.)

LIINA. Kuule vielä kolmas.

LEO. Mahdotonta! Silloin en ehtisi enään!

LIINA. Kuule sitten vielä yksi sananen.

LEO. Sanokaa.

LIINA. Me eroomme siis?

LEO. Iankaikkiseksi!

LIINA. No hyvästi iankaikkiseksi, armas Leo!

LEO. Ah! tästä kiitän teitä iankaikkisesti ja niin poistun sydämmen riemulla. Hyvästi, soma nainen, sinä taivaallinen Liina! (Rientää poispäin.)

LIINA. (Huutaen häntä) Viivy hetki vielä! (Kiljahtavalla äänellä) Oi viivy, Leo, viivy!

LEO. Ei! mun täytyy rientää, kohta lähtevät vaunut.

LIINA. Ne lähtekööt, vierikööt vaikka Onnelan satamaan, mutta sinua en milloinkaan päästä! Taivaan nimessä, minä lemmin sinua! (Peittää kasvonsa ja katoo kiiruusti vasemmalle.)

LEO. (Yksin) Ah! minkä äänen kuulin, mihin katosi enkelihaamu? Tule, ilo ja riemu; sillä muuttihan tämä hetki leimahtaen pimeään, tyhjän aavikon ympärilläni, muutti sen aamun kultaiseksi lehdoksi! Oi hetki, mi, juuri tullessa kuoleman yön, äkkiin temmasi peloittavan enkelin huuilta tuomiotorven pois ja lausui: »olkoon vaikeus uusi!» Niin lausui autuuteni hetki ja valkeuteni astui ylös ihanaksi päiväksi, eilen uneksuen houri minä, kurja. Vimman aatos!—Mutta enhän koskaan unissani epäillyt untani tyhjäksi kuvaksi; mutta nyt pelkään, ett'en pettyis, ja tiedän siis nähneeni oikean onneni kuvan, ja itse kuva on tämä onni, jonka taasen silmäni näkee, tuolla, tuolla puettuna hameesen kuin yösen huntu, ja kiharansa liehuvat alla valkean paimenhatun. Niin hän väikkyä tuolla jalona, keveänä haamuna ja, sireenikukkanen kädessä, nyt hän kääntyy ympäri ja palajaa. (Rientäen kohden Liinaa, joka tulee esiin) Oi, Liina, Liina!

LIINA. Alallas, Leo, alallas ja hiljaa! Älä askeltakaan likene minua nyt, vaan seiso ja kuuntele järjen sanaa.

LEO. (Erikseen) Nyt tahtoo hän luonnistaa asian.

LIINA. (Nyppii yhä kukkasta nostamatta ylös silmiänsä.) Hm! Kauan olen tutkistellut, kysellyt itseltäni sydämmeni tunteita kohden sinua. Ovatko he unohtaneet kasvinlapseni ja saattaneet poveni sun tähtesi tuimempaan tuleen? Mitä tiedän minä? Ja mitä tiedän, kuinka loisin nyt katsantoni sinuun? Kuinka? Morsiamenako? Sinuun? Hohoo! Ja mitä morsiuskruunulla minä, kruunulla ja seppeleellä mun kulmillani? No me katsomme toinen toiseemme tyyneydellä aina kuin ennenkin; ja samoin olkoon tässä myös asuntos ja toimes ajan tuonemmas. Ja muista: sanaakaan ei kihlauksesta ja vielä vähemmin häistä. Häistä! Hm, siinäpä saamme vartoa, luulen minä. Ja ensin kaikista muista: olkoon kaukana meidän vaiheiltamme nuo kiemailukset, silmän-iskut ja syleilykset, se muista.

LEO. Ken voi estää minua, ken minua vastustaa?

LIINA. Pois! Mitä tahdot?

LEO. Syleillä sinua tahdon! (Syleilee häntä.)

LIINA. (Temmoilee, kääntäen hänen kasvonsa.) Me onnettomat, mitä olemme tehneet! Minä kuolen häiriöstä, häpeästä, menen upottamaan itseni alas pyörteen syvyyteen tuolla, minä lapsi katala!

LEO. Upotat itses!

LIINA. Sinun helmas syvyyteen. (Kääntyen äkkiin hänen puoleensa ja painaen otsansa vasten hänen rintaansa.)

LEO. Ah! syleilenkö morsiamenani komeata Liinaa? Onko tämä hänen ihana päänsä, joka autuaasti painaa mun poveani?—Elämämme on Elysium!—Oi Liina!

LIINA. (Nostamatta päätänsä) Mitä tahdot?

LEO. Tahdot! Mitä tahdon enään, koska taivastani syleilen? (Liina vetäytyy vähitellen pois hänen rinnoiltansa, peittäen silmänsä.) Pois tämä hämminki ja raukeus kasvoiltas, ja tule, tässä on meille istuin. (Istuvat penkille oikealla.)

LIINA. Tässähän levätkäämme, armahin Leoni, heittäen kaualliset, salatut tuskamme pois! Ooh!

LEO. Tässä levätkäämme kuusiston tummassa yössä.

LIINA. Oi, vielähän äsken katselin minä levotonna luontoa.

LEO. Mutta nyt, nyt olkaat tervehdityt, te partaiset, kohisevat kuuset; sillä nyt on meillä rauha teidän kanssanne!

LIINA. Ja ole tervehditty, sinä kirkas aamu! Nyt on meillä kanssasi rauha.

LEO. Ja sinä vahvuuden pilvetön kumo, aina tyyni ja valtias!

LIINA. Tyyni, valtias ja puhdas kuin Jumalan aatos itse. Ah mun ystäväni! minä hengitän vapaasti; sillä pudotinhan valtikkani alas ja rauhan tein minä, rauhan, rauhan, rauhan! Voi, tuskallinen, kuluttava uhka oli mun valtani, oli aina taistelo sydämmeni portailla. Mutta nyt pois tuo sotaisa muoto; pois myrskyn jännitys mun elämäni laivan purjeesta. Miksi en valitsisi oikeaa satamaani?

LEO. (Vetää häntä povellensa.) Ja tässähän oikea satamas.

LIINA. Haa! Oletko varma siitä?

LEO. Sun satamas, sun temppelis, ja sinä olet mun epäjumalani.

LIINA. Ja »sinä» sä sanoit, »sinä», ah voi!

LEO. Niin sanoin, emmehän teitittele jumalaamme.

LIINA. Mutta ah, ei korkeuden väljyydessä, vaan tomuisen maamme pahteessa häpee ja hohtaa sun jumalattares tässä. (Kääntäen kasvonsa Leosta) Minä mieletön, mitä olen minä tehnyt, mitä olen tehnyt?

LEO. Ihanaisin Liina!

LIINA. Vaiti, poika, vaiti!

LEO. Sinä ihanaisin taivaan alla!

LIINA. Minä narri!

LEO. Kaukana, Uranon piirissä, on sinusta kehno narri.

LIINA. Narri, narri, narri, narri ja hullu!

LEO. Jalo ja viisas!

LIINA. Narrien narri!

LEO. Ja minä olen sinun uljas sulhases.

LIINA. Vaiti sinä! Mikä olit sinä silmissäni äsken? Poika, poika vaan! Ja miksi mä kutsuisin sinua nyt? Sulhasekseni? Oi kohtalo, mikä nöyrytys, mikä nöyrytys! (Katsahtaen tarkasti Leoon) Sulhaseni sinä? Sinä? Hahaa! (Kätkien kasvonsa Leon rinnoille.)

LEO. Kätkehän itses, lintuseni, koska lähestyy jääkärimme, itse jääkärimestariimme, ja vihaisena, vihaisena!

LIINA. (Kohottaen päätänsä ja katsoen vasemmalle) Ja jääkäriä seuraa korven karhu, tuo meidän arvoisa Elias. (Naurahtaa.) Ah, kaksin, kolmin kerroinhan vuotaa nyt päällemme autuutemme sarvi!

LEO. Mutta voi minua kurjaa poikaa, nyt punehdun kovin; istua tässä rinnallas heidän lähetessään! Minä riennän heitä vastaan. (Aikoen mennä, mutta Liina estää hänen.)

LIINA. (Kiivaudella) Istu paikallas! Mitä huolimme? Tässä istumme kuin ruhtinaspari kunniasaan; sillä ansaitseeahan arvon lemmenliitto.—Mutta kas tuota metsäkyöpeiliä, Leo! (Anton tulee.)

LEO. Hirveänä lähestyy hän, kulmakarvat painettuina oikein äkeästi alas.

LIINA. Ja mikä pörrötetty parta sitten, jonka peitossa kuitenkin hänen huulosensa myhäilevät niin makeasti, niin makeasti.

ANTON. (Eliaalle) Kas tuossa! Ota säkki selkääs ja saata se vaunuihin ja siitä tuonne höyryvään kartanoon sekä säkki että mies. Pian! (Elias, säkkineen, lähtee oikealle perille.)

LIINA. Ei, Elias! vaan kotia takaisin, kotia takaisin saatettakoon säkki! (Elias kääntyy vasemmalle.)

ANTON. (Vasta havaitsevanaan Liinan ja Leon) Mitä! Jäähvyäistenkö halailuksessa vielä? (Eliaalle, paukuttaen sauvallansa maahan) Mihin kömpit, sinä tonttu? Höyrytaloon pussit ja passit, muutoin kallos halkee nyt paikalla! (Elias lähtee taasen käymään oikealle.)

LIINA. Ei, vaan takaisin kultaiseen kotihin—oi taivaan riemu!—se saatettakoon takaisin taas.

ELIAS. (Viskaisee säkin vihaisesti maahan.) Menköön peeveliin koko säkki! Luuletteko, hyvä herrasväkeni, tässä karhua tanssittavanne?

ANTON. (Leolle ja Liinalle) Mitä hulluutta!

LIINA. Pois jo teeskelys ja ilve. (Lähenee häntä nöyrällä muodolla.) Sille perustalle, jonka te itse juuri äsken laskitte meille etehemme, tahdomme nyt rakentaa. Sentähden siunatkaa liittomme ja unohtakaa, oi unohtakaa se kiivauteni työ, jonka osoitin teitä kohtaan tässä vimmoissani, minä vallaton! Ah, vimmoissanihan tein sen, armas enoni!

ANTON. Niin, niin, sinä hattara, löithän päästäni hatun ja annoit minulle melkein laillisen puustin.

LIINA. (Lankee polvillensa.) Antakaa se anteeksi, anteeksi!

LEO. (Polvillaan myös) Minä liityn samaan rukoukseen. Anteeksi, ja suokaa meille siunauksenne!

ELIAS. (Erikseen) Hmmh! Mitä riivattuja?

ANTON. Ylös, lapset, ylös! Muutoin vuotavat mun silmäni vesihelmet ja juuri teidän tähtenne. (Nostaa heidät ylös ja syleilee.) No iskekäät, iskekäät pääanne yhteen ja olkaat onnelliset!

ELIAS. (Ääneensä) Mitä?

ANTON. Onnelliset aina!

LIINA. Teitä, eno, onnestamme kiitämme!

LEO. Teitähän kiitämme!

ANTON. Eliasta myös. Totisesti! Ja sentähden nyt hurraa, Elias, hurraa!

ELIAS. No hurratkaamme sitten, hurratkaamme huikeasti huutaen: hurraa! (Kuuluu vihellystä ja tavallinen kolina ja huohotus höyryvaunujen lähteissä.) Ja mene, mene tiehes, sinä musta sonni! Jäljellä hän seisoo mies ja omanamme aina. Ah, hän unohti, poikanen, koreasti lähtöhetken, syleillessään meidän nuorta emäntäämme. No siihen hurratkaamme, hurratkaamme! Hih! (Viskelee lakkiansa ilmaan.)

[1867]

ALMA

HENKILÖT:

ELINA.

ALMA, hänen tyttärensä.

MAURA.

KASPER, Alman isoisä.

CONON.

Avara sali vanhanaikaisilla huonekaluilla; ovi perillä ja kummallakin sivulla. Vasemman oven

kynnyksellä seisoo Elina, katsahdellen kohden avonaista ovea perillä, josta Alma, käsi otsalla ja kovin aattelevana, astuu sisään.

ELINA. (Erikseen) Tuossa astelee hän, toki toisialla
Hänen aatoksensa haaveksien käyvät.
(Ääneensä) Alma, missä loukos olet aikaellut
Tämän ehtopäivän seurastani kaukan?

ALMA. Tuolla partahalla polveilevan virran
Olen illan kuluessa viipynyt.

ELINA. Onpa tosin kaunis tämä ilta.

ALMA. Kirkkahaana kiirii aurinkoinen länteen.

ELINA. Kirkkahaana mieles kuitenkin ei paista.
Miks noin synkeästi katsahdelee silmäs?

ALMA. (Kohottaen rintaansa ja ottaen päällensä uljaamman muodon)
Katsantomme usein hetkes vaihettelee;
Mutta raittiina ja vapaana mä seison:
Sointuenpa veri suonissani virtaa
Kuni lehdistössä tämän illan tuuli.

ELINA. Kuitenkin: oi, oletko sä onnellinen?

ALMA. Äitini, mä olen onnellinen.

ELINA. Toki tarkoin katsoo aina äitin silmä;
Erhety ei nytkän, vaihk' noin korskeasti
Yhä kohottelet poveasi kurjaa,
Niinpä koetellet siellä peittää tulta,
Tulta synkeätä, sydämmesi polttoo.
Turhaan. Minä kaikki huomaan.—Tyttäreni,
Eiko ole ollut, eiko ole aina
Himonani, onnes luoda, katsahdella
Olennessas immen puhtahimpaa kuvaa?
Himo taivaallinen! Soma, armas toimi,
Tulithan sä elämäni aatteheeksi,
Tuoden uutta elaketta sielulleni
Murheen päiväl, kuolon niittäessä tässä.
Mut nyt onni kova ehkä toisin tahtoo,
Pyhän pyrkimisein tyhjäksi tehdä tahtoo.

ALMA. Minä tiedän sydämmenne murheen syyn.

ELINA. Sinun sydämmesi ikävöitsemys,
Salasuudes olentoas polttava.

ALMA. Olkaat rauhas, äiti! Voinpa tämän liekin
Viimein sammuttaa, sen tiedän, puhallanpa
Hänen aina meren syvyyteheen alas,
Vaikka sallinkin viel hänen aikaella
Tuolla muiston tummal, riutuvalla niemel.

ELINA. Kuinka lapsekkaasti lausut! Miksi enään
Viivytellä? Mutta sinun sielus pohjaan
Turmijokses juurtunut on miehen kuva,
Joka lempeäsi palkitse ei koskaan.

ALMA. Olkoon niin, ja mahdottomuus välillämme
Olkoon mahdottomuutta viel korkeampa,
Kuitenkan ei tämä pimittäköön
Näkömerkkiäni tuolla, jota kohden
Aina viittasitte, tarkotusta pyhää,
Joka sydämmeni rautapaitaan pukee
Kamppailemaan täällä. Minä melkein huudan:

Tulkaat vastukset ja myrskyt tuikeammat
Menneitä, ja minä tahdon teille näyttää,
Kasvattajani, minkaltahinen he'elmä,
Mikä tuote teidän kädestänne olen.
Enkohan ma toivois niin? Ja tämän toivon
Lähde ylpeys ei ole. Niinpä toivon,
Koska taasen puhtauden jalo aate
Jumalallinen mua korkeuteen nostaa.

ELINA. Ole ilman huolta, tyttö; sillä tiedä:
Missä täällä voima, siinä aina myöskin
Löytyy lähellä sen koetuksen-kivi.
Onpa meille kylliks kovan onnen päivii
Voimiemme koetteeksi. Toki luotan
Sielus vahvuuteheen aina. Pois siis varjo,
Ikävyyden iltavarjo silmästä.

ALMA. Oi mun äitiin! sehän murheen mulle saattaa,
Koska onnetonta veljeäni muistan.
Kaksi vuotta, kaksi pitkää on jo mennyt
Laivan lähtiessä kotimaamme rannalt,
Mutta vielä viipyvät niin hän kuin laiva
Ilman sanomata lintusenkan pienen.

ELINA. Siinä taasen ilosinta aavistan,
Ennustanpa, että kohta on hän meidän.

ALMA. Suokoon taivas teidän ennustavan totta!—
Mutta nythän muistan hurskaan sairaan tuolla
Matalassa majassansa, vaimon vanhan.
Kuinka ollee hänen laitans?

ELINA. Kohta on hän
Tuonen vieras. Hänen luonnans kävin,
Ottain hänest kyynelhaikeet jäähyväiset.

ALMA. Oi! miks viivyn minä näkemästä vielä
Elon aurinkoa hänen silmissänsä?

ELINA. Sentähden jo riennä häntä katsomaan
Ennen päivän laskuu.

* * * * *

[Käsikirjoituksesta leikattu pois puoli lehteä.]

[ALMA.] Taivaallinen kuva! Tuossa hänen näen,
Selvemmästi kuni millonkana ennen,
Tuossa, tuossa ihan kuvattuna ilmaan,
Lempeyttä täys; ja niin hän katoa taasen.
Kilian, sun kauneuttas ihmettelen!

ELINA. (Eriks.) Mitä! Miksi seisot tirkistellen tuossa?
Miksi haparoitsee sormes huivin niemis?

[Käsikirjoituksesta leikattu pois puoli lehteä.]—tä otsaa painaa?

* * * * *

[Käsikirjoituksesta leikattu pois lehti.]

[MAURA.] Sielun kevät, ja niin taivaan voiman kautta
Tiellä hurskasten me vaelsimme.—
Mutta kohta meistä yksi lopettaavi
Elinkautensa ja heittää tomun kahleet,
Samoin kohta minäkin ja samoin kerran
Sinä myös, sä vaimoist ylevin. Mut kauvas
Olכון toki kuolonkello kolkahdukseen,
Näköön silmäs vielä monta armast aikaa,
Liekehtien lemмен ihanissa töissä;

Mutta koska viimein kutsutaan sua täältä
Palkintoas saamaan, silloin paistavimmas
Korkeudes loistakoon sun istuimesi!

ELINA. Vaimo, mitä haastelet sä palkinnosta
Enään suuremmast kuin onpi mulle onni
Tämä, jota kuulen teidän majastanne?

MAURA. Korkeimmalla kerran hymyköön sun sielus,
Kaupungissa kunnian!—Mut jää nyt hyväst!
Kuoleva mua odottaa, ja rientää täytyy.

ELINA. Hyvästi! ja muista, koska taasen tulet,
Tule kertomahaan kuinka läksi täältä
Onnellisna matkamies.

MAURA. Mä pian tulen.

(Poistuvat, Maura perä-oven kautta, Elina vasemmalle.—
Kasper ja Conon tulevat periltä)

KASPER. Haa! mä tuskin tahdon uskoo mitä kerrot.
Leonard on tullut?

CONON. Hän on huoneessani,
Ilonen ja raitis, sama kuni ennen,
Mutta ilosempa toki hetkel täällä.

KASPER. Sen mä luulen, sen mä luulen, Leonard,
Päästyäsi monest kiljuvasta myrskyst
Yli monen ammottavan kuolon kidan.
Haa, sä poika! Mille tuntui mailman kierros?—
Conon, Conon, urhee sotaveljeni!
Sinun lähetti hän edellensä tänne
Meitä laittelemaan mahtaviksi käymään
Vastaa tuota ilon ankarata puuskaa;
Mutta sinä tiedät, ettei olla täällä
Juuri vesikelloja, sen tiedät sinä.
Miks et tuonut häntä kanssas? Mieltäin polttaa! (Huutaa vasemmalle)
Mutta kuulkas tänne, naiset!

CONON. (Hilliten häntä) Malta hieman!
Olkoon asja vielä salattuna hetken
Naisiltasi.

KASPERr. Miksi?

CONON. Kuule mitä sanon.
Kohta on hän tässä, uljas nuorukainen
Mereltä, ja Kilian häll' kumppanina
Mut he eivät tule ennen kuni palaan
Täältä taasen heitä vastaan sanomalla
Kuinka luonnistui tääl eräs toinen asja.
Jos se onnistui, niin ilosina tullaan,
Tullaan niinkuin voittoriemuitsijaa kolme;
Mutta jos tääl toimeni käy kumoon, silloin
Kaksi vaan me tullaan, Leonard ja minä;
Murheisena siirtyy meistä Kilian.

KASPER. Mitä sommaelet, miesi? Rynkää esiin,
Esiin oikapäätä sotilasten taval!

CONON. Kuulkoot sitten korvas mielusasti. Huomaa:
Kilian, mun vainaan ystävänä poika,
Oiva miesi, puhtahimmal mainiolla...

KASPER. Kyhkynen! niin puhdas, äänetön ja kaino,
Ilman yhtään miehen karmeata roimaa

Naamalla ja leukaperil; niinpä on hän,
Mutta niin hän olkoon; imehdinpä häntä,
Hänen tyyneyttänsä ja vakuuttansa,
Kuulet sinä. Mutta mitä tahdot hänest?

CONON. Hän sun Almaas lempii.—Miksi hämmästy?

KASPER. Alma jalona kuin aurinkoinen loistaa!
Sano: kenpä uskaltaisi yritellä
Temmasemaan huoneestani taivaan-loimoo?—
Toki yksi uskaltakoon sankartyöhön,
Yksi ainokainen vaan maan pallerolla.
Terve, sinä oivallinen Kilian!

CONON. Sinä myönnyt siis?

KASPER. Ahaa, vai niin, sä poika!
Mutta mitä sanoo hän, tuo peijakas,
Joka ryöstäis meiltä hyvän enkelimme?

CONON. Kovinpa hän lempii; mutta saattaa asja
Omilt huuliltansa kaunokaisen korviin,
Semä mahdotonta. Tänäpäniä toki
Loimahtelee villi päättävyyden tuli
Miehen poves, ja nyt kitkeä hän tahtoo
Syämmens tuon epätiedon hämärästä.
Mutta mahdotonta hänen itse käydä
Tässä toimintoon. Sentähden tulen minä.

KASPER. Ja nyt tulkoon loppu epätiedollensa.
Astutaanpas! Joko sitten kourissamme
Kantaa tahi katkee nuoren miehen toivo.
Astutaanpas likan luoksi.

CONON. Varro toki.
Viipykäämme vielä kysymyksinemme
Neidolta, ja ensin tutkistele äiti,
Joka hänen parhain tuntee. Antakoon hän
Meille tiedoksi,—jos itse hän sen tietää—
Olisko jo ihanaisen lempilapsens
Sydän himostunut täällä toiseen mieheen.

KASPER. Himostunut toiseen mieheen? Kirkas tuli!
Pitääkö siis hänen sydämmensä käymän
Väkivalloin meistä pois ja vierauman?
He mun kalleutein veisit? Kilianko
Häntä kiemailisi hänen sydämmensä
Hempuna ja kateheena valtijaana?
Mene hiiteen maalinkeines, töhertäjä!

CONON. Mitä hulluttelet, sinä ukko?

KASPER. Vaiti sinä!—Mutta kas jos häntä lemmit,
Tyttäreni, ja hän tehdä voi sun onnes,
Niin ei mailman aarteet käykööt siinä tielles.
Ota hän sun kullaksesi, jalo miesi,
Mutta maalaa tuohon seinään yksi kuva,
Kesä-illan kukkasniitulle sä maalaa
Eräs impi aatoksissaan, jonka muoto,
Juhlallinen, kunnioitustamme vaatii,
Mutta jonka silmän lempee riutumus
Lausuu, että viimein toki perintömme
Onpi ilon ilta rauhan satamassa.
Maalaa tämä, mutta samaan tauluun kohta
Immen taivallinen kasvattaja maalaa,
Vaimo, kasvot kirkkaan kelmeiden loistees.
Tarkasti ja vakavasti katsahtaa hän,

Kuitenk' huomaa ihanilla huulillansa
Myhäilyt tuo salanen ja laupeas
Ja tuo kasvohilla puhdas gloria.
Haa, mun veljein! katso tuossa mikä taulu
Verraton, ha haa! Mut ettes naura mulle?

CONON. Enpä juuri vaihka viehkeileekin mieles
Kuni hiljan rakastuneen nuorukaisen.

KASPER. Nuori olen uudestaan. Nuo kaksi tähtee,
Tähtee kultahista täällä naisten joukos
Ovat kirkastaneet vanhuuteni päivät.
Onnellinen sinä, joka immen lemmen
Saavutat ja elos valkeudeks viet!
Mutta ken on miesi? Lieko Kilian?
Jumal' avita! sen soisin ennen kaikist.
Toki tulkoonpa jo siitä vissi tieto;
Varro hieman, äitin luoksi tahdon käydä.—
Totta kaiketi myös hälle ilmi-annan
Heti yksin tein tuon sanomasi armaan,
Että meri meille takasin taas antoi
Leonardin ilosen?

CONON. Tee se, mutta kätke asja neitoselta
Vielä hetki tuonemmaksi.

KASPER. Niinkuin tahdot.
Mutta iloitseepa sanomasta äiti;
Onhan sydämmensä lemmen-aarniosta
Virtanut myös poikaiselle täällä runsin,
Vaihkei piehtaroinnut nalliainen koskaan
Hänen helmalapsenansa. Pentuksipa
Isäns emoselle hellälle hän joutui
Koska Tuoni ensimmäisen miniäni
Äiti-poven paadutti, ja kaksi pientä
Kuikuttelit, kantajaansa kaivatessa.
Mutta ilmestyipä sillon äiti toinen
Heille armastelijaksi, äiti vieras,
Jonka moista päivän tähti ei viel nähnyt.
Niin, mun toverini.—Mutta riemu nousee
Huoneesemme tänä iltan! Varro hetki,
Käynpä hieman tirkistämään Kilianis
Esi-ajan kurkistimeen. (Menee vasemmalle)

CONON. (Yksin) Kilian,
Onni suosiva nyt tehkoon parastansa;
Sillä tietystihän nostais jyrkkä kielto
Neitoselta, temmellystä poveheesi.
Enkä tuota ihmettelis. Kuitenkin,
Mitä luontoasi tunnen, luulen minä,
Ettes olekkan tuo vihelijäinen narri,
Joka, halveksien elämämme lahjaa,
Kohta viskaseevi yli partaan kaikki
Yhden naisen tähden, eikä huomaa
Kuinka löyhä, kuinka yhä petollinen
Onpi onni, joka himoistamme syntyy,
Imettäjät monen tuhon. Mutta katso:
Viisaan tyyneydel aina täyttää velvons
Päivät täällä, siinä onni ainoa. (Kasper tulee, nauraen, hieroen käsiänsä)

KASPER. Ha ha ha, sä Conon, peeveli on irki!

CONON. Sano.

KASPER. Peeveli on irti, sanon minä!

CONON. Mitä päätän tämänkaltasesta lauseest?

KASPER. Mitä tahdot. Mutta riennä, Elinani!—
Älä, veljein, toki ylvästele liion.
Mikä konsti, mikä kunnia on siinä,
Käydä esiin valmiiksi tallotulla tiellä? (Elina tulee)
Mutta sano hänelle vasten partaa, vaimo!

ELINA. Conon, iloitsenpa kovin sanomasta,
Että saapunut on uljas Leonard;
Siitä kiitän sinua ja annan sulle
Vasta-lahjaksi nyt lupauksen sanan,
Sanan, joka vielä ihanemmin kaikuu
Kilianin korvas. Tiedä, Conon:
Tämän miehen kuva kaunis on jo ammon
Nuoren immen sydämmessä kapinoinnut,
Kuluttaen hohteheena synkeänä;
Sillä eihän Kilianin ulkohaamu,
Eihän sana huuliltans, ei silmän isku
Ole tähänasti juuri osoittanut
Povessansa lemmen armotonta valtaa.

CONON. Niin on miehen mieli; kovin suljettuna
Muilta. Mutta että vallitsevat siellä
Hyvät henget, sehän sydämmeni ijäks
Onpi häneen kahlehtinut.

KASPER. Oiva miesi!

CONON. Hänen ulkohaamuns? Mutta katsoisitte
Tällä hetkellä nyt hänen sisustaansa,
Siellä huomaisitte myrskyn. Levotonna
Astelee nyt poika vartoessaan täältä
Tuomioonsa. Mutta onnen tuomion
Kohta kuulee hän, ja mailmans kirkastuu.

KASPER. Onnen myyri on hän. Taivas, mikä tyttö!
Enkeli maan päällä, Herran enkeli,
Sanon mä, ja vannon: joka toisin sanoo,
Hämpä tulee tekemisiin minun kanssain.—
Mutta mitä? Seraaffi on rakastellut
Poikanallia! Haijaj! Ja iso-isäs
Arvoisa ei ole saanut tuosta
Vallattomuudestasi tiedon-tipparaa!

ELINA. Tuota ällös ihmettelkö. Vaivoin vallan
Saipa tästä äitinsäkin tiedon. Vihdoin
Koska moni karkulainen huokaus,
Monen yöseen valvominen tuskaa täys,
Enin toki katsantonsa synkee liekki
Mulle kantelivat kuinka hänen mielens
Ympärviehkeili, ja sillon häntä päädyin
Kysymyksilläni ahdistelemahaan,
Rukouksillani, mutta kauvan turhaan.
Kerran toki povelleni kallistui hän,
Tyttö, uiskennellen kyneleitten virras,
Ja nyt korvahaani salasuuden kuiskas.

KASPER. Sinä lemmenkukka iltakasteen alla,
Missä viivyt kuulemasta onnes arpaa?

ELINA. Majasessa tuolla ahon liepehellä
Luona vaimon, käypä Tuonelaan, hän viipyy;
Hetken päästä, tiedän, takaisin hän joutuu.

KASPER. Annas hänen tulla, annas hänen kuulla
Uutisemme valtaset, ja emmekohan
Näe tässä kilttii kiikahdusta hieman?
Voisitkohan, likka, ensileimahtaissa

Seistä, vaipumatta tämän onnes alle?

ELINA. Hänkö olisi niin heikko? Mitä voisin Kerskata mä enään? Toki uskon toista, Ehkä pahemminkin sanomamme kaikuis, Vaihka hänen korvahaansa viskaisimme Sanat, että ainoo veljens Leonard Käy luurankana nyt meren kolkos helmas Hirmukasten joukos, että Kilian Onpi kihlaunut komeahaan neitoon Kartanossa komeassa tuolla.

KASPER. Kamalia sanomia!

ELINA. Mutta vielä: Että iso-isäns, likan silmäterä, Lupauksen täyttääksensä, pyhän valan, Lähtee keral kumppaninsa Conon'in Taistelemaan Kreikalaisten sankarina Vastoin Turkkilaista rumaa, joka taasen— Kuni kertoisimme—vihasena karkaa, Vertajanoovana kohden Hellaksen maata.

KASPER. Perin armottomat, hirveen kovat sanat!

ELINA. Ne hän toki ensin huuliltamme kuulכון.

KASPER. Rohkeutes tunnen. Mutta kuitenkin, Tuotako me uskaltaisim?

ELINA. Niinpä teemme. Ensin nämät murheelliset kertoelmat, Jotka hältä syämment rakkahimmat riistää, Kuulkoon hän, mut samas hetkes kaikki riemu Takasin taas virtakoon, ja kalliimpana Kuni ennen. Sulhasena lähestyköön Kilian kuin toivon saari, ennen nähty Ainoastaan äärettömäs kaukaisuudes. Niinpä hänen ensin tässä piiritämme Kuolon koljöl sumul, mutta pian taasen Sumun synkeen poistamme, ja Alma Seisoo onnellisimpana lemmittynä. Siinä vimman pimeys ja taivaan valo, Siinä korkeus ja syvyys yhteenkarkaa.

KASPER. Mahdotonta, Elinani, mahdotonta!

CONON. Vaimo, vaarallinen leikki, vaarallinen.

ELINA. Siinä olkoon hälle koetuksen myrsky; Senpä kaltahista hän nyt melkein tahtois, Niin hän, tulisesti innostuen, lausui Hetki sitten. Nyt hän ottakoon sen vastaan.

KASPER. Mitä! Voiko Alman sydämmestä käydä Toivotus niin mieletön ja julkea?

ELINA. Ei; vaan sielun korkeassa ihastukses Lensi tämä lause hänen huuliltansa.

KASPER. Mutta huomaa: ellei hän nyt voisi kantaa Tuota koetuksen myrskyy?

Conon. Huomaa tämä.

KASPER. Vaan me hänen sydämmensä musertaisim?

ELINA. Ilman huolta! Minä tunnen hänen sydämmensä. Nytkö vaipuisi hän alas, tullessansa

Kammiosta hurskaan, joka tällä hetkel
Täältä lähtee perimähään kruunuansa?
Häinkö vaipuis alas, vaihka pyörteliskin
Tuhon tuulispäät nyt hänen ympärillään?
Ei; vaan ilo vakaa, korkea ja tyyni
Hänessä nyt vallitsee, ja kantaa voi hän
Kovan onnen painon maahan kaatumatta,
Kaatumatta alle verrattoman riemun.
Ylivoitettuna taasen tämä myrsky
Lahjoittavi hänen sielullensa mahdin,
Korottehen ankaran, ja ihastuen
Muistelee hän aina lemmen leikkilöitä.
Vielä elon syksysiltä vainioilta,
Koska uneksuen takasin hän katsoo
Samotulle tielle kohden entisyyttä,
Aina tämä ihanainen ilta
Hymyvänä helavalkeana loistaa
Hälle muiston riutuvasta kesä-yöstä.
Oi mi hetki toki! Kuvailkaatte
Etehenne juhlallista näytelmää:
Vilaukseksi vaan peittää hänen murhe,
Mutta halki mustan, uhkailevan pilven
Liepeästi leimahtaen aukaseevi
Ilon taivas kultahelottavan helmans
Helinäl, ja impi seisoo morsian.

KASPER. Verratonta, verratonta vallan! Ah!
Iske tulta, kiiriköhöön maa ja taivas,
Jalonahan seisoo aina Alma, kaunis,
Kuni pyhään kuva tulen välkkynässä!
Olkoon menneeksi ja tulkoon tuosta melske.
Conon, Conon!

ELINA. Cononille ilmestyköön
Alma hänen ylevyytensä ankarimmas
Pukimessa, Alma, Kilianin onni.

CONON. Teiltä parhain tunnettu on immen luonto;
Rakentakaat leikki, mä en estää tahdo.

KASPER. Oiva leikki, koska lempi takoo juonii
Lemmen korotteeksi ilon iltana,
Leikki jumalten, »Divina comedia»!

ELINA. Hänen näen minä. Tuolta lähestyy hän
Pitkin pellonpientareta astellen.

KASPER. Olkam valmiit. Elinani, kuinka määrät
Meidän kohtamme täs leikinäytelmässä?

ELINA. Minä tiedoks hälle annan haaksirikon,
Jossa meri kohtuuns Leonardin temmas;
Te, mun appeni, te hälle ilmoitatte
Sotaretkenne pois etäisille maille,
Jonne, ennen nousuu kolmen auringon,
On jo teidän lähdeittä.

KASPER. Hyvä hyvä!
Sitten Conon tuossa. Huomaa, poika, läksys.

ELINA. Conon luokseen meitä kutsuu viettämähään
Lähtöjuhlaa, viettämähään samoin retkin
Kilianin kihlausta.

CONON. Tiedän siis nyt
Kohtani, ja miten voin sen tahdon täyttää.

KASPER. Siinähan on meillä ensimmäinen näytös,
Tulee sitten toinen riemun remunalla;
Ja nyt myöskin tämän juoni-asehasta
Suoppas ahtööreilles pieni viittaus.

ELINA. Samas järjestykses toimintomme juuskoon:
Minä veljens hälle kuolemasta annan,
Tepä sodan hirveästä pauhinasta
Oman itsenne taas ilosena tuotte
Hälle päiviensä huviks, mutta Conon
Hältä armahaasti kysyy jos hän tahtois
Tulla kauniin Kilianin avioksi;
Sitten nouskoon tämä ilovalkeamme
Vallatonna korkeuteen pilvien.

KASPER. Perin oivallista! Kaikki liittyy lukkoon
Ilman yhtään räminätä koneissamme.
Mutta jymiseehän porras! Olkam valmiit
Tuikeahaan ilveesen. Nyt koetellaan
Keinol koval, myrskyl vallan kiivahalla
Nuoren tyttäreni ryhtiä. No noo,
Onhan suonissasi ukko Kasperin verta. (Alma tulee)

ELINA. Almani, sun katsantosi meille lausuu,
Että kuvauksen korkeen nähnyt olet.

ALMA. Minkä ihanuuden täällä nähdä saamme
Hänen kasvoillansa, joka autuaana kuolee,
Koska sielu, itseänsä peilaellen
Valkeuden lähteen paistees hymysuin,
Odottavi kelmeältä enkeliltä
Suutelmaa, mi kovan solmun helläst päästää!
Minkä pyhän rauhan, minkä viisauden
Korkean, kuin kirkastuisit elämämme
Himmeudet kaikki, sinä silloin näet
Hänen otsallansa! Näet kuni koitteen,
Koitteen heljän ijankaikkisuuden päivästä.
Niinpä vaimo kuolon kaunoisena
Lepäsi mun edessäni, tyyven tyyven!

ELINA. Ja nyt on hän elämänsä päättänyt?

ALMA. Vielä ei; vaan hänen hengittämään heitin
Koska hänest läksin, läksin käskystänsä;
Sillä äkisti hän katsoi puoleheeni,
Lausui kuni ennustaen: »hyvästi,
Hyvästi nyt, armas neito! Jätä huone
Kuolevan ja kohden kotoasi riennä,
Jossa hetki ankara sua odottaavi»,
Niin hän lausui ihanasti myhäellen.

ELINA. Ja sä tulit. Mutta katsahtihan tarkoin
Vaimo pian sammuvalla silmällänsä.

ALMA. Mitä on siis teillä tiedokseni antaa?
Tosiaankin tärkeätä, huomaa minä.
Toki murheen pimeyttä enemmän
Kuni iloa mä muodoistanne varron.

ELINA. Muistele siis näkyäsi taivaallista
Ja nyt seiso lujana, mun tyttäreni,
Koska kuulet syvän murheen sanoman.—
Leonard jo heittänyt on päivän valon
Ainiaaksi; meren povessa hän lepää
Peittämänä sammalhienon kääreen,
Unohtaen kaikki.

KASPER. (Eriks.) Sydäntäni louhii;
Mutta en sua tahdo pettää, Elinain.

ALMA. Kuollut olet siis, mun veljein, saanut hautas
Meren syvyyteheen kauhistavaan, kylmään.
Korkeuden Herra, ole armollinen
Hänen sielullensa! Mitä tiesi hän,
Nuoruutensa hourees aina ilon lapsi?
Kauvan häntä murehdin ja itken, itken!
Leonard, oi Leonard, mun veljeni kurja!

ELINA. Onnellinen on hän, ota lohdutusta.

ALMA. Oikeutensa myös ottaa kuolon murhe!

KASPER. Lapsein, kuule vielä toinen murheen sana,
Joka, tiedän minä, lisää taakkas painoo;
Mutta olkoonpa nyt ilmoitettu kaikki.—
Sinä tiedät meidät, Cononin ja minun,
Vannoneeksi kerran nuorna pyhän valan.
Katso, nyt on tullut meille vissi tieto,
Että villi, partaposki Turkkilainen
Maata Hellaksen taas tahtoo valtahaansa
Temmata, ja niin on käsissämme hetki,
Jona lupauksemme on täytettävä,
Vala: käydä puolustamaan Kreikalaista.
Siis aloo! Me ylihuomenna jo mennään.

ALMA. Armas iso-isäni, te, harmaapäinen
Kahden vihollisen valtakunnan ryskees
Murhatanterella! Mitä aattelette?

KASPER. Että pyhä lupaus on täytettävä.
Mahdotonta Kasperin on toisin tehdä,
Mahdotonta! Älä vaivaa itsees turhaan.

ALMA. Mikä vimman vihuri! Oi Leonard!
Sinä kuollut olet, isäni mun heittää;
Haaksi vanhettunut, heikko, mi jo kauvan
Lepäs tyynees satamassa, odotellen
Loppuansa hiljaista, nyt rynkää ulos,
Rynkää hurjapäisnä mailman kaikkein tuulten
Valtahaan, ja vaipuu ensimmäises myrskys.
Oi! mä nauttisinko enään yöseen unta
Tahi päivän iloo, aina muistellessain
Teidän kiharia hopeehohtavia
Vainon verisellä pellol? Sydän kätkee!
Conon, teihin minä vetoon. Aatelkaatte!

CONON. Neitonen, mun aatoksein ja askeleeni
Kasperia seuraavat nyt samaa tietä;
Se on kunniamme vaade; ei siis tilaa
Tinkimiseen, vaan on edessämme retki.
Mutta juhla komja toki vietettäköön
Ennen lähtöämme Suomesta. Ja meillä,
Minun huoneessani tapahtukoon tämä.
Ystäväni, huomenna siis tulkaat kaikki
Vieraiksemme. Teitä Kilian myös käskee;
Sillä eihän ole ainoastaan juhla
Vakaa lähtöjuhla, vaan myös riemun päivä,
Koska kaksi onnellista nuorta lempens
Kihlauksen sinetillä vahvistavat.
Niinpä Kilian teit iloitsemaan käskee
Kanssansa ja kauniin lemmittynsä kanssa.

ELINA. Conon, mitä kuulen?

CONON. Nuorten kihlausta.

KASPER. (Eriks.) Haa! mikä lumivalkeaksi käy sun poskes,
Likkasein?

ALMA. Hän kihlaa itsens; kehen sitten?

CONON. Tämä olkoon salaisuus viel huomiseksi.

ALMA. Mutta kehen kihlauu hän?

CONON. Minä pyydän,
Olkoon tämä kätöks juhlahetkeen asti.

ALMA. Olkoon niin. Mut tietkää, teidän sanomanne
Kaikuu korvissani kuolon tuomiona
Sielulleni.

KASPER. Tyttäreni, mitä sanot?

ALMA. Totuudenpa sanon.

CONON. Suokaat mulle anteeks,
Jos mä saatoin syämmellenne jonkun iskun.

ALMA. Uskotteko, että rakastan mä häntä?

CONON. Enpä toki.

ALMA. Uskottepa väärin, väärin!

CONON. Enhän usko, että häntä rakastatte.

ALMA. Erhetytte. Minä häntä rakastan.

KASPER. Alma, Alma, sinä saatat meidän kaikkein
Silmät vaipumahaan alas.

ALMA. Kätkisinko tämän, ja niin teeskennellen,
Kehnomielisesti valehdellen tässä
Teidän edessä, vierittäisin tuskan,
Katkerimman kaikist, Leonardin kuoloon,
Iso-isäin poistumiseen surman kitaan,
Tuskan, jonka lähde toisialla kuohuu?
Ei! vaan hetkes ulosliehtoa mun täytyy
Sydämmeni ahdistuksen.—Kilian!
Unohtaa sun tahdon, ja niin kaiken riemun
Täällä elämämme kannikalla kaidal!—
Miehet, uskottepa, että olen hullu
Teille avatessain sydämmeni näin.
Mutta näiden kierrostuulten kiljuessa!

KASPER. Minä seison ihan kierrostuulen keskel.

ALMA. (Eriks.) Tahtoisinpa itseäni tyyventää.

KASPER. Tyttäreni, nosta pääsi korkealle!

ALMA. Miehet, uskotteko, että olen hullu?

ELINA. Ei; he kyllä käsittävät toivottoman
Lemmen hurjat, huohottavat karkelot.

ALMA. Käsittäkööt he ja tietäkööt he kaikki,
Kaikki myös he salakoot, ja nähkööt tässä
Kuinka heidän pois nyt turhan toivon,
Toivon päiviemme onni-autuudesta.
Mikä on se? Virvatuli elon suolla,
Houkutellen meitä petolliseen pyyntiin.
Tuonne tänne sinkoilee se, tuonne tänne

Sitä vainoten me turhaan ajelemme,
Kunnes hetteen musta loka meidät nielee.—
Rakenna siis ikikalliolle
Toivos linna, jota myrskyt eivät kaada,
Mutta perintönäs ikuisena seisoo
Vartoen sua morsian. Rakenna!
Koska sulle etu kallis tämä suotiin,
Koska saimme toki osan ankarimman.
Katso: kenen onni ihmislapsen voittaa,
Kenen miekkoisen? Hän taistelkoon tääl hetken,
Ristiin rastiin leimahtelkoon jyrinällä
Hänen ympärillään kamppauksen tiellä;
Sillä—huomaa huomaa!—iltaväsyneenä
Vaipua hän saapi Isän armaan helmaan.—
Miksi vaikertelsin? Tiedä: vielä kantaa
Mulle elon päiväkin tääl kohdussansa
Voitto monta vaihka kadot suuret tein.
Tuossahan mun emoseni armas vielä
Aina omanani, omanani aina
Etäisihin aikoin! Oi mi onni, onni! (Halailee häntä)

ELINA. En sua koskaan heitä, kaunis tyttärein.

ALMA. En sua koskaan heitä, kallis kallis äiti!
Yhdessä me suremme ja iloitsemme,
Yhdessä me elämämme kiirastamme
Pyhäin kaltaseksi alla rauhan viirin.
Ja niin viimein, koska tyyni ilta onpi,
Kuolon enkel' kolkuttakoon ovellemme,
Meitä kutsuen, ja seuraammepa häntä
Hymyhuulin, kuni vaimo hurskas tuolla,
Valkeuteen ihmeelliseen käärittynä.

KASPER. Oi mun Elinain, jo käännä lehti, käännä!

ELINA. Minä teen sen, sillä sydämmeni tahtoo
Kauvas pois jo heittää teeskellyksen peiton.—
Tyttäreni, anna anteeks tämä ilve;
Yksi aate lemмен helleydest oil se,
Yksi aate, joka ilon kirkasteeksi
Murheen teki, läpikäytäväksi laaksoks
Pyhän vuoren kiirehelle päivän loistoon.
Oilpa syy viel tärkeämpi kiihotteena
Leikkiin: koetella tämän myrskyn kautta
Miltä voimas näyttivät; ja niinpä toivos,
Joinkin rohkean, nyt saavuttanut olet.
Kuitenkin viel karkaa päälles myrsky toinen,
Toki lentäenpä uljaal vinkunalla
Toivon kulta-kyhkysparvena se rientää,
Mutta ehkä tuimempana ensimmäistä;
Sillä ääretön on kimmeltävä parvi.

ALMA. Mitä, äiti?—Kuinka ymmärtäisin tämän?
Pian! Päästäkääät mua tästä häiriöstä!

ELINA. Mitä äsken tuhona me kertoilimme,
Tämä kaikki myötäkäymiseksi muuttuu,
Koska totuus leikitsevän valheen siirtää.
Kuule siis ja usko mitä ilmoitamme:
Leonard viel elää; kohta hänen näet,
Tulleheena lainehitten karkeloista.

KASPER. Kaikkialla rauha mailman tantereilla;
Turkki makaa kuorsaten ja Hellas nousee.

CONON. Minä rakkauden lähettiläs olen,
Minä vanha; mutta kaino on tuo nuori.

Auta, Amor, huuliltani tämä sana:
Ihanaista Almaa lempii Kilian.

ALMA. Hurjat miehet, hurjat vaimot! mitä juonta,
Mitä mieletöntä narritusta teiltä,
Armottomat, kohtaan Almaa katalaa?

ELINA. Totuus kaikki!

KASPER. Totuus kirkas!

ALMA. Pyörtyvänä vuoren jyrkällä mä seison,
Ja mun joko nielee hirvittävä hauta,
Tahi ottavat mua helmaans enkelit!
Laupeutta, ystäväni, laupeutta!

ELINA. Sinä todeks pelkäätk usko mitä kuulit,
Eikä ihme, koskenahan onnes vuotaa.
Toki mietiskele, ja sä huomaa kohta,
Että autuutes on vissi. Eihän taida
Ystävyiden pilaleikki murheel päättää
Mitä ilolla hän alkoi, mahdotonta;
Vaan päinvastoin varjost valkeuteen käy hän,
Eikä ystävänsä haavotuksi heitä.
Älä aattele niin hirveätä meistä!
Sillä jos nyt valheeks muuttaisimme tämän
Mitä ihaninta sulle lupasimme,
Pyöveleitäs oltas me, ei ystäviä.
Alma, usko mitä ilmoitamme!

ALMA. Jumal'! mitä uskoisin ja aattelin?

ELINA. Mitä sulle sanomme ja vakuutamme.

ALMA. Mitä mulle sanotte ja vakuutate?
Sankaat, sankaat sanomanne uudestaan!

ELINA. Mereltä on Leonard, sun veljes, tullut.

KASPER. Rauhassahan rakentelee Kreikalainen
Näkemättä haamettakan Turkin parrast.

ALMA. Mitä lausui Conon? Sanan, joka tuntui
Kaiken taivaan kohtuhuunsa sulkenneeks!

CONON. Kilian nyt Alman kullaksensa tahtoo.

ALMA. Mitä tahdon minä?

CONON. Lupauksen sai hän
Varhain kyllä, onnellinen Kilian.

ALMA. Mikä päivä tämä? Oi! mun ympärillään
Mikä hämärän ja valkeuden valhe!
Nytpä: millon taasen silmä kauvas kantaa
Halki avaruuden äärettömän helman,
Jossa kultapallot hymiseväs pauhus
Ympärsinkoilevat, ylistäen luojaans;
Mutta katso: taasenpa nyt hämäräinen
Pyhä peittää mun, ja vaipua sen kohtuun
Tahtoisin mä uneksimaan ainiaaksi
Ijankaikkisuuden autuasta unta.—
Mutta pois jo kauvas tämä houre
Vallaton ja jalosti nyt iloitkamme,
Sillä ankarahan toki tämä hetki.
Ystävät, nyt iloitkamme, iloitkamme!

KASPER. Iloitkamme kaikki ilon iltana!

ALMA. Armahin mun isäni, mun äitini! (Ottaa heitä molempia kädestä)

ELINA. Alma, sinua mä kiitän.

KASPER. Seppel tänne!
Seppel koristeeksi hänen kulmillensa!
Alma, sydämmeni ihastus ja aarre,
Kalliona seisoi koetuksen myrskys.

ELINA. Alma, kaikki palkinnut on tämä ilta
Nähdyt vaivani; jos niitä nähnyt olen
Tähtes sinun, joka sieväst ylenit.

KASPER. Niin hän kasvoi, hyösty, tässä hän nyt seisoo
Edessämme valmihiina miehelään.
Conon, eikö ole tässä emännäksi
Uroollesi? Mitä! Sinä seisot tuossa
Kuni vanha, tietoviisas tarhapöllö
Aatoksissas, miesi.

CONON. Tiedä, tämä hetki
Ihanasti hengittää mun sieluhuuni.—
Korkeaksi katson Kilianin onnen.

KASPER. Siis jo saata huoneesemme sankaris,
Sekä ylkä että meren uljas peikko.

CONON. Käynpä täyttämiseen tämän illan riemun.

KASPER. Riennä, että lyömme kerran naulaa kantaan!

CONON. Minä menen. (Menee)

KASPER. Riennä!

ALMA. Toki viipykäätte!

KASPER. Miksi viipyisi hän enään poikinensa,
Miksi, likkaseni? (Ottaa häntä kädestä)

ALMA. (Laskien toisen kätensä Elinan olalle) Oi mun äitini,
Anna mulle jalo tyyneytes, anna!

KASPER. Ole rauhas, tyttö, näiden kahden tynkön
Nojalla kuin kahden vuoren.

ALMA. Ei! He tulkoot.
Minä jalona ja uneksuen seison.

(1869-70)

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK OLVIRETKI SCHLEUSINGENISSÄ; LEO JA LIINA;
ALMA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.